

Az osztályozó vizsga követelményei 5-8. évfolyamon

Tartalom

Magyar irodalom	3
5. évfolyam	3
6. évfolyam	4
7. évfolyam	6
8. évfolyam	9
Magyar nyelvtan.....	12
5. évfolyam	12
6. évfolyam	14
7. évfolyam	15
8. évfolyam	16
Matematika	18
5. évfolyam	18
6. évfolyam	19
7. évfolyam	21
8. évfolyam	23
Angol nyelv.....	25
1. évfolyam	25
2. évfolyam	26
3. évfolyam	28
4. évfolyam	30
5. évfolyam	31
6. évfolyam	33
7. évfolyam	35
8. évfolyam	37
Hon- és népismeret.....	40
5. évfolyam	40
Történelem.....	40
5. évfolyam	40
6. évfolyam	41
7. évfolyam	42
8. évfolyam	45
Természetismeret	48
5. évfolyam	48
6. évfolyam	50

Biológia.....	52
7. évfolyam.....	52
8. évfolyam.....	54
Földrajz.....	55
7. évfolyam.....	55
8. évfolyam.....	57
Fizika.....	60
7. évfolyam.....	60
8. évfolyam.....	61
Kémia.....	63
7. évfolyam.....	63
8. évfolyam.....	64
Informatika.....	66
4. évfolyam.....	66
5. évfolyam.....	67
6. évfolyam.....	67
7. évfolyam.....	68
8. évfolyam.....	69
Etika.....	70
5. évfolyam.....	70
6. évfolyam.....	72
7. évfolyam.....	74
8. évfolyam.....	78
Ének-zene.....	81
5. évfolyam.....	81
6. évfolyam.....	82
7. évfolyam.....	82
8. évfolyam.....	82
Technika.....	83
5. évfolyam.....	83
6. évfolyam.....	84
7. évfolyam.....	85
Vizuális kultúra.....	86
5. évfolyam.....	86
6. évfolyam.....	86
7. évfolyam.....	86
8. évfolyam.....	87
Testnevelés.....	87

Magyar irodalom

5. évfolyam

A tanuló képes legyen gondolatait érthetően, a helyzetnek megfelelően megfogalmazni, véleményét kifejezni.

Értelmesen és pontosan, tisztán, tagoltan, megfelelő ritmusban tud felolvasni szövegeket. Részt tud venni számára ismert témájú beszélgetésben, és képes érveket alkotni. Ismert és könnyen érthető történetben párosítani tudja annak egyes szakaszait a konfliktus, bonyodalom, tetőpont fogalmával. Képes az általa jól ismert történetek szereplőit jellemezni, kapcsolatrendszerüket feltárni. Képes egyszerűbb meghatározást adni a következő fogalmakról: mese, elbeszélő költemény, népdalok. Képes művek, műrészletek szöveghű felidézésére.

Ismeri és alkalmazni tudja a legalapvetőbb anyaggyűjtési, vázlatkészítési módokat. Képes önállóan szöveget alkotni, az órákon szerzett ismeretei által fogalmazást alkotni (jellemezés, leírás, elbeszélés). Törekszik az igényes, pontos és helyes fogalmazásra, írásra. *Figyel a külalakra, szépírássra, esztétikus fűzetvezetésre.*

Az írott és elektronikus felületen megjelenő olvasott szövegek globális (átfogó) megértése, a szövegből az információk visszakeresése mellett képes újabb és újabb szövegértési stratégiákat megismerni, azokat alkalmazni. Képes önálló feladatvégzésre az információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazásával (kézikönyvek és korosztálynak szóló ismeretterjesztő források).

Felismeri a szövegértés folyamatát, annak megfigyelésével képes saját módszerét fejleszteni, hibás olvasási szokásaira megfelelő javító stratégiát találni, és azt alkalmazni.

A tanév során megismert új fogalmak megfogalmazás, felismerése, műfaji jellemzőik megnevezése:

1. félév

1. A mesék bővületében, meseország csodavilága: *mesetípusok* megismerése, rendszerezése, *felismerése*

- *Meg tudja fogalmazni, mi a különbség a népmese és műmese, mesetípusok között.*
- kreatív írások készítése (varázsmese, állatmese, tréfás mese stb.);

témazáró

2. *Népdalok*: népdaltípusok megismerése, *felismerése*

- műfaji sajátosságok a népdalokban: költői képek (*hasonlat, metafora, megszemélyesítés*), stílusalakzatok (*ismétlés* és annak fokozatai: felsorolás, fokozás, párhuzam, ellentét).
- *rímfajták* ismerete

3. **Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk**

- az író életének ismerete
- a regény kora, amelyben keletkezett, a regény fogalma, *cselekmény, szereplők, jellemek*
- *regény, ifjúsági regény meghatározása*
- cselekményszerkezet, idő, tér, szereplők. A hős jelleme.

- kreatív írások készítése: jellemzés, leírás, *elbeszélés*

2. félév

4. Petőfi Sándor: János vitéz

- a költő életének, híres költeményeinek ismerete
- a tér- és időviszonyok felismerése; a *cselekmény ismerete; a szereplők jellemzése*,
- kapcsolódó elméleti fogalmak: verses epika; *elbeszélő költemény*; poétikai eszközök (*szóképek, alakzatok*), a versritmus, saját vélemény megfogalmazása, önálló szövegalkotási feladatok megoldása (különböző közlésformák; nézőpontváltás), rövid érvelő szövegek készítése, *rövid összefoglalók- vagy vázlat készítése*; különböző típusú, a mindennapokban megjelenő írott és elektronikus szöveg elkészítése (meghívó, e-mail)
- memoriter
- kreatív fogalmazás

5. Múltunk a mítoszokban: A görög mítoszok 1 mítosz történetének összefoglalása szóban /vagy írásban

- Prométheusz, Parisz ítélete, Daidalosz és Ikarosz
- mítosz meghatározása, műneme: epika
- mitológia, szereplők és történet

6. A Biblia világa – 2 történet ismerete (*Vízözön, Noé bárkája*), A Bibliáról: Az Ószövetség, Az Újszövetség

- a biblia meghatározása, Ószövetség és Újszövetség közötti különbség
- szállóige meghatározása
- a világ teremtésének ismerete, A vízözön története
- Az Újszövetség: Szunyogh Szabolcs: Jézus, az emberfia (tankönyvi részlet) történetének ismerete

A tanév végén a tanuló legyen képes

- *önálló vélemény szóbeli és/vagy írásbeli megfogalmazására az olvasott szövegek szereplőinek tetteiről, érzelmeiről, gondolatairól, a megjelenített emberi helyzetekről*
- *saját hibáinak felismerésére, javítására, jelenjen meg az igény ezek kiküszöbölésére gyakorlással, feladatmegoldással*
- *készség szintjének folyamatos fejlesztésére*
- *Az olvasott és megtárgyalt irodalmi művek nyomán azonosítani erkölcsi értékeket és álláspontokat, megfogalmazni saját erkölcsi ítéleteit.*

6. évfolyam

A tanuló törekszik gondolatait érthetően, a helyzetnek megfelelően megfogalmazni, adekváтан alkalmazni a beszédet kísérő nem nyelvi jeleket.

Értelmesen és pontosan, tisztán, tagoltan, megfelelő ritmusban tud felolvasni szövegeket. Részt tud venni számára ismert témájú vitában, és képes érveket alkotni. Ismert és könnyen érthető történetben párosítani tudja annak egyes szakaszait a konfliktus, bonyodalom, tetőpont fogalmával. Képes az általa jól ismert történetek szereplőit jellemezni, kapcsolatrendszerüket feltárni. Képes néhány példa közül kiválasztani az egyszerűbb metaforákat és metonímiákat. Képes egyszerűbb meghatározást adni a következő fogalmakról: líra, epika, epizód,

megszemélyesítés, ballada, dal, rím, ritmus, mítosz, motívum, konfliktus. Képes művek, műrészletek szöveghű felidézésére.

Ismeri és alkalmazni tudja a legalapvetőbb anyaggyűjtési, vázlatkészítési módokat. Képes önállóan a tanult hagyományos és internetes műfajokban (elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, SMS, e-mail stb.) szöveget alkotni. Törekszik az igényes, pontos és helyes fogalmazásra, írásra.

Az írott és elektronikus felületen megjelenő olvasott szövegek globális (átfogó) megértése, a szövegből az információk visszakeresése mellett képes újabb és újabb szövegértési stratégiákat megismerni, azokat alkalmazni. Képes önálló feladatvégzésre az információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazásával (kézikönyvek és korosztálynak szóló ismeretterjesztő források).

Felismeri a szövegértés folyamatát, annak megfigyelésével képes saját módszerét fejleszteni, hibás olvasási szokásaira megfelelő javító stratégiát találni, és azt alkalmazni.

Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteinek, rövidebb hallott történeteknek a megértésére

1. félév

I. A tanév során megismert új fogalmak megfogalmazás, felismerése, műfaji jellemzőik megnevezése

1. **mondat** típusok megismerése, rendszerezése, felismerése

- Meg tudja fogalmazni, mi a különbség a mese és a monda között. El tudja különíteni a ritmikus szöveget a prózától.
- kreatív írások készítése (helyi monda, keletkezéstörténet);
- témazáró

2. a **ballada** műfaji jellemzői (3 jellemző), sajátos szerkesztés- és előadásmódja

- Felismeri a hexameteres szövegről, hogy az időmértékes.
- Képes értelmezni *A walesi bárdok*ban rejlő üzenetet.
- (memoriter: Arany János: *A walesi bárdok*),
- irodalmi dolgozat írása előzetes vázlat alapján

3. **Gárdonyi Géza: Egri csillagok**

- a mű sok szempontú értelmezése (feladatok; adatkeresés, jegyzetelés, vázlatkészítés);
- Meg tudja világítani 5–6 mondatban az *Egri csillagok* történelmi hátterét.
- El tudja különíteni a prózai szövegekben a nagyobb szerkezeti egységeket.
- Össze tudja foglalni a mű cselekményét ismeri a regény jellemzőit, képes szövegalkotási feladatok megoldására szóban/ írásban: leírás, jellemzés, elbeszélés nézőpontváltással, levél, kreatív írás; jegyzetelés, vázlatkészítés;
- szövegrészlet megtanulása (*eskü szövege: 7-10 mondat*), jelenet, dialógus előadása, dramatikus játék;
- irodalmi dolgozat írása, témazáró

2. félév

4. **Arany János: Toldi**: az elbeszélő költemény műfajának jellemzői

- Fel tud sorolni három-négy művet Aranytól, képes egyszerűbb összehasonlítást megfogalmazni János vitéz és Toldi Miklós alakjáról

- El tudja különíteni az egyszerűbb versekben a nagyobb szerkezeti egységeket. Össze tudja foglalni a mű cselekményét meg tudja különböztetni a regényt és az elbeszélő költeményt.
  - a tér- és időviszonyok felismerése; a cselekmény ismerete; a szereplők jellemzése,
  - kapcsolódó elméleti fogalmak: verses epika; elbeszélő költemény; poétikai eszközök (szóképek, alakzatok), a versritmus, saját vélemény megfogalmazása, önálló
  - szövegalkotási feladatok megoldása (különbéféle közlésformák; nézőpontváltás), rövid érvelő szövegek készítése; különféle típusú, a mindennapokban megjelenő írott és elektronikus szöveg elkészítésére (meghívó, e-mail) való képesség
  - memoriter (5 versszak), irodalmi dolgozat írása, témazáró
5. **Fazekas Mihály: Lúdas Matyi:** néhány példa megismerése a hősies magatartásra; próbatételek, kalandok a személyiség és jellemformálásban; az emberi kapcsolatok sokféleségének, a téma megjelenés változatosságának felismerése.
6. **Novellák, versek témakör:** az epikai és lírai műnem megkülönböztetése; a kifejezőmódokról tanult ismeretek bővítése; jellemző témák, motívumok, művészi stíluszeszközök (természet, évszakok, napszakok) felismerése;

II. a tanév végén a tanuló legyen képes

1. *önálló vélemény szóbeli és/vagy írásbeli megfogalmazására az olvasott szövegek szereplőinek tetteiről, érzelmeiről, gondolatairól, a megjelenített emberi helyzetekről*
2. *saját hibáinak felismerésére, javítására, jelenjen meg az igény ezek kiküszöbölésére gyakorlással, feladatmegoldással*
3. *készségintjének folyamatos fejlesztésére*
4. *Az olvasott és megtárgyalt irodalmi művek nyomán azonosítani erkölcsi értékeket és álláspontokat, megfogalmazni saját erkölcsi ítéleteit.*

7. évfolyam

A tanuló

- felismeri az alapvető lírai műfajok sajátosságait különböző korok alkotóinak művei alapján (elsősorban 19-20. századi alkotások);
- felismeri néhány lírai mű beszédhelyzetét, a megszólító-megszólított viszony néhány jellegzetes típusát;
- *azonosítja a művek tematikáját, meghatározó motívumait;* felfedez műfaji és tematikus-motivikus kapcsolatokat;
- azonosítja a zenei és ritmikai eszközök típusait, felismeri funkciójukat, hangulati hatásukat;
- *azonosít képeket, alakzatokat,* szókincsbeli és mondattani jellegzetességeket, a lexika jelentésteremtő szerepét megérti a lírai szövegekben;
- megismeri a kompozíció meghatározó elemeit (pl. tematikus szerkezet, tér- és időszerkezet, logikai szerkezet, beszédhelyzet és változása);
- *felismer érzelmi tartalmakat;*
- sok szempontú megközelítésben elemez, értelmez különféle műfajú lírai alkotásokat és meg is tanul néhányat
- sok szempontú megközelítésben értelmezi, elemzi nemzeti himnuszunkat, ódáinkat

1. félév

A nemzeti irodalom kibontakozása a 19. sz. első felében:

Reformkor

A magyar nyelvű kultúra és művelődés 1800-1849.

Történeti áttekintés

Irodalmi társaságok, folyóiratok

Kölcsey Ferenc életútja, művei

Huszt

Himnusz

Parainesis Kölcsey Kálmánhoz

Vörösmarty Mihály életútja, művei

Szózat

Az epigramma, a himnusz, az óda műfaji jellemzői

A tanult művek elemzése

Az időmértékes verselésről

Nyelvi alakzatok, *költői kifejezőeszközök*

Memoriterek: *Huszt, Himnusz, Szózat*

Petőfi Sándor:

Petőfi életrajza

A *dal*, az *ars poetica*, a *leíró vers*, a rapszódia, az *elégia műfaji jellemzői*

Az ütemhangsúlyos verselés

A tanult művek elemzése, költői képek felismerése

A gondolati egységek belső szerkezetének vizsgálata

A népies-nemzeti költészet jellemzői

A XIX. század költői

A puszta, télen

Szeptember végén

Egy gondolat bánt engemet...

Nemzeti dal

Föltámadott a tenger...

Memoriterek: *Nemzeti dal, Szeptember végén 1. versszak, Egy gondolat bánt engemet...első 12 sor*

2. félév

Műfaji sokszínűség Arany János költészetében:

Életrajz

Anekdóták Arany Jánosról

Az anekdota, az irónia, a *történelmi ballada*, az *elégia* fogalma, műfaji sajátosságai

Az ütemhangsúlyos verselés fogalma

A fülemile

Szondi két apródja

Epilógus

Letésem a lantot

Memoriterek: *Epilógus 1. 6. 11. versszak.*

A tanuló nagyepikai alkotás(ok)ban

- *azonosítja*, elemzi az *idő- és térviszonyokat*;
- érzékeli az elbeszélés és a történet időrendje közötti eltérést;
- *azonosítja* az előreutalásokat, késleltetéseket;
- *felismeri* az elbeszélői nézőpontot, *beszédhelyzetet*;
- a műelemzés nyomán rögzíti a műfaji sajátosságokat;

- azonosítja az irodalom nagy témáit (pl. család, gyerekek és felnőttek, próbatételek, szerelem);
- képes az irodalmi élmény megosztására;
- képes a szereplők jellemzésére, tetteik minősítésére; erkölcsi választások értelmezésére és véleményezésére;
- memoriterek (prózaepikai szövegrészek) előadására;
- képes annak felismerésére és tudatosítására, hogy az elemző-értelmező olvasás elmélyíti az élmény- és tapasztalatszerzést, hogy az irodalomolvasás érzelmi, gondolati, erkölcsi, esztétikai élményeknek, a tapasztalatszerzésnek a forrása;
- képes az irodalmi élmény megosztására, olvasmányainak ajánlására;
- alkalmas az önálló olvasmányválasztás indoklására.

A nemzet mesemondója, Jókai Mór:

A romantika

Jókai életútja

A regény, a kisregény, a novella fogalma, szerkezeti részei

A regény: helyzetek, kalandok, konfliktusok, szerkezet, cselekmény, szereplők, tér-idő, jellemek, viszonyok

Érvek – ellenérvek megfogalmazása

A szereplők tulajdonságainak értékelése

Az érzelmek kifejezésének megfigyelése

A huszti beteglátogatók

A nagyenyedi két fűzfa

Az arany ember

A tanuló egy Jókai-regényben

- azonosítja, elemzi az idő- és térviszonyokat, az előreutalásokat, késleltetéseket, epizódokat; a szereplők kapcsolatait, a cselekmény elemeit;
- felismeri az elbeszélői nézőpontot, beszédhelyzetet;
- műelemzés nyomán rögzíti a műfaji sajátosságokat és romantikus epika jellemzőit;
- azonosítja a műben megjelenő tematikát (pl. család, szerelem, hősiesség, hazafiság, önfeláldozás);
- képes a szereplők jellemzésére, tetteik minősítésére; erkölcsi választások értelmezésére és véleményezésére;
- alkalmas a megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerésére, értelmezésére;
- alkalmas az irodalmi élmény megosztására; beszámoló, ajánlás készítésére, különféle vélemények összevetésére;
- képes annak felismerésére és tudatosítására, hogy az elemző-értelmező olvasás elmélyíti az élmény- és tapasztalatszerzést, hogy az irodalomolvasás érzelmi, gondolati, erkölcsi, esztétikai élményeknek, az életvezetésnek is a forrása.

Mikszáth Kálmán, a magyar próza megújítója:

Mikszáth Kálmán életrajza

A novella, a karcolat, a regény műfaji sajátosságai

Az irodalmi alkotások műfaji sajátosságainak felismerése

A tér- és időszerkezet érzékelése

Szövegek eseményszerkezetének érzékelése és értelmezése.

A néhai bárány
A Balóthy-domínium
Szent Péter esernyője

A tanuló kisepikai alkotásokban

- azonosítja, elemzi az idő- és térviszonyokat;
- érzékeli az elbeszélés és a történet időrendje közötti eltérést;
- azonosítja az előreutalásokat, késleltetéseket;
- *felismeri* az elbeszélői nézőpontot, *beszédhelyzetet*;
- műelemzések nyomán rögzíti az egyes műfajok sajátosságait;
- azonosítja az irodalom nagy témáit, pl. család, iskola, gyerekek és felnőttek, próbatételek;
- képes az irodalmi élmény megosztására;
- képes érzelmi tartalmak felismerésére, erkölcsi választások értelmezésére és véleményezésére, pl. indulatok, szeretet, együttérzés, segítőkészség, félelem, bizalom, hála;

Kiegészítő anyag

Kamaszokról kamaszoknak:

Válogatás a tk. novelláiból, regényrészleteiből

Az ajánlott olvasmányok valamelyikének feldolgozása:

Louis Sachar: Stanley, a szerencse fia

Leiner Laura: A Szent Johanna gimi 1.

Sue Townsend. A 13 és 3/4 éves Adrian Mole naplója

Az évfolyam befejezésekor:

A tanuló képes a kulturált szociális érintkezésre, eligazodik, és hatékonyan részt vesz a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben, vitákban. Képes érzelmeit kifejezni, ugyanakkor empátikusan képes beleélni magát mások gondolatvilágába, érzelmeibe, megérteni mások cselekvésének mozgatórugóit.

Képes a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére.

Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, tud vázlatot készíteni. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, állításait indokolni.

Ismeri és a törekszik a szövegalkotásban a különböző mondatfajták használatára. Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, a tagmondatok, illetve mondatrészek közötti írásjeleket.

A szereplőket jellemezni tudja, a konfliktusok mibenlétét fel tudja tárni. Felismeri néhány lírai mű beszédhelyzetét, azonosítja a művek tematikáját, meghatározó motívumait. Azonosítja a zenei és ritmikai eszközök típusait, felismeri funkciójukat, hangulati hatásukat. Azonosít képeket, alakzatokat. Az olvasott, megtárgyalt művek erkölcsi kérdésfeltevéseire véleményében, erkölcsi ítéleteiben, érveiben tud támaszkodni.

Képes egyszerűbb meghatározást megfogalmazni a következő fogalmakról: novella, lírai én, hexameter, pentameter, disztichon, dialógus, monológ. Képes művek, műrészletek szöveghű felidezésére.

Képes beszámolót, kiselőadást, prezentációt készíteni és tartani különböző írott és elektronikus forrásokból, kézikönyvekből, atlaszokból/szakmunkákból.

A tanuló képes a kulturált szociális érintkezésre, eligazodik és hatékonyan részt vesz a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben, vitákban. Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit.

Képes érzelmeit kifejezni, álláspontját megfelelő érvek, bizonyítékok segítségével megvédeni, ugyanakkor empatikusan képes beleélni magát mások gondolatvilágába, érzelmeibe, megérti mások cselekvésének mozgatórugóit.

Képes a különböző megjelenésű és műfajú szövegek globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakérésére.

Össze tudja foglalni az olvasott szövegek tartalmát, tud önállóan jegyzetet és vázlatot készíteni. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, állításait indokolni.

Képes a könnyebben besorolható művek műfaji azonosítására, 8–10 műfajt műnemekbe tud sorolni, és a műnemek lényegét meg tudja fogalmazni. A különböző regénytípusok műfaji jegeit felismeri, a szereplőket jellemezni tudja, a konfliktusok mibenlétét fel tudja tárni. Felismeri néhány lírai mű beszédhelyzetét, a megszólító-megszólított viszony néhány jellegzetes típusát, azonosítja a művek tematikáját, meghatározó motívumait. Felfedez műfaji és tematikus-motivikus kapcsolatokat, azonosítja a zenei és ritmikai eszközök típusait, felismeri funkciójukat, hangulati hatásukat. Azonosít képeket, alakzatokat, szókincsbeli és mondattani jellegzetességeket, a lexika jelentésteremtő szerepét megérti a lírai szövegekben, megismeri a kompozíció meghatározó elemeit (pl. tematikus szerkezet, tér- és időszerkezet, logikai szerkezet, beszédhelyzet és változása). Konkrét szövegpéldán meg tudja mutatni a mindentudó és a tárgyilagos elbeszélői szerep különbözőségét, továbbá a közvetett és a közvetlen elbeszélésmód eltérését.

Az olvasott, megtárgyalt művek erkölcsi kérdésfeltevéseire véleményében, erkölcsi ítéleteiben, érveiben tud támaszkodni.

Képes egyszerűbb meghatározást megfogalmazni a következő fogalmakról: novella, rapszódia, lírai én, hexameter, pentameter, disztichon, szinesztézia, szimbólum, tragédia, komédia, dialógus, monológ. Képes néhány egyszerűbb meghatározás közül kiválasztani azt, amely a következő fogalmak valamelyikéhez illik: fordulat, retorika, paródia, helyzetkomikum, jellemkomikum. Az ismertebb műfajokról tudja az alapvető információkat.

Képes művek, műrészletek szöveghű felidézésére.

Képes beszámolót, kiselőadást, prezentációt készíteni és tartani különböző írott és elektronikus forrásokból, kézikönyvekből, atlaszokból/szaktankönyvekből, a témától függően statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból.

Az általános iskolában megismert fogalmak megfogalmazása, felismerése, műfaji jellemzőik megnevezése

1. félév

A századforduló irodalma

- Felismeri az alapvető lírai műfajok sajátosságait különböző korok alkotóinak művei alapján (elsősorban 19–20. századi alkotások).
- *Ady Endre versei (2 vers ismerete)*- a korszak stílusirányzatainak –ezek főbb esztétikai

elveinek, törekvéseinek, ábrázolásmódjának, stílus- és formajegyeinek, jellegzeteségeinek, a korszak irodalmi életének (*a Nyugat szerepe*, hatása; irodalmi kapcsolatok) megismerése

- az önálló ismeretszerzés többféle módszerével (pl. internet, elektronikus könyvtár stb.) információk gyűjtése;
- *témazáró*, irodalmi dolgozat (verselemzés) írása, *memoriterek (1 vers)*
- **Móricz Zsigmond: Hét krajcár, Fillentő** és még egy novella
- az epikus közlésformák felismerése
- a *művek értelmezési* szempontjainak (az idő- és térviszonyok, a narráció sajátosságai, *szerkezeti* megoldások, előreutalások, késleltetések) alkalmazása; az elbeszélői nézőpont, beszédhelyzet felismerése; a kisepikai műfajok rendszerezése (eredet, forma, műfaji jellemzők)
- az irodalom nagy témáinak: család, iskola, gyerekek és felnőttek, szegénység azonosítása;
- *a szereplők jellemzésére, tetteik minősítésére*; alapvető emberi helyzetek, erkölcsi választások értelmezésére és megbeszélésére, véleményezésére irányuló képesség fejlesztése; erkölcsi kérdésekben való tájékozódás
- az olvasott, feldolgozott regények (összefoglalás) felidézése és rendszerezése;
- *irodalmi fogalmazás (elbeszélés, jellemzés)* írása

A Nyugat költői, Babits Mihály, Juhász Gyula, Tóth Árpád, Kosztolányi Dezső, Karinthy Frigyes, - az alapvető lírai műfajok sajátosságainak a kor alkotói műveinek megismerése, elemzése, a lírai művek beszédhelyzetének, a *megszólító-megszólított viszony* néhány jellegzetes típusának értelmezése; meghatározó motívumainak azonosítása; a zenei és ritmikai eszközök típusainak, hangulati hatásuknak elemzése, felismerése

- *a képek, alakzatok, szókincsbeli* és mondattani jellegzetességek elemzése;
- műfajelméleti, verstani, poétikai ismereteinek (ismétléssel is) rendszerezése;
- *témazáró, memoriterek (1 nyugatos vers)*, az irodalmi élmény megosztására, az önálló versválasztás indoklására irányuló alkalmasság fejlesztése

2. félév

- **A Nyugat költői**, József Attila, Radnóti Miklós - az alapvető lírai műfajok sajátosságainak a kor alkotói műveinek megismerése, elemzése, a lírai művek beszédhelyzetének, a *megszólító-megszólított viszony* néhány jellegzetes típusának értelmezése; meghatározó motívumainak azonosítása; a zenei és ritmikai eszközök típusainak, hangulati hatásuknak elemzése, felismerése
- *a képek, alakzatok, szókincsbeli* és mondattani jellegzetességek elemzése;
- műfajelméleti, verstani, poétikai ismereteinek (ismétléssel is) rendszerezése;
- *témazáró, memoriterek (1 József Attila vers ismerete)*, (az irodalmi élmény megosztására, az önálló versválasztás indoklására irányuló alkalmasság fejlesztése
- **1945 és 1956 az irodalomban:**

- az igazság és nézőpont, a személyes és a közösségi igazság *konfliktusa* igényének felkeltése, megértése
- az önálló műbefogadás mind teljesebb élményére, a hatás feldolgozására (csoportos beszélgetésben való részvétellel és egyéni szövegalkotással egyaránt); irányuló képesség fejlesztése, a tetszés- vagy véleménynyilvánítás árnyaltabb nyelvi formáinak alkalmazása
- **Shakespeare. Rómeó és Júlia**
  - a drámai műnem főbb jellemzőinek felismerése, a drámai szerkezet, jellem és nyelv jellemzőjének elemzése
  - a drámai hősök, kapcsolataik, konfliktusaik jellemzése; szituációk és instrukciók értelmezése.
  - *Képes a drámákban, filmekben megjelenő emberi kapcsolatokat, cselekedeteket, érzelmi viszonyulások, konfliktusok összetettségének értelmezésére és megvitására.*
- **Választott regény ismerete:**
  - az irodalmi élmény megosztására való képesség fejlesztése a szórakoztató és populáris irodalom, esztétikai szempontú, kritikus értékelése, elbeszélői nézőpont megfigyelése
  - érzelmi tartalmak felismerésére, erkölcsi választások értelmezésére és véleményezésére (indulatok, szeretet, együttérzés, segítőkészség, félelem, bizalom, hála) való képesség fejlesztése
  - **A fantasztikum** az idő- és térvizonyok, (az elbeszélés és a történet időrendje, előretalások, késleltetések) azonosítása, elemzi
  - a reklám és a popzene új szóbeli költészetével, illetve ennek helyével, szerepével, hatással való ismerkedés

Tisztában van a média alapvető kifejezőeszközeivel, az írott és az elektronikus sajtó műfajaival. Ismeri a média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepét, működési módjának legfőbb jellemzőit. Kialakul benne a médiatudatosság elemi szintje, az önálló, kritikus attitűd.

A tanév végén a tanuló legyen képes

- *önálló vélemény szóbeli és/vagy írásbeli megfogalmazására az olvasott szövegek szereplőinek tetteiről, érzelmeiről, gondolatairól, a megjelenített emberi helyzetekről*
- *saját hibáinak felismerésére, javítására, jelenjen meg az igény ezek kiküszöbölésére gyakorlással, feladatmegoldással*
- *készség szintjének folyamatos fejlesztésére*

Magyar nyelvtan

5. évfolyam

A tanuló törekszik gondolatait érthetően, a helyzetnek megfelelően megfogalmazni, adekvátan alkalmazni a beszédet kísérő nem nyelvi jeleket.

Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteinek, rövidebb hallott történeteknek a megértésére, összefoglalására, továbbadására.

Képes önállóan a tanult hagyományos és internetes műfajokban (elbeszélés, leírás, jellemzés,

levél, SMS, e-mail stb.) szöveget alkotni. Az írott és elektronikus felületen megjelenő olvasott szövegek globális (átfogó) megértése, a szövegből az információk visszakeresése mellett képes újabb és újabb szövegértési stratégiákat megismerni, azokat alkalmazni. Képes önálló feladatvégzésre az információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazásával (kézikönyvek és korosztálynak szóló ismeretterjesztő források).

Felismeri a szövegértés folyamatát, annak megfigyelésével képes saját módszerét fejleszteni, hibás olvasási szokásaira megfelelő javító stratégiát találni, és azt alkalmazni.

1. félév

Kommunikáció:

- a közlési szándéknak megfelelő szókincs, kiejtés (hangsúly, tempó, hangerő stb.), valamint nem nyelvi jelek alkalmazása, testbeszéd típusai
- Mindennapi *kommunikációs szituációk* különféle helyzetekben történő gyakorlása: *kapcsolatfelvétel, kérdés, kérés, beszélgetés.*
- A modern írásbeli kapcsolatok

Hang és betű

- a beszélőszervek és működésük
- *ábécé, betűrend, szótagolás*
- *magánhangzók típusai: magas és mély magánhangzók. Hangrend: magas, mély és vegyes hangrendű szavak*
- *mássalhangzók: zöngés, zöngétlen mássalhangzók, egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzók*
- *mássalhangzótörvények: részleges hasonulás (zöngésülés, zöngétlenedés, képzés helye szerinti hasonulás), teljes hasonulás (írásban jelölt és írásban nem jelölt alak), összeolvadás, rövidülés*

2. félév

A magyar helyesírás:

- az **alapvető helyesírási alapelvek (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) – felismerés szintjén**
- törekszik az igényes, pontos és helyes fogalmazásra.
- tollbamondott szöveg helyesírása, a kialakult egyéni írástechnika további fejlesztése. Törekvés az esztétikus, *olvasható kézírásra.*
- a megismert helyesírási esetek felismerése és tudatos alkalmazása az írott szöveg megértése és szövegalkotási folyamatában; az önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal

A szavak alakja és szerkezete:

- hangutánzó és hangulatfestő szavak
- hasonló alakú szavak, ellentétes jelentésű és *rokon értelmű szavak, egyjelentésű, többjelentésű és azonos alakú szavak*
- szólások és *(mindennapos beszédhelyzetben megjelenő) közmondások (felismerése),* amiket próbáljon aktív szókincsében is alkalmazni.

Szóelemzés

Szótó és toldalékra bontás. Szótagolás és szóelemekre bontás közötti különbség tudatosítása,

6. évfolyam

A tanuló törekszik gondolatait érthetően, a helyzetnek megfelelően megfogalmazni, adekvátan alkalmazni a beszédet kísérő nem nyelvi jeleket.

Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteinek, rövidebb hallott történeteknek a megértésére, összefoglalására, továbbadására.

Képes önállóan a tanult hagyományos és internetes műfajokban (elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, SMS, e-mail stb.) szöveget alkotni. Az írott és elektronikus felületen megjelenő olvasott szövegek globális (átfogó) megértése, a szövegből az információk visszakeresése mellett képes újabb és újabb szövegértési stratégiákat megismerni, azokat alkalmazni. Képes önálló feladatvégzésre az információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazásával (kézikönyvek és korosztálynak szóló ismeretterjesztő források).

Felismeri a szövegértés folyamatát, annak megfigyelésével képes saját módszerét fejleszteni, hibás olvasási szokásaira megfelelő javító stratégiát találni, és azt alkalmazni.

Kommunikáció:

- a közlési szándéknak megfelelő szókincs, kiejtés (hangsúly, tempó, hangerő stb.), valamint nem nyelvi jelek alkalmazása.
- Mindennapi *kommunikációs szituációk* különféle helyzetekben történő gyakorlása: *kapcsolatfelvétel, kérdés, kérés, beszélgetés.*

Írás, helyesírás:

- Törekszik az igényes, pontos és helyes fogalmazásra.
- a kialakult egyéni írástechnika további fejlesztése. Törekvés az esztétikus, *olvasható kézírásra.*
- Gyakorlatok a vázlat kifejtéséhez, kiegészítéséhez.
- Az írásmű üzenetének, céljának, befogadójának *megfelelő szókincs* használata.
- Személyes élmények megfogalmazása különböző szöveg-típusokban: jellemzés.
- A kézzel írt és a számítógépes szövegek különbözőségei, hasonlóságai.
- *Az alapvető helyesírási szabályok* (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés) alkalmazása főleg a szófajtani ismeretek elsajátításához kapcsolódóan.
- *másolás.* tollbamondás, önálló szövegalkotás
- helyesírási mérőlap októberben és májusban

1. félév

Szófajok:

A tanuló ismeri a tanult alapszófajokat (ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások(min.3), valamint az igekötők(et) általános jellemzőit, alaki sajátosságait, a hozzájuk kapcsolódó főbb helyesírási szabályokat, amelyeket az írott munkáiban igyekeznek alkalmazni is.

A megismert új szavakat, közmondásokat, szólásokat próbálja aktív szókincsében is alkalmazni.

A szófaji csoportok jellemző alaktani viselkedésének megfigyelése, főbb jellemzőinek megnevezése.

Az alapszófajok típusai, szerkezetük, szerepük a szövegalkotásban.

Az ige szerkezete, az igekötők szerepe az ige folyamatosságának, az irányultságának

kifejezésében.

A **főnevek** kategóriái, a köznevek (2 fajta) és tulajdonnevek (3 fajta) megnevezése, szerkezete

2. félév

A **névmások** szövegszervező szerepének megfigyelése, alkalmazása a szövegalkotásban.

Igenevek, határozószók, viszonyítók felismerése szófaji jellemzői

A tanult alapszófajok leggyakoribb képzőinek megismerése, szóalkotási gyakorlatok.

A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv szótani szerkezetével.

témazárók írása a szófajcsoportok lezárásaként

A megismert helyesírási esetek felismerése és tudatos alkalmazása az írott szöveg megér-

tése és szövegalkotási folyamatában; az önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal

A megismert új szavakat, közmondásokat, szólásokat próbálja aktív szókincsében is alkalmazni.

7. évfolyam

A szöveg mondatai.

A mondat a beszélő szándéka szerint

A mondatok csoportosítása logikai minőségük szerint

A mondatok csoportosítása szerkezetük szerint

1. félév

Az egyszerű mondat szerkezete: állítmány, alany, tárgy, határozók, jelzők:

A mondatrészek és a szó szerkezetek

Az alárendelő szó szerkezet

A bővítmény fogalma

Az alaptag és a bővítmény egymáshoz való viszonya

Az állítmány meghatározása, kérdései, fajtái (igei, névszói, névszói-igei), szófajai, jelölése, ábrázolása

Az alany meghatározása, kérdései fajtái (határozott, határozatlan, általános), szófajai, jelölése, ábrázolása

Az alany és az állítmány egyeztetése

A tárgy és a tárgyas szó szerkezet

A tárgy meghatározása, kérdései, fajtái (határozott/határozatlan, iránytárgy/eredménytárgy, jelölt/jelöletlen), szófajai, jelölése, ábrázolása

A tárgy fajtája és az igeragozás közötti összefüggés

2. félév

A határozók és a határozós szó szerkezet

A határozók fajtái: (hely, képes hely, idő, szám, mód, állapot, eszköz, társ, ok, cél, vonzat)

Egyéb (ritkább) határozók: (rész, eredet, eredmény, fok, mérték, hasonlító)

A határozók kérdései, jelölésük, szófajai, ábrázolásuk

A jelzők és a jelzős szó szerkezet

A jelző és a jelzett szó viszonya

A jelzők meghatározása, kérdései, fajtái (minőség, mennyiség, birtokos, értelmező), jelölésük, ábrázolásuk

Elemzés

Ágrajz

A mondat nyelvi funkciója, felépítése, szerkezete; a mondatfajták szövegszervező ereje.

Mondatátalakítás a beszédhelyzetnek és a kommunikációs szándéknak megfelelően szóban és írásban.

A szószerkezetek és a mondatok megalkotásában szerepet játszó viszonzások és mondatszók.

A szószerkezet típusok felépítésének megfigyelése, felismerésük és alkotásuk.

A fő mondatrészek szerepének és mondatbeli viszonyainak, a hozzájuk kapcsolódó vonzatok jellemzőinek ismerete

Fő mondatrészek szerepe, funkciója és fajtái, mondatbeli viszonyaik, vonzatok.

Helyesírás:

A helyesírás értelemtükröző szerepének felhasználása különféle írásbeli műfajokban.

Az írásjelek, a szöveg központosításának legfontosabb szabályai egyszerű mondatok esetében.

Kommunikáció:

A testbeszéd

A megbeszélés

A vita

A különféle mindennapi megnyilatkozások dekódolása.

Az érvelés alapjainak megismerése.

Részvétel beszélgetésben, vitában, a saját álláspont előadása, megvédése, esetleges korrigálása a témának, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kifejezésmóddal.

Reagálás mások véleményére kisközösségi (iskolai, családi, baráti) helyzetekben.

A közéleti kommunikáció iskolai helyzetei és műfajai: megbeszélés, vita, kiselőadás, a helyzetnek és a kommunikációs célnak megfelelő beszédmód, szókincs használata.

Szövegtan:

Fogalmazási ismeretek: a kiselőadás, a jellemzés

A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú szövegek írása.

A tanulást segítő papíralapú jegyzetelés, törekvés a legoptimálisabb egyéni forma kialakítására.

Különböző nézőpontú és műfajú szövegek alkotása: *elbeszélés, jellemzés, vélemény.*

Az évfolyam befejezésekor:

A tanuló eligazodik és hatékonyan részt vesz a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben, vitákban. Képes álláspontját megfelelő érvek, bizonyítékok segítségével megvédeni.

Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit.

Képes a különböző megjelenésű és műfajú szövegek globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére.

Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, tud önállóan vázlatot készíteni. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, állításait indokolni.

A tanuló ismeri és törekszik a szövegalkotásban a különböző mondatfajták használatára.

Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, illetve mondatrészek közötti írásjeleket.

A tanuló eligazodik és hatékonyan részt vesz a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben, vitákban. Képes álláspontját megfelelő érvek, bizonyítékok segítségével megvédeni.

Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit.

Képes a különböző megjelenésű és műfajú szövegek globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére.

Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, tud önállóan jegyzetet és vázlatot készíteni. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, állításait indokolni.

A tanuló ismeri és a törekszik a szövegalkotásban a különböző mondatfajták használatára.

Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, a tagmondatok, illetve mondatrészek közötti írásjeleket.

A tanuló a helyesírási segédkönyvek segítségével jártas az összetett szavak és gyakoribb mozaikszók helyesírásában.

Ismeri a tömegkommunikáció fogalmát, legjellemzőbb területeit.

Tisztában van a média alapvető kifejezőeszközeivel, az írott és az elektronikus sajtó műfajaival. Ismeri a média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepét, működési módjának legfőbb jellemzőit. Kialakul benne a médiatudatosság elemi szintje, az önálló, kritikus attitűd.

1. félév

1. Tömegkommunikáció

Képes a tömegkommunikáció üzeneteinek dekódolására.

A tömegkommunikáció és a sajtó műfajait felismeri, velük szemben kritikus szemléletmódot tud kialakítani. A sajtó leggyakoribb műfajait: hírt, tudósítást, interjút képes felismerni, ezekhez kapcsolódó kreatív szöveget alkotni.

A közéleti kommunikáció iskolai helyzeteit és műfajait: felszólalást, hozzászólást, rövid alkalmi beszédet, köszöntést, a helyzetnek és a kommunikációs célnak megfelelő beszédmódot, szókincsét használja.

Különböző nézőpontú és műfajú szövegeket képes alkotni: elbeszélést, jellemzést, véleményt.

Az írásban történő bemutatkozás szabályait ismeri a papíralapú és az online felületen (önéletrajz, blogbejegyzés, internetes közösségi portál).

A netikett legfontosabb szabályait tudja alkalmazni.

2. Helyesírás értelemtükröző szerepének felhasználása különféle írásbeli műfajokban. (másolás, tollbamondás, önálló szövegalkotás)

Az írásjelek, a szöveg központosításának legfontosabb szabályait alkalmazza.

A párbeszéd és az idézetek (egyenes, szabad függő, függő) írásmódját ismeri, alkalmazza.

Összetett szavak helyesírásának (elválasztás) alapvető szabályait megismeri, alkalmazza.

3. Összetett mondatok

Képes az egyszerű és összetett mondatok megkülönböztetni.

Felismeri az alárendelő és mellérendelő összetett mondatok közti különbségeket (tartalmi-logikai és/vagy grammatikai viszony).

Ismeri az alárendelő és mellérendelő összetett mondatok fajtáit, azok elemzésének lépéseit.

Mondatátalakítási gyakorlatokat végez a beszédhelyzetnek és a kommunikációs szándékknak megfelelően szóban és írásban.

2. félév

4. A szóalkotás

A tanuló ismeri az összetett szavak fajtáit, szóalkotási módokként felismeri képzett szót jelentésük változásait, helyesírási szabályait.

Felismeri ezeket szépirodalmi és nem irodalmi szövegekben.

Képes a szóösszetétel, alapszó, képzett szó, szókapcsolat megkülönböztetésére.

5. A magyar nyelv változása, eredete

A nyelv állandóságának és változásának jeleit képes megfigyelni különböző régi és mai szövegekben.

Felismeri a szókinés változását: régi és új szavakat, kifejezéseket összehasonlít.

Képes meghatározni a magyar nyelv eredetét (finnugor rokonság), helyét a nyelvek között.

Ismeri a nyelvújítás jelentőségét.

Matematika

5. évfolyam

1. félév

I. Természetes számok

- Természetes számok milliós számkörben,
- Alaki érték, helyi érték.
- Számlálás, számolás. Hallott számok leírása, látott számok kiolvasása.
- Számok ábrázolása számegyenesen.
- Mértékegységek helyes használata, mértékegységek átváltása (hosszmérés, tömegmérés, űrtartalom mérés, területmérés, térfogatmérés, időmérés)
- Műveleti tulajdonságok, a helyes műveleti sorrend.
- Műveletek eredményeinek előzetes becslése, ellenőrzése, kerekítése.
- Összeg, különbség, szorzat, hányados változásai
- Egyszerű oszthatósági szabályok (2-vel, 3-mal, 5-tel, 9-cel, 10-zel, 100-zal).
- Két szám közös osztói, közös többszörösei.

II. Geometriai alakzatok

- A tér elemei: pont, vonal, egyenes, félegyenes, szakasz, sík, szögtartomány.
- Párhuzamosság, merőlegesség, konvexitás.
- párhuzamos és merőleges egyenesek szerkesztése csúsztatással
- Háromszögek csoportosítása oldalak és szögek szerint.
- A terület mérése, mértékegységei
- Téglalap, négyzet kerülete, területe
- Sokszögek kerülete
- Kocka, téglatest tulajdonságai, hálója.
- A felszín és térfogat mérése, mértékegységei
- Téglatest (kocka) felszínének és térfogatának kiszámítása
- Algebrai kifejezések gyakorlati használata a terület, kerület, felszín és térfogat számítása során

III. A törtek

- közönséges tört fogalma
- törtek helye a számegyenesen, nagyságrendi összehasonlítások.
- Összeadás, kivonás a törtek körében.

- Szorzás, osztás a törtek körében (0 szerepe a szorzásban, osztásban).
- Műveleti tulajdonságok, a helyes műveleti sorrend

2. félév

IV. Geometriai vizsgálatok, szerkesztések

- A távolság szemléletes fogalma, adott tulajdonságú pontok keresése.
- A szög fogalma, mérése. Szögfajták. A szög jelölése, betűzése.
- szögek mérése szögmérővel
- szakaszfelező merőleges szerkesztése
- háromszögek szerkesztése 3 oldalból
- téglalap szerkesztése (négyzet, téglalap), területe, kerülete

V. A tizedestörtek

- Tizedes tört fogalma.
- A tizedes törtek értelmezése. Tizedes törtek jelentése, kiolvasása, leírása.
- tizedestörtek helye a számegyenesen, nagyságrendi összehasonlítások.
- Számok kerekítése (egészre, tizedre, századra).
- Szorzás, osztás 10-zel, 100-zal, 1000-rel
- Összeadás, kivonás a tizedes törtek körében.
- Tizedestört szorzása, osztása természetes számmal Műveleti tulajdonságok, a helyes műveleti sorrend

VI. Összefüggések, nyitott mondatok

- Táblázatok, grafikonok
- Összefüggések, sorozatok
- Arányos következtetések.
- A mindennapi életben felmerülő, egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel.
- Egyszerű elsőfokú egyismeretlenes egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása következtetéssel, lebontogatással.

VII. Az egész számok

- Negatív szám értelmezése: adósság, fagypon alatti hőmérséklet, számolások az időszalagon, földrajzi adatok (magasságok, mélységek)
- Ellentett, abszolút érték.
- Összeadás, kivonás szóban, (fejben) és írásban, szemléltetés számegyenesen.
- Alapműveletek negatív számokkal.

6. évfolyam

1. félév

I. Számok és műveletek

- Számhalmazok ismerete (természetes, egész, racionális)
- Hatványozás (alap, kitevő, szorzat alak, hatvány alak, hatványérték). A 10 hatványainak helyes használata.
- Hatványok összehasonlítása (hatványérték segítségével).

- Mértékegységek helyes használata, mértékegységek átváltása (hosszúságmérés, tömegmérés, űrtartalom mérés, területmérés, térfogatmérés, időmérés)
- Számok kerekítése (tizedre, századra, ezredre).
- Mérés pontosságának jelzése
- Műveletek, műveleti sorok megoldása a racionális számok körében (természetes számokkal, törtekkel, tizedes törtekkel, egész számokkal).
- Számelméleti alapismeretek
- Fogalmak ismerete: osztó és többszörös, prímszámok és összetett számok, prímtényező felbontás, oszthatósági szabályok (2-vel, 4-gyel, 8-cal, 3-mal, 9-cel, 5-tel, 25-tel, 10-zel, 100-zal, 1000-rel, 6-tal, 12-vel, 15-tel), legkisebb közös többszörös, legnagyobb közös osztó, osztópárok
- Oszthatósági szabályok alkalmazása, prímszámok felismerése, összetett számok prímtényező felbontása, legkisebb közös többszörös, legnagyobb közös osztó illetve osztópárok meghatározása.

II. Geometriai vizsgálatok, szerkesztések

Fogalmak:

- egyenes, félegyenes, szakasz, párhuzamos- és merőleges egyenes, síkidomok és sokszögek, testek (lapok, élek, csúcsok)
- kör és részei (körvonal, körlap, sugár, átmérő, körív, húr, körszelet, körgyűrű, körcikk, szelők és érintők), szakaszfelező merőleges
- szögek típusai, sokszögek (átlók, belső szögek),
- háromszögek (háromszög-egyenlőtlenség, felosztása szögek és oldalak szerint)
- négyszögek (trapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz, téglalap, négyzet)

Szerkesztések:

- párhuzamos és merőleges egyenesek szerkesztése csúsztatással, körzővel
- szögek mérése szögmérővel
- szögek szerkesztése, másolása körzővel
- pont és pont, pont és egyenes, egyenes és egyenes közti távolság meghatározása
- szakaszfelező merőleges szerkesztése
- háromszögek szerkesztése 3 adatból (3 oldal, 2 oldal és közbezárt szög, egy oldal és két szög, 2 oldal és a nagyobbikkal szemközi szög alapján)
- négyszögek szerkesztése (négyzet, téglalap), területe, kerülete

2. II. félév

III. Összefüggések, százalékszámítás

- grafikon, táblázatok leolvasása, készítése
- két szám aránya
- egyenes arányosság
- fordított arányosság
- arányos osztás
- százalékszámítás: százalékérték, százalékláb, alap kiszámítása egyszerű feladatokban
- kördiagramok értelmezése szöveges feladatok alapján, kördiagram készítése

IV. Tengelyes tükrözés

- *tengelyes tükrözés tulajdonságai*
- *tükörkép szerkesztése*
- *tengelyesen szimmetrikus alakzatok*
- *tengelyesen tükrös háromszögek (egyenlő szárú és szabályos háromszög tulajdonságai) szerkesztése, területének meghatározása*
- *szabályos sokszögek vizsgálata, szerkesztése (háromszög, négyszög, hatszög, nyolcszög)*
- *tengelyesen tükrös négyszögek vizsgálata, területe, kerülete (paralelogramma, rombusz, téglalap, négyzet, húrtrapéz deltoid)*
- *szabályos testek*

V. Nyitott mondatok

- egyszerű egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása a két oldal változtatásával
- szöveges feladatok megoldása egyenlettel

7. évfolyam

I. Számok és műveletek

- *Számhalmazok ismerete (természetes, egész, racionális, irracionális)*
- *Hatványozás (azonos alapú hatványok szorzata és hányadosa, hatvány hatványozása, szorzat és hányados hatványozása – természetes kitevővel).*
- *Normálalak (1-nél nagyobb számok normálalakja). Műveletek normálalakokkal.*
- *Számelemélet: osztó, többszörös, oszthatósági szabályok ismerete és alkalmazása (2-vel, 4-gyel, 8-cal, 5-tel, 25-tel, 125-tel, 10-zel, 100-zal, 1000-rel, 3-mal, 9-cel, illetve vegyes oszthatósági szabályok: 6-tal, 12-vel, 15-el, 18-cal, 24-gyel).*
- *Osztók meghatározása. Prímszám és összetett szám fogalma, prímtényező felbontás alkalmazása, számelmélet alaptételének ismerete. Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása, alkalmazása műveletek illetve szöveges feladatok megoldása során.*
- *Műveletek, műveleti sorok, szöveges feladatok megoldása a racionális számok körében (természetes számokkal, törtekkel, tizedes törtekkel, egész számokkal).*
- *Százalékszámítás*
- *Egészrész és törtrész meghatározása. Arány és arányos osztás alkalmazása szöveges feladatok megoldása során. Százalékszámítás alkalmazása szöveges feladatok megoldása során.*
- *Kamat kamat kiszámítása.*
- *Statisztikai számítások (átlag, medián, módusz, szóródás). Grafikon, diagramok értelmezése és készítése (töröttvonal-diagram, oszlopdiagram, kördiagram, szalagdiagram).*
- *Valószínűség számítás (sorba rendezés, kiválasztás, gyakoriság, relatív gyakoriság, kedvező események, összes esemény).*

II. Hozzárendelés, függvény

- *Hozzárendelések vizsgálata (egyértelmű hozzárendelés, többértelmű hozzárendelés, alaphalmaz, képhalmaz, reláció)*
- *Függvények értelmezése, vizsgálata (értelmezési tartomány, értékészlet, hozzárendelési szabály felismerése grafikonról)*
- *Lineáris függvény (egyenese arányosság, konstans függvény) ábrázolása táblázat, hozzárendelési szabály segítségével. Hozzárendelési szabály meghatározása a grafikonról. Grafikonra illeszkedő pontok koordinátáinak meghatározása.*

- Fordított arányosság (ábrázolása grafikonnal, szöveges feladatok megoldása)
- Sorozat, mint függvény (Sorozatok szabályszerűségeinek felismerése. Számítási sorozatok elemeinek, különbségének meghatározása.)

III. Egybevágóság

- Geometriai transzformációk vizsgálata (egybevágóság és hasonlóság fogalmának helyes használata)
- Egybevágósági transzformációk (fogalmak, tulajdonságok ismerete, szerkesztések): tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, eltolás, elforgatás.
- Egybevágó alakzatok felismerése (tengelyesen szimmetrikus, középpontosan szimmetrikus, forgásszimmetrikus alakzatok). Szögpárok felismerése, szögek nagyságának meghatározása (párhuzamos szárú szögek, egyállású szögek, társszögek, csúcpszögek, mellékszögek, váltószögek, pótszögek)

IV. Algebra

- Műveletek algebrai kifejezésekkel: együtthatók és változók fogalmának helyes használata. Algebrai egész- és törtkifejezések felismerése. Helyettesítési érték meghatározása. Egyenmű, különmű kifejezések összevonása. Egytagú kifejezések/többtagú kifejezések szorzása, osztása egytagú kifejezéssel. Többtagú kifejezés szorzattá alakítása kiemeléssel.
- Algebrai kifejezések használata szöveges feladatokban.
- Egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása mérlegelvel (azonosságok, azonos egyenlőtlenségek, alaphalmaz, igazsághalmaz, számegyenes, ellenőrzés)
- Törtgyűthetős egyenletek, egyenlőtlenségek
- Szöveges feladatok megoldása egyenlettel
- Szöveges feladatok megoldása egyenlőtlenséggel
- Egyenletek, egyenlőtlenségek grafikus megoldása

V. Síkidomok, testek

- Geometriai alapfogalmak
- Síkidomok, sokszögek (konvex és konkáv síkidom). Sokszög kerülete, átlók számának meghatározása.
- Háromszögek csoportosítása oldalak és szögek szerint. Háromszög-egyenlőtlenség, belső és külső szögek nagysága.
- Kapcsolat a háromszög oldalai és szögei között.
- Háromszögek szerkesztése. A háromszögek egybevágóságának alapesetei. A háromszög magassága. A háromszög területe.
- Négyszögek: kerülete, belső és külső szögek meghatározása.
- Négyszögek szerkesztése, tulajdonságai: trapéz, paralelogramma, rombusz, téglalap, négyzet. Négyszögek területe.
- Kör: körrel kapcsolatos fogalmak ismerete, kerülete, területe.
- Sokszöglapokkal határolt testek: alapfogalmak (lapok, élek, csúcsok, lapátló, testátló, háló, palást)
- Kocka és téglatest felszíne, térfogata.
- Hasáb hálója és felszíne. Egyenes hasáb térfogata.
- Egyenes körhenger felszíne, térfogata.

8. évfolyam

I. Gondolkozz és számolj

- *Halmazelméleti fogalmak és műveletek: alaphalmaz, üres halmaz, részhalmaz, valódi részhalmaz, kiegészítő halmaz, két halmaz metszete, két halmaz egyesítése, két halmaz különbsége.* Szöveges feladatok megoldása halmazok segítségével.
- *Műveletek, műveleti sorok, szöveges feladatok megoldása a racionális számok körében (természetes számokkal, törtekkel, tizedes törtekkel, egész számokkal).*
- *Hatványozás (azonos alapú hatványok szorzata és hányadosa, hatvány hatványozása, szorzat és hányados hatványozása).* Egész kitevőjű hatványok értelmezése, alkalmazása.
- *Számok normálalakja.* Műveletek a számok normálalakjával.
- *Számelemélet: osztó, többszörös, oszthatósági szabályok ismerete és alkalmazása (2-vel, 4-gyel, 8-cal, 5-tel, 25-tel, 125-tel, 10-zel, 100-zal, 1000-rel, 3-mal, 9-cel, illetve vegyes oszthatósági szabályok: 6-tal, 12-vel, 15-el, 18-cal, 24-gyel).*
- *Osztók meghatározása.* Osztók számának meghatározása. *Prímszám és összetett szám fogalma, prímtényező felbontás alkalmazása, számelmélet alaptételének ismerete.* Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása, alkalmazása műveletek illetve szöveges feladatok megoldása során.
- *Műveletek a racionális, irracionális számok körében*
- *Számok négyzetgyökének és négyzetének meghatározása számológéppel, táblázattal.*
- *Arány, arányosság, százalékszámítás használata* szöveges feladatok megoldása során.
- *Valószínűségszámítás: sorbarendezés, kiválasztás, kombinatorikai feladatok megoldása.* Gyakoriság és relatív gyakoriság. Esemény valószínűsége (biztos esemény, lehetetlen esemény).
- *Statisztikai számítások: adatok elemzése és értékelése.* Szóródás, átlag, medián, módusz. Diagramok és grafikon elemzése, készítése.

II. Testek, felületek, síkidomok

- *Geometriai alapfogalmak. Sík- és térelemek kölcsönös helyzete.* Alakzatok közti távolság meghatározása síkban és térben. *Szögek fajtái, szögpárok, hajlásszögek.*
- *Adott tulajdonságú ponthalmazok: körvonal, körlap, szakasz felezőmerőlegese, szögfelező, gömbfelület.*
- *Síkidomok, sokszögek: csúcsok, oldalak, átlók, belső- és külső szögek.* Átlók számának meghatározása. *Belső szögek összegének meghatározása.* Szabályos sokszögek belső szögének meghatározása. *Konkáv és konvex síkidomok.*
- *Háromszögek*
- *Csoportosítása oldalak és szögek szerint.* *Összefüggések a belső és külső szögek között.* *A háromszög szerkesztésének alapesetei.* *A háromszög nevezetes vonalai, pontjai: köré írható kör, beírt kör, magasságvonal, magasságpont, középvonal, súlyvonal, súlypont.*
- *Pitagorasz tétele*
- *A tétel bizonyítása, megfordítása.* *A tétel alkalmazása háromszögek hiányzó oldalainak meghatározásánál, sokszögeknél, szöveges feladatok során.*
- *Négyszögek tulajdonságai: trapéz, paralelogramma, húrtrapéz, deltoid, rombusz, téglalap, négyzet.*
- *Sokszögek területe*
- *Kör kerülete, területe*
- *Testek*

- *Egyenes hasáb palástja és felszíne, térfogata. Egyenes körhenger palástja és felszíne, térfogata. A gúla és a kúp felszíne, térfogata. A gömb felszíne, térfogata.*
- Szöveges feladatok megoldása

III. Algebra

- *Műveletek algebrai kifejezésekkel: együtthatók és változók fogalmának helyes használata. Algebrai egész- és törtkifejezések felismerése. Helyettesítési érték meghatározása. Egynemű, különemű kifejezések összevonása. Egytagú/többtagú kifejezések szorzása, osztása egytagú/többtagú kifejezéssel.*
- *Nevezetes azonosságok. Többtagú kifejezés szorzattá alakítása kiemeléssel, azonossággal.*
- *Egyenlet, azonosság, egyenlőtlenség, azonos egyenlőtlenség megoldása mérlegelvel*
- *Szöveges feladatok megoldása egyenlettel, egyenlőtlenséggel*
- *Helyiértékes feladatok, geometriai számítással kapcsolatos feladatok, fizikai számításokkal kapcsolatos feladatok, keveréses feladatok, együttes munkavégzéssel kapcsolatos feladatok.*

IV. Geometriai transzformációk

- *Egybevágósági transzformációk (fogalmak, tulajdonságok ismerete, szerkesztések): tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, eltolás, elforgatás. Eltolás tulajdonságainak alkalmazása – trapéz.*
- *A háromszögek egybevágóságának alapestei.*
- *Egybevágó alakzatok felismerése (tengelyesen szimmetrikus, középpontosan szimmetrikus, forgásszimmetrikus alakzatok).*
- *Hasonlósági transzformációk. Háromszögek hasonlóságának alapestei. Hasonló síkidomok területének aránya. Hasonló testek térfogatának aránya.*
- *Középpontos hasonlóság: tulajdonságai, hasonlósági arány, külső- és belső hasonlósági pont. Szakasz arányos felosztása. Középpontosan hasonló alakzatok szerkesztése. Számítási feladatok.*

V. Relációk, függvények, sorozatok

- *Hozzárendelések vizsgálata (egyértelmű hozzárendelés, többértelmű hozzárendelés, alaphalmaz, képhalmaz, reláció)*
- *Függvények értelmezése, vizsgálata (értelmezési tartomány, értékkészlet, hozzárendelési szabály felismerése grafikonról)*
- *Lineáris függvény (egyenes arányosság, konstans függvény) ábrázolása táblázat, hozzárendelési szabály segítségével. Hozzárendelési szabály meghatározása a grafikonról. Grafikonra illeszkedő pontok koordinátáinak meghatározása.*
- *Sorozat, mint függvény (Sorozatok szabályszerűségeinek felismerése. Számítási sorozatok elemeinek, különbségének meghatározása.)*
- *Nem lineáris függvények (abszolútérték-függvény, másodfokú függvény, fordított arányosság) ábrázolása, vizsgálata.*
- *Egyenletek, egyenlőtlenségek grafikus megoldása*
- *Függvénytranszformáció*
- *Sorozatok: számtani sorozat, mértani sorozat jellemzőinek meghatározása, első n tag összege.*
- *Sorozatok alkalmazása szöveges feladatok megoldása során.*

Angol nyelv

1. évfolyam

A továbbhaladás feltételei:

(Az aláhúzás a továbbhaladáshoz szükséges minimum követelményeket jelzi.)

Beszédértés:

- Alapvető tanári utasítások végrehajtása
- A tanult témakörökben előforduló szavak megértése
- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid kérdések megértése

Beszédképesség:

- Néhány tanult mondókának, dalnak reprodukálása
- A magyar nyelvtől eltérő hangkapcsolatok helyes ejtése
- A tanult témakörökben előforduló dolgok megnevezése
- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid kérdésekre válaszadás egy szóval vagy hiányos mondattal
- Egyszerű beszédhelyzetekben való részvétel

Tantárgyi követelmények:

Happy House 1

1. félév

Unit 1:

- megszólítás, köszönés, elköszönés (Hello, Good morning, Goodbye)
- Stand up/Sit down.
- a könyv szereplői (közvetlen családtagok: *mum, dad, sister, brother*)
- Who's this? – It's...
- bemutatkozás (What's your name? – I'm.../My name is...)
- How are you? – I'm fine.

Unit 2:

- dolgok az osztályteremben (bag, book, ruler, pencil, pen, pencil-case)
- What's this? – It's a...
- Is it a...? – Yes/No.
- számok 1-10 (one, two, three, four, five, six, seven, eight, nine, ten)

Unit 3:

- játékok (doll, train, car, plane, guitar, drum)
- színek (red, green, yellow, orange, pink, blue, + black, white, purple, brown, grey)
megnevezése és tárgyakkal való kapcsolásuk (One red hat)

2. félév

Unit 4:

- ruhák (T-shirt, skirt, shoe, hat, jumper, sock)

Unit 5:

- születésnap (present, card, candle, cake, badge, balloon)
- *How old are you? – I'm seven.*
- *How many...?*

Unit 6:

- dolgok a fürdőszobában (hairbrush, toothbrush, soap, shampoo, towel, duck)
- tisztálkodás (wash my/your hands/face, brush my/your teeth/hair)
- hőmérséklet (cold/cool/warm/hot)

Unit 7:

- állatok (dog, cat, bird, snake, mouse, tiger)

Választható memoriterek (70-71. oldal):

- *Happy House Song*
- *Ten little fingers*
- *Noisy toys*
- *Where's my T-shirt?*
- *How old are you?*
- *I wash my hands*

A különböző szintű csoportok és a haladás eltérő tempója miatt kérjük, hogy minden esetben konzultáljanak a szaktanárral!

2. évfolyam

A továbbhaladás feltételei:

(Az aláhúzás a továbbhaladáshoz szükséges minimum követelményeket jelzi.)

Beszédértés:

- Alapvető tanári utasítások végrehajtása
- A tanult témakörökben előforduló szavak megértése
- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid kérdések megértése

Beszédképesség:

- Néhány tanult mondókának, dalnak reprodukálása, fordítása
- A magyar nyelvtől eltérő hangkapcsolatok helyes ejtése
- A tanult témakörökben előforduló dolgok megnevezése
- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid kérdésekre válaszadás egy szóval vagy hiányos mondattal
- Tanult minta alapján részvétel egyszerű párbeszédekben

Szókép-olvasás:

- Tanult szavak és tárgyképek párosítása
- Tanult szóképek hangos olvasása

Tantárgyi követelmények:

Happy House 2

1. félév

Ismétlés, bevezetés:

- megszólítás, köszönés, elköszönés (Hello, Good morning, Goodbye)
- a könyv szereplői (Who's this? – It's...)
- bemutakozás (What's your name? – I'm.../My name is..., How are you? – I'm fine., How old are you? – I'm eight.)
- angol ABC
- What's this? Is it a...? – Yes/No. It's a...

Unit 1:

- állatok (tiger, monkey, zebra, snake, crocodile, lion, + dog, cat, bird, mouse)
- Can you (see)...? – I can/can't...

Unit 2:

- dolgok az osztályteremben (chair, table, pen, teacher, book, clock, school + bag, ruler, pencil, pencil-case)
- színek (red, green, yellow, orange, pink, blue, + black, white, purple, brown, grey) megnevezése és tárgyakkal való kapcsolásuk
- enyém/tied (my/your)
- loud/quiet, fast/slow
- How many...?

Unit 3:

- ételek (fish, cheese, yoghurt, bread, rice, pasta, cake, soup)
- italok (coffee, tea, lemonade, milk, water, orange juice)
- Do you like...? – I like.../I don't like...

2. félév

Unit 4:

- testrészek (face, hair, eyes, nose, ears, mouth, tooth/teeth, hand, tummy, + head, shoulder, knee, toe, finger, arm, leg, foot/feet, body)
- birtoklás/van nekem... (I've got...)

Unit 5:

- a ház részei, helyiségek, szobák (kitchen, bedroom, bathroom, sitting room, hall, garden, house)
- irányok (upstairs, downstairs, on the left, on the right, + in the middle)
- Where's the...? Is it in the...? – It's in/on...

Unit 6:

- ruhák (T-shirt, shorts, trainers, sunhat, dress, sandals, + skirt, shoe, jumper, sock, jeans, trousers, shirt)
- What are you wearing? – I'm wearing...
- időjárás (sunny, rainy, snowy, windy)

Unit 7:

- játékok (bike, scooter, boat, skipping rope, ball, trampoline, + doll, train, car, plane, guitar, drum)
- I'm riding my bike/swimming/skipping/jumping/hopping/running/playing with....

Választható memoriterek (70-71. oldal):

- The alphabet chant
- It's a red clock

- *I don't like...*
- *Where's my...?*

A különböző szintű csoportok és a haladás eltérő tempója miatt kérjük, hogy minden esetben konzultáljanak a szaktanárral!

3. évfolyam

A továbbhaladás feltételei:

(Az aláhúzás a továbbhaladáshoz szükséges minimum követelményeket jelzi.)

Beszédértés:

- Tanári utasítások végrehajtása
- A tanult témakörökben előforduló szavak megértése
- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid kérdések megértése

Beszédkézség:

- Néhány tanult mondókának, dalnak reprodukálása, fordítása
- A magyar nyelvtől eltérő hangkapcsolatok helyes ejtése
- A tanult témakörökben előforduló dolgok megnevezése
- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid kérdésekre válaszadás egy szóval vagy hiányos mondattal
- ABC ismerete, névbetűzés
- Tanult minta alapján részvétel egyszerű párbeszédekben

Olvasás:

- Tanult szavak és tárgyképek párosítása
- Tanult szavak írott alakjának felismerése: tanult szavak, egyszerű mondatok hangos olvasása
- Ismert nyelvi elemekből álló egymondatos szövegben egyszerű információ megtalálása

Írás:

- Betűpótlás a tanult szavakban
- Tanult szavak másolása

Tantárgyi követelmények:

Happy Street 1

1. félév

Unit 1:

- alapvető tanórai utasítások követése
- számok 0-100 (helyesírás is!)

Unit 2:

- dolgok az iskolában (pencil, pen, rubber, ruler, pencil-case, book, + school, chair, table, teacher, student, clock, bag)
- színek (red, green, yellow, orange, pink, blue, black, white, purple, brown, grey) megnevezése és tárgyakkal való kapcsolásuk

- *Can I borrow your...? – Here you are.*
- *What colour is...?*
- bemutakozás (My name is..., I'm... years old., I'm from Hungary., My school is Szűcs Sándor School., My teacher is...)

Unit 3+5:

- játékok (car, doll, robot, train, lorry, dinosaur, rocket, ball, kite, plane, boat, bike, skateboard + scooter, skipping rope, trampoline, train, guitar, drum)
- What's this? Is it a...? – Yes, it is./No, it isn't./I don't know.
- Have you got a...? – Yes, I have./No, I haven't.

2. félév

Unit 4:

- ételek (apple, orange, cake, pear, banana, ice-cream, pizza, steak, pasta, biscuit, chocolate, mushroom, olive, pepper, + fish, cheese, yoghurt, bread, rice., soup, coffee, tea, lemonade, milk, water, orange juice)
- többes szám
- Can I have...? How many? Anything else?
- Do you like...? – I like.../I don't like...

Unit 6:

- bútorok (table, chair, bookcase, cupboard, bed, wardrobe, washing machine, + fridge)
- szobák/helyiségek (kitchen, bathroom, sitting room, bedroom, + hall, garden, house)
- helyhatározók (in, on, under)
- Where's the...? Is it in the...? – It's in/on/under...

Unit 7:

- emberek külső tulajdonságai (man, woman, boy, girl, baby, tall, short, fat, thin, old, young, brown/black/blond hair, long/short hair)
- személyleírás (He's tall./She's got brown hair.)

Unit 8:

- ruhák (T-shirt, socks, shoes, trousers, jumper, skirt, + shorts, trainers, (sun)hat, dress, sandals, jeans, shirt)
- Whose... is this? – It's Jack's.

Unit 9:

- testrészek (foot/feet, leg, body, arm, hand, head, + face, hair, eyes, nose, ears, mouth, tooth/teeth, tummy, shoulder, knee, toe, finger)
- Can you...? – Yes, I can./no, I can't.

Választható memoriterek:

- *Come and play at our house!* (4. oldal)
- *Do you want an apple?* (24. oldal)
- vásárlás párbeszéd (25. oldal)
- *Hide and seek!* (34. oldal)

A különböző szintű csoportok és a haladás eltérő tempója miatt kérjük, hogy minden esetben konzultáljanak a szaktanárral!

4. évfolyam

A továbbhaladás feltételei:

(Az aláhúzás a továbbhaladáshoz szükséges minimum követelményeket jelzi.)

Hallott szöveg értése:

- Ismert nyelvi eszközökkel kifejezett közlések, utasítások megértése és azokra cselekvéssel történő reagálás
- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdések, megértése
- Ismert nyelvi eszközökkel kifejezett rövid beszéd követése és a hozzá kapcsolódó feladatok megoldása

Beszédképesség:

- A magyar nyelvtől eltérő hangkapcsolatok helyes ejtése
- A tanult témakörökben előforduló dolgok megnevezése
- Tanult minta alapján egyszerű mondatokban közlés fogalmazása
- ABC ismerete, betűzés
- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre válaszadás egy szóval vagy hiányos/egyszerű mondattal
- Tanult minta alapján egyszerű párbeszédben való részvétel
- Begyakorolt rövid szöveg/memoriter elmondása
- Rövid történetek felkészülés utáni előadása

Olvasott szöveg értése:

- A tanult szavak írott alakjának felismerése
- Ismert nyelvi elemeket tartalmazó hangzó szöveg írott változatának követése
- Ismert nyelvi elemeket tartalmazó rövid szöveg értő, néma olvasása és fontos információ kikeresése
- Ismert nyelvi elemeket tartalmazó rövid szöveg kifejező, az angol helyesejtés normáihoz igazodó felolvasása és fordítása
- A tankönyv/munkafüzet utasításainak megértése

Írásképesség:

- Tanult témakörhöz kapcsolódó egyszerű mondatok másolása
- Tanult témakörhöz kapcsolódó fontos szavak emlékezetből írása
- Egyszerű közlések írásbeli megfogalmazása tanult minta alapján
- Ismert nyelvi elemeket tartalmazó rövid szöveghez kapcsolódó írásbeli feladatok megoldása tanári segítséggel/tanári segítség nélkül
- Esztétikus füzetvezetés, olvasható írásképre, pontos hibajavításra/önellenőrzésre törekvés

Tantárgyi követelmények:

1. félév

Project 1 / Unit 1:

- a lecke szókincse (dolgok az osztályban, cselekvések az osztályban, számok)
- köszönések, üdvözlések
- határozatlan névelő (a/an)
- utasítások

- számok 0-100
- telefonszámok
- ABC, szavak betűzése
- többes számok
- There is/are

Project 1 / Unit 2:

- a lecke szókincse (országok, személyes névmások, család, birtokos névmások, napok)
- országok, származás kifejezése
- személyes névmások és létigeragozás
- családtagok bemutatása
- birtokviszony kifejezése
  - birtokos névmások
  - 's
  - Whose ... is this?
- kérdésalkotás
  - eldöntendő kérdések (yes/no questions) + rövid válaszok
  - kérdőszavas/kifejtős kérdések (Wh- questions)

2. félév

Project 1 / Unit 3:

- a lecke szókincse (technikai eszközök, tárgyak, színek, melléknevek, háziállatok, tantárgyak)
- birtoklás kifejezésre (have got)
- melléknevek helye a mondatban
- saját iskola, osztály, (kedvenc) tantárgyak bemutatása

Project 1 / Unit 4:

- a lecke szókincse (idővel kapcsolatos kifejezések, napi rutin és szabadidős cselekvések)
- óra/időpontok kifejezése
- egyszerű jelen idő (Present Simple)
  - napirend/napi rutin cselekvések
  - szabadidős cselekvések

A különböző szintű csoportok és a haladás eltérő tempója miatt kérjük, hogy minden esetben konzultáljanak a szaktanárral!

5. évfolyam

A továbbhaladás feltételei:

(Az aláhúzás a továbbhaladáshoz szükséges minimum követelményeket jelzi.)

Hallott szöveg értése:

- Ismert nyelvi eszközökkel kifejezett közlések, utasítások megértése és azokra cselekvéssel történő reagálás
- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdések, közlések megértése

- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott beszéd követése és a hozzá kapcsolódó feladatok megoldása

Beszédkésztség:

- A magyar nyelvtől eltérő hangkapcsolatok helyes ejtése
- A tanult témakörökben előforduló dolgok megnevezése
- Tanult minta alapján egyszerű mondatokban közlések, kérések fogalmazása
- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre válaszadás egyszerű mondattal
- Tanult nyelvi minta alapján egyszerű párbeszédben való részvétel
- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveg elmondása
- Tényszerű, egyszerű információ kérése és adása
- Rövid történetek felkészülés utáni előadása/képek alapján történő elmesélése

Olvasott szöveg értése:

- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott hangzó szöveg írott változatának követése
- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott egyszerű szöveg kifejező, az angol helyesejtés normáihoz igazodó felolvasása és fordítása
- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott egyszerű szöveg értő, néma olvasása és fontos információ kikeresése
- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott egyszerű szöveg lényegének megértése
- A tankönyv/munkafüzet utasításainak megértése

Íráskésztség:

- Tanult témakörhöz kapcsolódó szavak, szó szerkezetek emlékezetből írása
- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatok írása
- Egyszerű közlések, kérések és kérdések írásbeli megfogalmazása tanult minta alapján
- Egyszerű, strukturált szöveg (meghívó) létrehozása
- Formanyomtatvány kitöltése személyes adatokkal
- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveghez kapcsolódó írásbeli feladatok megoldása tanári segítséggel/tanári segítség nélkül
- Esztétikus füzetvezetés, olvasható írásképre, pontos hibajavításra/önellenőrzésre törekvés

Tantárgyi követelmények:

1. félév

Project 1 / Unit 5:

- a lecke szókincse (bútorok, berendezési tárgyak, helyhatározók, szobák, épületek/he-lyek a városban)
- helyhatározók
- There is/are
- saját szoba/lakás körülírása
- Is there a ... near here?
- képesség kifejezése (can/can't)

Project 1 / Unit 6:

- a lecke szókincse (emberek külső tulajdonságai, vásárlás, ruhák)
- emberek külső tulajdonságainak mondatba foglalása (to be/have got)

- folyamatos jelen idő (Present Continuous)
- egyszerű és folyamatos jelen idő összehasonlítása
- öltözék körülírása (I'm wearing...)
- párbeszéd: (ruha)vásárlás
  - How much...?
  - Can I have...?
  - számok/összegek/árak

2. félév

Project 2 / Introduction + Unit 1:

- a lecke szókincse (iskolai élet, hónapok, sorszámnevek, születésnap, házimunkák, gyakoriságot kifejező időhatározók)
- köszönések
- bemutakozás
- can
- szoba körülírása (tárgyak, helyhatározók)
- have got
- egyszerű jelen idő (Present Simple)
- iskolai élet bemutatása
- sorszámnevek, dátumok
- kérdésalkotás
  - eldöntendő kérdések (yes/no questions) + rövid válaszok
  - kérdőszavas/kifejtős kérdések (Wh- questions)
- gyakoriságot kifejező időhatározók

Project 2 / Unit 2:

- a lecke szókincse (állatok)
- folyamatos jelen idő (Present Continuous)
- egyszerű és folyamatos jelen idő összehasonlítása
- kedvenc állat bemutatása
- névmások alany és tárgy esetei
- szükségesség kifejezése (must)

A különböző szintű csoportok és a haladás eltérő tempója miatt kérjük, hogy minden esetben konzultáljanak a szaktanárral!

6. évfolyam

A továbbhaladás feltételei:

(Az aláhúzás a továbbhaladáshoz szükséges minimum követelményeket jelzi.)

Hallott szöveg értése:

- Ismert nyelvi eszközökkel kifejezett közlések, utasítások megértése és azokra cselekvéssel történő reagálás
- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdések, közlések megértése
- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott beszéd követése és a hozzá kapcsolódó feladatok megoldása

Beszédkésztség:

- A magyar nyelvtől eltérő hangkapcsolatok helyes ejtése
- A tanult témakörökben előforduló dolgok megnevezése
- Tanult minta alapján egyszerű mondatokban közlések, kérések fogalmazása
- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre válaszadás egyszerű mondattal
- Tanult nyelvi minta alapján egyszerű párbeszédben való részvétel
- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveg elmondása
- Tényszerű, egyszerű információ kérése és adása
- Rövid történetek felkészülés utáni előadása/képek alapján történő elmesélése

Olvasott szöveg értése:

- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott hangzó szöveg írott változatának követése
- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott egyszerű szöveg kifejező, az angol helyesejtés normáihoz igazodó felolvasása és fordítása
- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott egyszerű szöveg értő, néma olvasása és fontos információ kikeresése
- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott egyszerű szöveg lényegének megértése
- A tankönyv/munkafüzet utasításainak megértése

Íráskésztség:

- Tanult témakörhöz kapcsolódó szavak, szó szerkezetek emlékezetből írása
- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatok írása
- Egyszerű közlések, kérések és kérdések írásbeli megfogalmazása tanult minta alapján
- Egyszerű, strukturált szöveg (meghívó) létrehozása
- Formanyomtatvány kitöltése személyes adatokkal
- Ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveghez kapcsolódó írásbeli feladatok megoldása tanári segítséggel/tanári segítség nélkül
- Esztétikus füzetvezetés, olvasható írásképre, pontos hibajavításra/önellenőrzésre törekvés

Tantárgyi követelmények:

1. félév

Project 2 / Unit 3:

- a lecke szókincse (utazás, nyaralás)
- egyszerű múlt idő (Past Simple)
  - létige múlt ideje (was/were)
  - szabályos igék múlt ideje
  - rendhagyó igék múlt ideje (2. alak)
- képeslap/levélírás

Project 2 / Unit 4:

- a lecke szókincse (ételek, italok, mennyiségek, vásárlás, receptek, főzés)
- megszámlálható/megszámlálhatatlan főnevek
- névelők
- párbeszéd: étteremben rendelés
- some/any
- How much/many...?

- menyiségek kifejezése
- *a few/little*
- egyszerű receptek hozzávalóinak és utasításainak megfogalmazása

2. félév

Project 2 / Unit 5:

- a lecke szókincse (természeti képződmények/építmények, időjárás, melléknevek)
- *How high/long/wide/deep...?*
- alapvető információk az Egyesült Királyságról és az Egyesült Államokról
- információ adása az időjárásról
- középfokú melléknévfokozás
- felsőfokú melléknévfokozás
- összehasonlítás (than, as...as)

Project 2 / Unit 6:

- a lecke szókincse (szórakoz(tat)ás, TV műsorok, filmes műfajok)
- jövő idő (to be going to)
- melléknevek és határozószavak
- szükségesség kifejezése (have to)
- javaslatok, programokra invitálás kifejezése (*Why don't we.../Shall we.../Let's...*)

A különböző szintű csoportok és a haladás eltérő tempója miatt kérjük, hogy minden esetben konzultáljanak a szaktanárral!

7. évfolyam

A továbbhaladás feltételei:

(Az aláhúzás a továbbhaladáshoz szükséges minimum követelményeket jelzi.)

Hallott szöveg értése:

- Ismerős szavak, beszédfordulatok megértése, melyek a tanuló személyére, családjára, közvetlen környezetére vonatkoznak
- Utasítások megértése és azokra cselekvéssel történő reagálás
- Az ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérések, kérdések, közlések, események, leírások megértése
- Az ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott beszéd követése és a hozzá kapcsolódó feladatok megoldása
- Tananyaggal kapcsolatos egyszerű angol nyelvű tanári magyarázat megértése
- Az ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegből ismeretlen nyelvi elem jelentésének kikövetkeztetése

Beszédképesség:

- A tanult témakörökben előforduló dolgok megnevezése
- Az ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre válaszadás
- Egyszerű mondatokban közlések, kérések megfogalmazása, kérdések feltevése, események elmesélése, dolgok leírása, megértési/kifejezési probléma esetén segítség kérése
- Tanult minta alapján párbeszédben való részvétel

Olvasott szöveg értése:

- Jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveg kifejező, az angol helyesejtés normáihoz igazodó felolvasása és fordítása
- Jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveg lényegének megértése
- Jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegben fontos információk megtalálása
- Jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegből az ismeretlen nyelvi elem jelentésének kikövetkeztetése
- A tankönyv/munkafüzet utasításainak megértése

Íráskészség:

- Tanult témakörhöz kapcsolódó szavak, szó szerkezetek emlékezetből írása
- Egyszerű közlések, kérések és kérdések írásbeli megfogalmazása tanult minta alapján
- Egyszerű, strukturált szöveg (e-mail, baráti levél) létrehozása
- Jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveghez kapcsolódó írásbeli feladatok megoldása tanári segítséggel/tanári segítség nélkül
- Egyszerű szöveg/történet, leírása/írása
- Esztétikus füzetvezetésre, olvasható írásképre, pontos hibajavításra/önellenőrzésre törekvés

Tantárgyi követelmények:

1. félév

Project 3 / Introduction + Unit 1:

- a lecke szókincse (életrészek/mérföldkövek, család)
  - egyszerű és folyamatos jelen idő (*Present Simple and Continuous*)
  - egyszerű múlt idő (*Past Simple*)
  - családtagok, rokoni kapcsolatok
  - saját család bemutatása
  - *to be supposed to*
  - javaslatok, programokra invitálás kifejezése (*Would you like to.../Do you fancy.../Do you want...*)
  - kedvelés/nem kedvelés kifejezése (*like/don't like*)
  - hasznos kifejezések, köznyelvi angol (Kids)

Project 3 / Unit 2:

- a lecke szókincse (úrutazás, jövő)
  - egyszerű jövő idő (*will*)
    - bizonytalan/távoli jövő
    - hirtelen döntések
    - segítség felajánlása
  - jövőre vonatkozó elképzelések megfogalmazása
  - „in/on” helyhatározók használata
  - “will” és „to be going to” összehasonlítása
  - hasznos kifejezések, köznyelvi angol (Kids)

2. félév

Project 3 / Unit 3:

- a lecke szókincse (természeti jelenségek/katasztrófák)
  - folyamatos múlt idő (Past Continuous)
  - folyamatos és egyszerű múlt idő együttes alkalmazása összetett mondatokban
  - reakciók megfogalmazása a “looks/sounds...” használatával
  - rövid bűnügyi történet megfogalmazása
  - hasznos kifejezések, köznyelvi angol (Kids)

Project 3 / Unit 4:

- a lecke szókincse (városnézés (London), útbaigazítás)
  - London és New York nevezetességei
  - névelők (the, a/an)
  - útbaigazítás kérése és adása
  - határozatlan névmások (-body/-thing)
  - álom elmesélése
  - közeli jövőre vonatkozó, előre egyeztetett programok kifejezése folyamatos jelen idővel
  - hasznos kifejezések, köznyelvi angol (Kids)

A különböző szintű csoportok és a haladás eltérő tempója miatt kérjük, hogy minden esetben konzultáljanak a szaktanárral!

8. évfolyam

A továbbhaladás feltételei:

(Az aláhúzás a továbbhaladáshoz szükséges minimum követelményeket jelzi.)

Hallott szöveg értése:

- Ismerős szavak, beszédfordulatok megértése, melyek a tanuló személyére, családjára, közvetlen környezetére vonatkoznak
- Utasítások megértése és azokra cselekvéssel történő reagálás
- Jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérések, kérdések, közlések, események, leírások megértése
- Jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott beszéd követése és a hozzá kapcsolódó feladatok megoldása
- Tananyaggal kapcsolatos egyszerű angol nyelvű tanári magyarázat megértése
- Jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegből ismeretlen nyelvi elem jelentésének kikövetkeztetése

Beszédképesség:

- A tanult témakörökben előforduló dolgok megnevezése
- Jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre válaszadás
- Egyszerű mondatokban közlések, kérések megfogalmazása, kérdések feltevése, események elmesélése, dolgok leírása, megértési/kifejezési probléma esetén segítség kérése
- Tanult minta alapján párbeszédben való részvétel

Olvasott szöveg értése:

- Jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveg kifejező, az angol helyesejtés normáihoz igazodó felolvasása és fordítása
- Jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveg lényegének megértése
- Jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegben fontos információk megtalálása
- Jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegből az ismeretlen nyelvi elem jelentésének kikövetkeztetése
- A tankönyv/munkafüzet utasításainak megértése

Íráskészség:

- Tanult témakörhöz kapcsolódó szavak, szó szerkezetek emlékezetből írása
- Egyszerű közlések, kérések és kérdések írásbeli megfogalmazása tanult minta alapján
- Egyszerű, strukturált szöveg (e-mail, baráti levél) létrehozása
- Jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveghez kapcsolódó írásbeli feladatok megoldása tanári segítséggel/tanári segítség nélkül
- Egyszerű szöveg/történet, leírása/írása
- Esztétikus füzetvezetésre, olvasható írásképre, pontos hibajavításra/önellenőrzésre törekvés

Tantárgyi követelmények:

1. félév

Project 3 / Unit 5:

- a lecke szókincse (ambíciók, cselekvések, környezetvédelem, rekordok)
  - befejezett jelen idő (Present Perfect)
    - rendhagyó igék 3. alakja
    - *ever/never*
    - *just*
  - „*go and...*” szerkezet
  - hasznos kifejezések, köznyelvi angol (Kids)

Project 3 / Unit 6:

- a lecke szókincse (betegségek, egészségügyi problémák, szabályok)
- módbeli segédigék
  - *should/shouldn't*
  - *must/mustn't*
  - *have to/don't have to*
  - vonzatos igék
  - javaslattevés és annak visszautasítása
  - problémafelvetés és tanácsadás a probléma megoldására
  - iskolai szabályok
  - hasznos kifejezések, köznyelvi angol (Kids)

2. félév

Project 4 / Introduction + Unit 1:

- a lecke szókincse (anyagok, ruhák, melléknevek)

- egyszerű jelen idő (Present Simple)
- folyamatos jelen idő (Present Continuous)
- folyamatos jelen időben nem használható igék (*stative verbs*)
- jövő idő (will, to be going to)
- egyszerű múlt idő (Past Simple)
- folyamatos múlt idő (Past Continuous)
- régmúlt szokások kifejezése (*used to*)
- *too/enough*
- anyagnevek és anyagneves szerkezetek
- ruhák és azok leírása
- párbeszéd: ruhavásárlás
- múlt idejű segédigék
  - *could/couldn't*
  - *had to/didn't have to*
- hasznos kifejezések, köznyelvi angol (Kids)

Project 4 / Unit 2:

- a lecke szókincse (mozi, hírességek élete)
  - befejezett jelen idő (Present Perfect)
    - „*been/gone*” jelentés-megkülönböztető használata
    - *for/since*
  - a befejezett jelen idő és az egyszerű múlt idő összehasonlító használata
  - igekötős igék jelentéskülönbségei
  - főnévből képzett melléknevek
  - visszakerdezés (... , ugye?)
  - hasznos kifejezések, köznyelvi angol (Kids)

Project 4 / Unit 3:

- a lecke szókincse (testrészek, egészségügyi problémák, gyógymódok, orvosi ellátás)
  - alanyi alárendelő mellékmondatok (*who/that*)
  - tárgyias alárendelő mellékmondatok (*which/that*)
  - tanácsadás (should/might)
  - táplálkozási szokások
  - egészséges életmód
  - párbeszéd: orvosnál
  - egyetértés, egyet nem értés (*so/neither*)
  - hasznos kifejezések, köznyelvi angol (Kids)

Project 4 / Unit 4:

- a lecke szókincse ()
  - igék és vonzatok (*-ing/főnévi igenév*)
  - „*There is someone/something + ing*”-es szerkezet használata
  - „*see/hear someone + ing*”-es szerkezet használata
  - *-ed/-ing* végződésű melléknevek
  - párbeszéd: ételrendelés
  - szívesség kérése
  - hasznos kifejezések, köznyelvi angol (Kids)

A különböző szintű csoportok és a haladás eltérő tempója miatt kérjük, hogy minden esetben konzultáljanak a szaktanárral!

Hon- és népismeret

5. évfolyam

1. félév

I: A család jellemzői: családfa, rokoni viszonyok, elnevezések

II. Lakóhelyünk: Hol található?

Magyarország→Közép-Magyarország→Budapest→Újpest→saját lakóhely bemutatása

Újpest helytörténete: Károlyi-birtok→falu→nagyközség→város→Budapest IV. kerület

hagyományos iparágak: bőripar, faipar, textilipar

újabb iparágak: gyógyszeripar (Chinoín) villamoság (Izzó)

4-5 fontosabb újpesti középület (pl. Önkormányzat épülete)

Híres újpestiek: Gr. Károlyi István, Szűcs Sándor, Ugró Gyula, Halassy Olivér

III. A hagyományos paraszti életmód jellemzői:

Munkamegosztás a paraszti családban férfimunka, női munka, gyermekek feladatai

Napi, heti, éves feladatok (főzés, nagytakarítás, aratás stb.)

Parasztház kívül, belül→hagyományos építőanyagok, helyiségek, berendezés

A gyerekek élete: játék és munka

hagyományos mesterségek: kovács, mézeskalácsos, fazekas, szövés, fonás

2. félév

IV. **Ünnepek:** (mit ünneplünk?)

egyházi: húsvéti ünnepkör, karácsonyi ünnepkör

társadalmi: március 15., augusztus 20., október 6.

V. **Magyarország régiói (7):**

Egy vidéki település bemutatása: fekvése, látnivalók, hagyományok

Nemzeti parkok (10)

Magyarországon élő nemzetiségek, határon túl élő magyarok- a fogalom ismerete

Történelem

5. évfolyam

1. félév

Az emberiség őskora. Egyiptom és az ókori Kelet kultúrája

Fogalmak: őskor, ókor, régészet, szerszámkészítés, öntözéses földművelés, Krisztus előtt, Krisztus után, évtized, évszázad, emberöltő, fáraó, piramis, hieroglifa, ékírás, betűírás, múmia, Biblia, Ószövetség.

Személyek: Ádám, Éva, Noé, Mózes, Dávid, Salamon.

Topográfia: ókori Kelet, Egyiptom, Nílus, Jeruzsálem, Mezopotámia, Kína.

Évszámok: Kr. e. 3000 körül (az Egyiptomi Birodalom egyesítése).

Az ókori görög-római világ

Fogalmak: mítosz, városállam, olimpia, népgyűlés, Akropolisz, légió, rabszolga, provincia, népvándorlás, Újszövetség.

Személyek: Zeusz, Periklész, Romulus, Hannibál, Julius Caesar, Augustus, Jézus, Mária, József, Attila.

Topográfia: Balkán-félsziget, Olümposz, Athén, Spárta, Perzsa Birodalom, Marathón, Itáliai-félsziget, Róma, Karthágó, Szicília, Római Birodalom, Pannónia, Aquincum, Júdea, Betlehem.

Évszámok: Kr. e. 776 (az első feljegyzett olimpia játékok), Kr. e. 490 (a marathóni csata), Kr. e. V. század közepe (Athén fénykora), Kr. e. 44 (Julius Caesar meggyilkolása), Kr. u. 476 (a Nyugat-római Birodalom bukása, az ókor vége)

2. félév

A középkori Európa világa

Fogalmak: középkor, uradalom, hűbérúr, hűbéres, vár, jobbágy, robot, majorság, iszlám, pápa, szerzetes, eretnek, kolostor, kódex, lovag, középkori város, céh, járvány, távolsági kereskedelem, könyvnyomtatás.

Személyek: Nagy Károly, Mohamed, Szent Benedek, Gutenberg.

Topográfia: Bizánci Császárság, Frank Birodalom, Mekka, Arab Birodalom, Német-római Császárság.

Évszámok: 622 (Mohamed „futása”), 800 (Nagy Károly császár), XV. század (könyvnyomtatás).

A magyarság történetének kezdetei és az Árpádok kora

Fogalmak: hun, finnugor, félnomád életmód, törzs, nemzetség, nagycsalád, fejedelem, táltos, honfoglalás, kalandozás, vármegye, tized, ispán, tatár, kun.

Személyek: Attila, Álmos, Árpád, Géza fejedelem, Szent István, Gellért püspök, Szent László, Könyves Kálmán, IV. Béla, Szent Margit.

Topográfia: Urál, Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence, Erdély, Esztergom, Pannonhalma, Székesfehérvár, Buda, Muhi.

Évszámok: IX. század (Etelköz), 895–900 (a honfoglalás), 997–(1000)–1038 (I. /Szent/ István uralkodása), 1077 (I. /Szent/ László trónra lépése), 1241–1242 (a tatárjárás), 1301 (az Árpád-ház kihalása).

6. évfolyam

1. félév

A Magyar Királyság virágkora

Fogalmak: aranyforint, nádor, nemes, ösiség és kilenced törvénye, kormányzó, végvár.

Személyek: I. Károly, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, Hunyadi Mátyás, I. Szulejmán.

Topográfia: Nándorfehérvár, Visegrád, Mohács.

Évszámok: 1308 (I. Károly), 1456 (Nándorfehérvár), 1458-1490 (Hunyadi Mátyás uralkodása), 1526 (a mohácsi vereség).

A világ és Európa a kora újkorban

Fogalmak: újkor, felfedező, gyarmat, manufaktúra, *reformáció*, protestáns, jezsuita, katolikus megújulás, felvilágosodás, alkotmány.

Személyek: Kolumbusz, Luther, Kálvin, Cromwell, XIV. Lajos, Rousseau, Washington.

Topográfia: Amerika, Versailles, London, Szentpétervár.

Évszámok: 1492 (Kolumbusz), 1517 (Luther fellépése), 1776 (az amerikai Függetlenségi nyilatkozat).

Magyarország a kora újkorban

Fogalmak: végvár, hódoltság, *szultán*, szpáhi, janicsár, kuruc, labanc, hajdú, úrbér, jobbágyrendelet, zsellér, betelepítés, türelmi rendelet.

Személyek: Dobó István, Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós, II. Rákóczi Ferenc, Mária Terézia, II. József.

Topográfia: Pozsony, Bécs, Erdélyi Fejedelemség, Eger, Gyulafehérvár, Debrecen.

Évszámok: 1541 (Buda török kézen), 1552 (a „nagy várháborúk” éve), 1686 (Buda visszavívása), 1703–1711 (a Rákóczi-szabadságharc), 1740–1780 (Mária Terézia).

2. félév

A forradalmak és a polgárosodás kora Európában és Magyarországon

Fogalmak: népfelség elve, jakobinus, polgári nemzet, *ipari forradalom*, tőkés, bérmunkás, kapitalizmus, rendi országgyűlés, alsótábla, felsőtábla, *reformkor*, közteherviselés, *cenzára*, sajtószabadság, választójog, felelős kormány, jobbágyfelszabadítás, honvédség, trónfosztás, nemzetiségi törvény.

Személyek: XVI. Lajos, Robespierre, *Napóleon*, Watt, *Széchenyi István*, Kölcsey Ferenc, Wesselényi Miklós, *Kossuth Lajos*, *Deák Ferenc*, Petőfi Sándor, Batthyány Lajos, Jellasics, Görgei Artúr, *Bem József*.

Topográfia: Párizs, Waterloo, Debrecen, Isaszeg, Buda, *Világos*, Arad.

Évszámok: 1789 (a francia forradalom kezdete), 1815 (a waterlooi csata), 1830 (a *Hitel megjelenése*, a *reformkor kezdete*), 1832–1836 (reformországgyűlés), 1848. március 15. (*forradalom Pest-Budán*), 1849. április 14. (a Függetlenségi nyilatkozat), 1849. október 6. (*az aradi vértanúk és Batthyány Lajos kivégzése*).

7. évfolyam

1. félév

1. A nemzetállamok kora és a gazdasági élet új jelenségei

Témák:

Az egységes Németország létrejötte.

Polgárháború az Amerikai Egyesült Államokban.

Az ipari forradalom második szakaszának feltalálói és találmányai.

Szövetségi rendszerek és katonai tömbök kialakulása

Fogalmak: nacionalizmus, *polgárháború*, nemzetállam, szabad verseny, monopólium, szociáldemokrácia, tömegkultúra.

Személyek: I. Vilmos császár, Bismarck, *Lincoln*, Edison, Marx.

Topográfia: Olaszország, Németország, Egyesült Államok.

Évszámok: 1859 (csata Solferinónál), 1861-1865 (polgárháború az Egyesült Államokban), 1871 (a Német Császárság létrejötte).

2. Önkényuralom és kiegyezés. A dualizmus kora Magyarországon

Témák:

Magyarország az önkényuralom éveiben.

A kiegyezés; Deák Ferenc szerepe létrejöttében. Az új dualista állam.

Magyarország gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődése.

Budapest világváros.

Az Osztrák-Magyar Monarchia együtt élő népei. A nemzetiségek helyzete.

A millenniumi ünnepek. Hazánk a XX. század elején

Fogalmak: passzív ellenállás, *kiegyezés*, közös ügyek, *dualizmus*, millennium, agrárország, emigráció, amnesztia.

Személyek: Deák Ferenc, I. Ferenc József, gróf Andrássy Gyula, báró Eötvös József, Kandó Kálmán, Bánki Donát.

Topográfia: Osztrák-Magyar Monarchia, Budapest.

Évszámok: 1867 (a kiegyezés), 1896 (a millenniumi ünnepek)

3. A nagyhatalmak versengése és az első világháború

Témák:

A gyarmatbirodalmak kialakulása. Élet a gyarmatokon.

Az első világháború kirobbanása.

Tömegek és gépek háborúja.

Magyarok az első világháborúban.

A háború következményei Oroszországban, Lenin és a bolsevikok hatalomra kerülése.

Az Egyesült Államok belépése és az antant győzelme a világháborúban.

Fogalmak: *villámháború*, *állóháború*, bolsevik, szovjet, hátszín, kétfrontos háború.

Személyek: II. Vilmos, Lenin, Wilson, II. Miklós.

Topográfia: Szerbia, Szarajevó, Pétervár, Oroszország.

Évszámok: 1914. július 28. (a világháború kirobbanása), 1914-1918 (az első világháború), 1917 (az oroszországi forradalom és a bolsevik hatalomátvétel).

2. Félév

4. Európa és a világ a két háború között

Témák:

A Párizs környéki békék. Európa új arca.

A kommunista diktatúra a Szovjetunióban Sztálin, a diktátor. A GULAG rendszere.

A gazdasági világválság az Egyesült Államokban és Európában.

Nemzetiszocializmus Németországban, Hitler a diktátor.

A náci terjeszkedés kezdetei Európában.

Fogalmak: békediktátum, kommunizmus, GULAG, személyi kultusz, *fasizmus*, nemzetiszocializmus, *kisantant*, proletárdiktatúra, tözsde, részvény, *gazdasági válság*.

Személyek: Clemenceau, *Sztálin*, *Roosevelt*, *Mussolini*, *Hitler*.

Topográfia: Szovjetunió, *New York*.

Évszámok: 1918. november 11. (az első világháború vége), 1922 (a Szovjetunió megalakulása), 1929-1933 (a nagy gazdasági világválság), 1933 (Hitler hatalomra kerülése).

5. Magyarország a két világháború között

Témák:

Az őszirózsás forradalom és a tanácsköztársaság okai, következményei.

A trianoni békediktátum, országvesztés és a Horthy-korszak kezdete.

A Horthy korszak jellegzetességei.

A kultúra, a művelődés a Horthy-korszakban.

A határon túli magyarság sorsa a két világháború között.

A revíziós politika első sikerei.

Fogalmak: őszirózsás forradalom, Tanácsköztársaság, vörösteror, fehérterror, kormányzó, numerus clausus, konszolidáció, *revízió*, zsidótörvény.

Személyek: *Károlyi Mihály*, *Kun Béla*, *Horthy Miklós*, *Bethlen István*, *Teleki Pál*.

Topográfia: *Csehszlovákia*, *Jugoszlávia*, *Románia*.

Évszámok: 1918. október vége (az őszirózsás forradalom), 1919. március (a Magyarországi Tanácsköztársaság kikiáltása), 1920. március (Horthy kormányzóvá választása), 1920. június 4. (Trianon), 1938 (az első bécsi döntés), 1940 (a második bécsi döntés).

6. A második világháború

Témák:

A második világháború kezdete és első évei.

A Szovjetunió német megtámadása. Koalíciók létrejötte. A totális háború.

Fordulat a világháború menetében.

Magyarország hadba lépésétől a német megszállásig.

A hátszág szenvedései. Népiirtás a második világháborúban, a holokauszt.

A második front megnyitásától a világháború végéig. A jaltai és a potsdami konferencia.

Magyarország német megszállása. A holokauszt Magyarországon. Szálasi és a nyilasok rémuralma. Szovjet felszabadítás és megszállás.

Fogalmak: *tengelyhatalmak*, furcsa háború, hadigazdaság, totális háború, zsidóüldözés, *holokauszt*, gettó, deportálás, partizán.

Személyek: *Churchill*, *Kállay Miklós*, *Szálasi Ferenc*.

Topográfia: *Lengyelország*, *Sztálingrád*, *Don-kanyar*, *Normandia*, *Auschwitz*, *Berlin*, *Jalta*, *Hirosima*.

Évszámok: 1939. szeptember 1. (a második világháború kirobbanása), 1941. június 22. (Németország megtámadja a Szovjetuniót), 1941. június 27. (Magyarország hadba lépése), 1941. december 7. (Pearl Harbor, az Egyesült Államok hadba lépése), (1943. január (a doni katasztrófa), 1943. február eleje (a sztálingrádi csata vége), 1944. március 19. (Magyarország német megszállása), 1944. június 6. (a normandiai partraszállás), 1944. október 15-16. (Horthy kiugrási kísérlete, Szálasi hatalomátvétele), 1945. április (a háború vége Magyarországon), 1945. május 9. (Európában befejeződik a háború), 1945. szeptember 2. (Japán kapitulációja).

8. évfolyam

1. félév

Hidegháborús konfliktusok és a kétpólusú világ kiépülése

Témák:

A kétpólusú világ kialakulása.

Az 1947-es párizsi békeszerződések.

A kettéosztott Európa. A NATO és a Varsói Szerződés születése.

Egyezmények, szövetségek.

Válságócok és fegyveres konfliktusok a hidegháború korában (Izrael Állam létrejötte, arab-izraeli és vietnami háborúk).

Fogalmak: hidegháború, vasfüggöny, jóléti állam, piacgazdaság, szuperhatalom.

Személyek: Truman, Marshall, Hruscsov.

Topográfia: Szovjetunió, NSZK, NDK, Kína, Észak- és Dél-Korea, Észak- és Dél-Vietnam, Kuba, Közel-Kelet.

Évszámok: 1946 (a fultoni beszéd), 1947 (a párizsi békék), 1949 (a NATO, az NDK és az NSZK megalakulása), 1953 (Sztálin halála), 1955 (a Varsói Szerződés), 1961 (Jurij Gagarin űrrepülése, a berlini fal felhúzása).

Magyarország a második világháború végétől az 1956-os forradalom és szabadságharc leveréséig

Témák:

Magyarország 1945–1948 között.

Kommunista diktatúra: Rákosi, a diktátor.

A személyes szabadság korlátozása, a mindennapi élet az ötvenes években.

Hétköznapok és ünnepek.

Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc

Fogalmak: népbíróságok, államosítás, internálás, pártállam, ÁVH, kitelepítések, tervezgazdaság, kollektivizálás, szövetkezet, tömegpropaganda,

Személyek: Tildy Zoltán, Rákosi Mátyás, Nagy Ferenc, Kovács Béla, Mindszenty József, Nagy Imre, Kádár János.

Topográfia: Debrecen, Recsk, Hortobágy.

Évszámok: 1945. november (választások Magyarországon), 1946 (a második köztársaság és az új forint), 1947 (a kékcédulás választások, a párizsi béke), 1956. október 23. (forradalom kitörése), 1956. november 4. (a forradalom leverésének kezdete).

A két világrendszer versengése, a szovjet tömb felbomlása

Témák:

A gazdaság két útja: piacgazdaság és tervezgazdaság.

Az életmód változása, a populáris kultúra kialakulása és terjedése a világban.

Öltözködés, divat.

Tudományos és technikai forradalom. Fegyverkezési verseny és űrprogram.

Felfedezők, feltalálók.

A nyugati integráció. Az enyhülés kezdetei.
államférfiak.
Az európai szovjet típusú rendszer összeomlása.
Birodalmak.
A rendszerváltó Közép-Kelet-Európa. Németország egyesülése.
A Szovjetunió és Jugoszlávia felbomlása

Fogalmak: tervgazdaság, piacgazdaság, beat-korszak, olajárrobbanás, atomkatasztrófa, *mamut-cégek*, nemzetközi pénzvilág, *csúcstechnológia*.

Személyek: Brezsnyev, *Kennedy*, Reagan, *Gorbacsov*, II. János Pál.

Topográfia: Ukrajna, Észtország, Lettország, Litvánia, *Csehország*, *Szlovákia*, *Szerbia*, *Horvátország*, *Szlovénia*, *Németország*, *Prága*, Csernobil.

Évszámok: 1962 (a kubai rakétaválság), 1968 (a „*prágai tavasz*”, *nyugati diáklázadások*), 1989 (a berlini fal lebontása), 1991 (a Varsói Szerződés és a KGST felszámolása, a Szovjetunió felbomlása), 1991-1999 (a délszláv háború), 1991-2004 (Jugoszlávia felbomlása), 1993 (Csehszlovákia szétválása, Csehország és Szlovákia létrejötte), 1999 (Jugoszlávia NATO bombázása).

2. félév

A Kádár-korszak jellemzői

Témák:

Az 1956 utáni kádári diktatúra, a megtorlás időszaka.
A kádári konszolidáció. Élet a „legvidámabb barakkban”.
A pártállam csődje.
A rendszer megváltoztatása kezdetei.

Fogalmak: munkásörség, konszolidáció, népfelkelés, *puha diktatúra*, amnesztia, háztáji, pártállam, szamizdat, demokratikus ellenzék.

Személyek: Kádár János.

Topográfia: Salgótarján, Százhalombatta, Bős-Nagymaros, Monor, Lakitelek.

Évszámok: 1958 (Nagy Imre és vádlott társai kivégzése), 1968 (az új gazdasági mechanizmus), 1985 (monori találkozó), 1987 (a lakiteleki találkozó), 1989 (Nagy Imre és mártírtársainak újratemetése, *a harmadik köztársaság kikiáltása*).

Az egységesülő Európa, a globalizáció kiteljesedése

Témák:

Az Európai Unió létrejötte és működése.
Egyezmények, szövetségek.
A közelmúlt háborúi, válságócai (Közép-Kelet, Afganisztán, Irak, Irán).
A globális világ sajátosságai, globalizáció előnyei és hátrányai.
Történelemformáló eszmék.

Fogalmak: multikulturalizmus, terrorizmus, *migráció*, integráció, *euró*, internet, tömegkommunikáció.

Topográfia: az EU tagállamai.

Évszámok: 1992 (a maastrichti szerződés aláírása), 1995 (a schengeni egyezmény életbe lépése), 2002 (az euró bevezetése), 2001. szeptember 11. (terrortámadások az Egyesült Államokban), 2004 (tíz új tagállam *csatlakozik az EU-hoz, köztük Magyarország is*).

Demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon

A demokratikus jogállam megteremtése.

Magyarország csatlakozása a NATO-hoz és az Európai Unióhoz.

A gazdasági élet és a jogi intézményrendszer a mai Magyarországon.

A magyarországi nemzetiségek és etnikai kisebbségek.

A cigány (roma) népesség helyzete.

A határon túli magyarság sorsa a rendszerváltozást követően.

Kisebbség, nemzetiség.

Fogalmak: privatizáció, *rendszerváltás/rendszerváltozás*, pluralizmus, demokratikus intézményrendszer, jogállam.

Személyek: *Antall József, Göncz Árpád, Horn Gyula, Orbán Viktor, Mádl Ferenc.*

Topográfia: *Erdély, Kárpátalja, Felvidék, Délvidék, Várvidék (Burgenland).*

Évszámok: 1990 (szabad, többpárti választások Magyarországon), 1991 (a szovjet csapatok távozása hazánkból), 1999 (csatlakozás a NATO-hoz), 2004 (Magyarország EU-tag lett).

Társadalmi szabályok

Témák:

Szokás, hagyomány, illem, erkölcs.

A jogi szabályozás sajátosságai.

Jogok és kötelességek.

Az alapvető emberi jogok.

A gyermekek jogai, diákjogok.

Egyenlőség és egyenlőtlenségek a társadalomban.

Tapasztalatszerzés: valamilyen hivatalos ügy elintézésében.

Állampolgári alapismeretek

Témák:

Államformák (királyság, köztársaság).

Politikai rendszerek (demokrácia, diktatúra).

A demokratikus állam működésének alapelvei (hatalommegosztás, hatalomgyakorlás és társadalmi kontroll).

Állampolgári jogok és kötelességek.

Magyarország politikai intézményei (államszervezet és társadalmi érdekképviseltek).

A média, mint hatalmi ág.

A nyilvánosság szerepe a közéletben.

Kulcsfogalmak: Állam, politikai rendszer, államforma, királyság, köztársaság, hatalom, intézmény, szervezet, kormányzás, demokrácia, diktatúra, szélsőséges pártok és mozgalmak, államszervezet, hatalommegosztás.

Fogalmak: Hatalmi ág, érdekképviselő, *állampolgári jogok, állampolgári kötelességek*, közjó, politikai intézmény, média, közélet, nyilvánosság.

Pénzügyi és gazdasági kultúra

Témák:

A gazdaság legfontosabb szereplői, és kapcsolatuk a piacgazdaságban (háztartások, vállalatok, állam, külföld, piac, pénzügyi közvetítők).

A pénz funkciói és formái (érme, bankjegy, pénzhelyettesítők, bankkártyák). Az infláció.

Pénzintézetek és tevékenységük (betétgyűjtés, hitelezés, kamat, tőke, árfolyam).

Egy diák lehetséges gazdasági szerepei (munka, fogyasztás, gazdálkodás a zsebpénzzel).

Tapasztalatszerzés: internetes tájékozódás árfolyamokról és befektetési lehetőségekről

Kulcsfogalmak: Munka, gazdaság, piac, pénz, termelés, fogyasztás

Fogalmak: Piacgazdaság, háztartás, vállalat, belföld, külföld, pénzintézet, pénzügyi közvetítő, bankjegy, pénzhelyettesítő, költségvetés, *bevétel, kiadás*, egyenleg, megtakarítás, betét, kötvény, befektetési jegy, *hitelfelvétel, kamat*, árfolyam, infláció.

Háztartás és családi gazdálkodás

Témák:

Családi bevételek:

munkával szerzett jövedelmek, nem munkával szerzett jövedelmek (társadalmi juttatások, tulajdonból származó jövedelmek, örökség, nyereség, vagyon).

Családi kiadások: létszükségleti kiadások (élelem, ruházkodás, lakás, közüzemi szolgáltatások), egyéb kiadások (oktatási-kulturális, szabadidős és rekreációs kiadások).

Takarékosság a háztartások fogyasztásában és vásárlásában (energiahasználat, beruházás, tudatos vásárlás, hulladékkezelés és újrahasznosítás).

Családi pénzügyi technikák (megtakarítás és befektetés, hiány és hitel, bankszámlák, bankkártyák és banki műveletek).

Kulcsfogalmak: Család, szükséglet, munka, tulajdon, jövedelem.

Fogalmak: Háztartás, költségvetés, bevétel, kiadás, társadalmi juttatás, tulajdonból származó jövedelem, örökség, nyereség, vagyon, létszükségleti kiadás, nem létszükségleti kiadás, *beruházás*, egyenleg, megtakarítás, befektetés, hitel, kamat, bank, bankszámla, bankkártya, banki művelet, lakossági folyószámla.

Médiakörnyezet, a média funkciói, a nyilvánosság

Média, tömegkommunikáció, médiahasználat, funkció, médiaszöveg. nyilvánosság.

Fogalmak: Közzszolgálati *média*, kereskedelmi média, közösségi média.

Természetismeret

5. évfolyam

Követelmények:

A gyermek, tanuló:

- legyen képes a természeti formák, élőlények, egyszerű jelenségek, folyamatok megfigyelésére, tapasztalatainak összegzésére és ismertetésére,

- tudjon tanári irányítással egyénileg és csoportban dolgozni,
- legyen képes az élő és élettelen világ ok-okozati összefüggéseinek felismerésére, példák-
kal történő illusztrálására,
- használja megfelelő biztonsággal a szaknyelvet és az önálló ismeretszerzés megismert
technikáit
- ismerje a térkép ábrázolásmódja és a valóság közötti kapcsolatot,
- a térkép jelkulcsának használatával igazodjon el – elemi szinten – Magyarország dom-
borzati-vízrajzi, közigazgatási és egyszerű tematikus térképein,
- ismerje az időjárási elemek területi, időbeli változásai közötti összefüggéseket,
- fogalmazza meg, milyen az aktuális időjárás,
- tudjon különbséget tenni az időjárás és az éghajlat között,
- ismerje hazánk éghajlatának jellemzőit,
- ismerje fel a legfontosabb felszínformákat a valóságban és a térképen,
- ismerje fel leírásból, jellemző álló- vagy mozgóképről hazánk nagytájait. Értse a felszí-
nük kialakulásában résztvevő folyamatok egymásutánosságát, összhatását,
- tudjon példákat mondani a haza nagytájak természeti-társadalmi-környezeti értékeire,
- legyen képes felismerni, megnevezni és jellemezni az őszi és a tavaszi kertben megismert
élőlényeket,
- ismerje és hasznosítsa a gyümölcs- és zöldségfélék táplálkozásban betöltött szerepét, fo-
gyasztásuk egészségügyi szabályait,
- tudja, hogy a kert élőlényei környezetükkel és egymással szoros kapcsolatban, kölcsönha-
tásban élnek,
- ismerje az ember természetformáló munkáját a kultúrnövények kialakulásának és az ál-
latok háziásításának folyamatában,
- ismerje fel és tudja jellemezni a megismert állatok küllemét, testfelépítését, életmódját és
az emberhez való kapcsolatát,
- ismerje a háziállatok tenyésztésének célját és az egészséges állattartás ismérveit,
- rendelkezzen a növényi és állati termékek fogyasztásának elemi egészségügyi ismeretei-
vel és gyakorlatával,
- sajátítsa el és használja a mindennapi életében a helyes fogyasztói magatartás ismereteit,
- törekedjen a kulturált és emberséges állattartás, valamint az állatvédelmi szabályok be-
tartására,
- ismerje fel a környezetében tapasztalható környeztkárosító tevékenységeket, folyamato-
kat,
- értse és tudja, hogy élő és élettelen környezetének állapotáért ő is sokat tehet.

Témakörök:

1. Félév

- Élet a kertben

Min. követelmény: *Legismertebb gyümölcsfáink: a szilvafa, almafa és a szőlő habitusa, jellegzetes szervei. Legfontosabb zöldségfélék: paradicsom, paprika, uborka, fejeskáposzta, sárgarépa, petrezselyem jellegzetes szervei, egyedfejlődése.*

- Anyagok és változások a környezetünkben

Min. követelmény: *Fizikai és kémiai tulajdonságok különbsége, például, Halmazállapotok jellemzői, halmazállapot – változások, oldatok felépítése, égés feltételei, fajtái.*

- Tájékozódás a térképen

Min. követelmény: *Eligazodás a domborzati-vízrajzi, közigazgatási, egyszerű tematikus és a lakóhelyi környezetet ábrázoló térképeken. A térkép jelkulcsának használata. A térképolvasás lépéseinek alkalmaztatása a szemléleti térképolvasás szintjén.*

2. Félév

- Az időjárás és az éghajlat

Min követelmény.: *Számításokkal alátámasztani a hőmérséklet napi-, évi ingadozását, a középhőmérséklet alakulását. Tematikus térképek, diagramok elemzésével összegyűjteni hazánk éghajlatának jellemzőit.*

- Felszíni és felszín alatti vizek

Min. követelmény: *Folyók folyásiránya, folyóvizek fajtái, hazánk fő folyói, térképolvasás, felszín alatti vizek fajtái, fogalmak ismerete (vízgyűjtő terület, vízváltó, áradás, apadás, talajvíz, belvíz, termálvíz), fő tavaink, tavak kialakulása, pusztulása.*

- Állatok a házban és a ház körül

Min. követelmény: *A házasítás életmódbeli változásainak következményei, háziállatok küllemi sajátosságai és jellegzetes szerveik, életmód és a szervezet oksági kapcsolatait, fogazat, táplálkozási módok.*

6. évfolyam

Követelmények:

A gyermek, tanuló:

- tudja, hogy az élőlények elválaszthatatlanok környezetüktől és egymással is szoros kapcsolatban élnek,
- ismerje közvetlen környezete és a hazai tájak életközösségeinek földrajzi helyzetét, életfeltételeit és legjellemzőbb élőlényeit,
- legyen képes küllemi sajátosságaik alapján az élőlények felismerésére, megnevezésére és jellemzésére,
- ismerje az élőlények életközösségben betöltött szerepét és táplálkozási kapcsolatait,
- tudjon egyszerű táplálkozási láncokat összeállítani,
- vegye észre, és tudja példákkal illusztrálni az életközösségekben megismert ok-okozati összefüggéseket,
- sajátítsa el az élőlények rendszerezéséhez szükséges ismereteket, és tudja a megismert élőlényeket megfelelő kategóriákba sorolni,
- ismerje hazánk természeti értékeit, lássa az élőhelyek és élőlények veszélyeztetettségét, érezzen irántuk felelősséget,
- rendelkezzen a környezettudatos magatartás elemeivel,
- tudjon tanári segítséggel méréseket, vizsgálódásokat végezni, tapasztalatait a megadott szempontok alapján összegezni,
- mondjon példákat a megismert kölcsönhatásokra, folyamatokra: a felszínformálódásra, a felszín – vizek jellemzői; az éghajlat – (vizek) – természetes növénytakaró – talaj közötti összefüggésekre,

- legyen jártas a földrajzi-környezeti tartalmú információk értelmezésében, feldolgozásában: a lényeg kiemelésében, hasonlóságok és különbségek észrevételében; adatok, adatsorok, diagramok, ábrák elemzésében, tények, információk ábrázolásában,
- tájékozódjon elemi szinten, a térképen – Magyarország térképén; a földgömbön – a földrajzi fókuszát segítségével,
- használja a térképet egyszerű földrajzi ismeretek megszerzésére,
- ismerje Magyarország nagytájainak leglényegesebb jellemzőit, tudjon példákat mondani a hazai tájak természeti és társadalmi-gazdasági-környezeti értékeire,
- sorolja fel és mutassa meg a földgömbön a kontinenseket, óceánokat,
- tudjon szemléletes képet adni az éghajlati övezetekről,
- legyen jártas a megfigyelések, kísérletek eszközeinek kiválasztásában, balesetmentes használatában a leírt munkafolyamat fegyelmezett és pontos végzésében,
- tudja használni az élőhelyek az élőlények és a tájak megismerési algoritmusait,
- rendelkezzen megfelelő jártassággal az önálló ismeretszerzés módszerének használatában.

Témakörök:

1. Félév

- Az erdő életközössége

Min. követelmény: *A gombák szerepe az életközösségben. Felismerni és jellemezni a megismert állatokat (szarvasbogár, gyapjas lepke, koronás keresztes pók, közösséges kulancs, éti csiga, erdei egér, széncinege, nagy tarkaharkály, erdei fülesbagoly, róka, vad-disznó, gímszarvas). Erdei táplálékláncok összeállítása. Erdőszintek legjellemzőbb növényeinek: kocsánytalan tölgy, erdei fenyő, gyepűrózsa, kökény, erdei pajzsika, seprűmoha, hóvirág faji jellemzői, felismerése.*

- Kölcsönhatások és energia

Min. követelmény: *Kölcsönhatások (mechanikai, termikus, mágneses, elektromos) megnyilvánulási formái. Energia fogalma, energiahordozók példákkal (megújuló, meg nem újuló)*

- A Föld bolygó

Min. követelmény: *A szélességi körök és a hosszúsági körök jellemzői, nevezetes körök. A Föld mozgásai és a napi, évi időszámítás közötti összefüggések ismerete. Éghajlati övezetek. Az éghajlatot alakító, módosító tényezők.*

- A természet erői

Min. követelmény: *A hegységek keletkezése, gyűrthegységek, röghegységek, vulkáni hegyek – példákkal. A síkságok (alföldek) kialakulása - példákkal, jellemző felszínformák, külső erők felszínformálása.*

2. Félév

- Hazai tájakon

Min. követelmény: *Hazánk nagytájainak helyzete, tájolása, elhelyezkedése, fontosabb kistájai, fő vízfolyásai, éghajlati jellemzői (tematikus térképolvasással). Élet a nagytájakon, mezőgazdaság, ipar, fontosabb ásványkincsek, idegenforgalom, mely nemzeti parkok találhatóak a területén.*

- A füves területek életközössége

Min. követelmény: *Füves területek, környezeti tényezői, életfeltételei, A füves puszták jellegzetes növényeinek: angolperje, nádperje, pongyolapitypang, mezei zsálya és a parlagfű előfordulása, igénye, faji jellemzői. Az életközösség állatainak: olaszáska, zöld lombzsöcske, zöld varangy, ürge gyík, mezei nyúl, fácán, fehér gólya szervezete, életmódja, egyedfejlődése.*

- Vizek és vízpartok életközössége

Min. követelmény: *Vizek, vízpartok életfeltételei, A vízi élethez való alkalmazkodás példákkal. A vízparti növénytakarások legjellemzőbb növényeinek fehér fűz, nád, fekete nyár és a vízpartok legjelentősebb állatainak: kecskebéka, vízisikló, tőkés réce, barna réti héja, vidra, gyötrő szúnyog, szitakötők testfelépítése, életmódja. Vízben élő növények, állatok: fonalas zöldmoszat, hínáros békaszőlő, orvosi pióca, kecskerák, tavi kagyló, ponty, lesőharcsa külleme, testfelépítése, életmódja, táplálkozási kapcsolatai.*

Biológia

7. évfolyam

1. félév

TÉMAKÖR: Földünk változatos élővilága

Követelmény: *A tanuló értse az éghajlati övezetek kialakulásának okait és a biomok összetételének összefüggéseit az adott térségre jellemző környezeti tényezőkkel.*

Kulcsfogalmak: Környezeti tényezők, éghajlati övezet, természetes növénytakaró

TÉMAKÖR: Alkalmazkodás a forró éghajlati övezetben.

Követelmény: *Legyenek képesek kiemelni és összehasonlítani a különböző tájakon élő növények és állatok lényeges ismertetőjegyeit.*

Ismerje a globális környezetkárosítás veszélyeit, értse, hogy a változatosság és a biológiai sokféleség érték.

Legyenek tisztában azzal, hogy a természetes életközösségek védelme az egész földi élet számára létfontosságú

Ismeri és megfelelő algoritmus alapján tudja jellemezni a jellegzetes életközösségeket alkotó legfontosabb fajokat, tud belőlük táplálékláncot összeállítani.

Kulcsfogalmak: Környezethez való alkalmazkodás; trópusi esőerdő, erdős és füves szavanna, trópusi sivatag, elsivatagosodás; táplálkozási lánc; gerinces, hüllő, madár, emlős.

TÉMAKÖR: Alkalmazkodás a négy évszakhoz.

Követelmény: Legyenek képesek kiemelni és összehasonlítani a különböző tájakon élő növények és állatok lényeges ismertetőjegyeit.

Ismeri és megfelelő algoritmus alapján tudja jellemezni a jellegzetes életközösségeket alkotó legfontosabb fajokat, tud belőlük táplálékláncot összeállítani.

Ismerje a globális környezetkárosítás veszélyeit, értse, hogy a változatosság és a biológiai sokféleség érték.

Legyenek tisztában azzal, hogy a *természetes életközösségek védelme az egész földi élet számára létfontosságú*

Kulcsfogalmak: Keménylombú erdő, lombhullató erdő, füves puszta, tajga, nyitvatermő, zárvatermő, gerinces, hüllő, madár, emlős; táplálkozási lánc,

2. félév

TÉMAKÖR: Élővilág alkalmazkodása a hideghez és a világtenger övezeteihez.

Követelmény: Legyenek képesek kiemelni és összehasonlítani az állatok lényeges ismertetőjegyeit.

Ismeri és megfelelő algoritmus alapján tudja jellemezni a jellegzetes életközösségeket alkotó legfontosabb fajokat, tud belőlük táplálékláncot összeállítani.

Kulcsfogalmak: Tundra, plankton, egysejtű, moszat, szivacs, csalánozó, gerinces, hal, madár, emlős.

TÉMAKÖR: Élőlények és a környezet

Követelmény: *Példákkal tudja illusztrálni az élőlények közötti kölcsönhatások leggyakoribb formáit.*

Be tudja mutatni az egyes életközösségek szerkezetét, térbeli elrendeződésük hasonlóságait és különbségeit, ismeri az életközösségek változatosságának és változásának okait.

Kulcsfogalmak: Környezeti tényező, életfeltétel, tűrőképesség, versengés, együttélés, táplálkozási hálózat, asztalközösség, táplálkozási piramis.

TÉMAKÖR: Élőlények rendszerezése

Követelmény: Tud különbséget tenni csoportosítás és rendszerezés között

Tisztában van a fejlődéstörténeti rendszer alapjaival.

Ismeri az élővilág országait, törzseit és jellegzetes osztályait.

Legyen gyakorlatuk abban, hogyan kell az élőlényeket hasonló tulajdonságaik alapján rendszerezni, csoportosítani.

Morfológiai jellegzetességek alapján ismert élőlények el tud helyezni a fejlődéstörténeti rendszerben (maximum osztály szintig).

Kulcsfogalmak: Rendszerezés, rendszertani kategória; ország, törzs, osztály.

Dőltbetűs rész az osztályozó vizsga követelménye.

8. évfolyam

1. félév

TÉMAKÖR: Élőrendszerek. Részekből az egész

Követelmény: Látja a *sejtek, szövetek, és szervek felépítése és működése* közötti összefüggést. Érti a sejtszintű és a szervezetszintű életfolyamatok közötti kapcsolatot.

Ismeri az *ivaros és az ivartalan szaporodás* előnyeit és hátrányait, szerepüket a fajok fennmaradásában, a földi élet változatosságának fenntartásában.

Kulcsfogalmak: Szerveződési szint, sejt, szövet; sejtalkotó, táplálkozás, anyagszállítás, légzés, ivaros és ivartalan szaporodás.

TÉMAKÖR: Szépség, erő, egészség

Követelmény: Legyen tisztába a *bőr és a mozgásrendszer felépítésével* és alapvető működési sajátosságaival.

Ismeri a betegségek kialakulásának okait, megelőzésük és felismerésük módjait.

Kulcsfogalmak: Kültakaró, mozgás-szervrendszer, ízület

2. félév

TÉMAKÖR: Szervezet anyagforgalma

Követelmény: Tisztában van *saját teste felépítésével és alapvető működési sajátosságaival*.

Ismeri a *betegségek kialakulásának okait, megelőzésük és felismerésük módjait, az egészséges életmód és az elsősegélynyújtás legfontosabb szabályait*.

Érti a szűrővizsgálatok jelentőségét a betegségek sikeres gyógyításában.

Kulcsfogalmak: Tápanyag, anyagcsere, alapanyagcsere, emésztés, légzés, kiválasztás, vérkeringés, vér, vércsoport, véralvadás, immunitás, szűrlet, vizelet, só- és vízháztartás.

TÉMAKÖR: Belső környezetünk állandósága

Követelmény: Legyen tisztába az *érzékszervek, idegrendszer felépítésével, a hormonrendszerrel* és alapvető működési sajátosságaival.

Ismeri a *betegségek kialakulásának okait, megelőzésük és felismerésük módjait*.

Kulcsfogalmak: Receptor, érzékszerv, reflex, reflexkör, feltétlen és feltételes reflex, központi és környéki idegrendszer.

TÉMAKÖR: Fogamzástól az elmúlásig

Követelmény: Tisztában van *saját teste felépítésével és alapvető működési sajátosságaival, a férfi és a nő közötti különbséggel és a kamaszkor biológiai-pszichológiai problémáival*.

Tudják az emberi életszakaszok főbb testi, lelki és viselkedésbeli jellemzőit felsorolni.

Kulcsfogalmak: Ivarsejt, nemi hormon, elsődleges, másodlagos nemi jelleg, nemi szerv, nemi identitás, egyedfejlődés, szexualitás, fogamzásgátlás, tudatos családtervezés.

Dóltbetűs rész az osztályozó vizsga követelménye.

Földrajz

7. évfolyam

1. félév

TÉMAKÖR: Ne magolj, gondolkodj!

Követelmény: A földrajzban alkalmazott speciális ábrázolási formák (*éghajlati diagram, időjárás térkép, korfa, torzított térkép*) megismerése, *elemzése.*

Gazdasági és pénzügyi ismeretek használata.

Kulcsfogalmak: Gazdasági ágazat és ág, gazdasági szerkezet.

Kereskedelem, vám. Pénz, kiadás, bevétel, kölcsön, megtakarítás. Valuta, árfolyam

TÉMAKÖR: A trópustól a jégvilágig

Követelmény: Ismerjék fel a földrajzi övezetesség kialakulásában megnyilvánuló összefüggéseket és törvényszerűségeket.

Legyenek képesek megadott szempontok alapján bemutatni a földrajzi öveget.

Kulcsfogalmak: Vízszintes és függőleges földrajzi övezetesség, földrajzi övezet és öv. Szélrendszer (passzát, nyugatias, sarki);

éghajlat (egyenlítői, szavanna-, forró övezeti sivatagi, mediterrán, óceáni, tajga); éghajlat- és vízváltó

hegység; vízjárás. Sivatai váztaaj, szürke erdei talaj. Elsivatagosodás, hóhatár, gleccser. Vízenergia, napenergia. Tipikus táj (esőerdő-, szavanna- és tajgavidék, sivata, mediterrán és magashegységi táj). Gazdálkodás (erdő-, vegyes szántóföldi és legelőváltó gazdálkodás).

TÉMAKÖR: A kőzetbolygó titkai

Követelmény: *Tájékozódás a földtörténeti időben.*

Tájékozódás a geológiai mozgások, változások időskáláján egyes események időpontjának, folyamatok

időtartamának elhelyezésével, idővonalzó készítésével.

Kulcsfogalmak: Kőzetöv; ásvány, kőzet, érc; magmás, üledékes és átalakult kőzet; ősmaradvány; építőanyag, nyersanyag,

energiahordozó anyag. Geológiai (belső) és földrajzi (külső) erő. Óceáni és kontinentális lemez, magma, vulkán, láva, földrengés. Szilárdhulladék-lerakó, földtani természetvédelem. Geológiai idő, földtörténeti időegységek.

2. félév

TÉMAKÖR: Afrika, Ausztrália és a világtenger földrajza

Követelmény: Legyen átfogó ismeretük tanult földrészek természet- és társadalom földrajzi sajátosságairól, lássak azok térbeli és történelmi összefüggéseit, érzékeljék a földrajzi tényezők életmódot meghatározó szerepét.

Ismerjék fel a földrajzi övezetesség kialakulásában megnyilvánuló összefüggéseket és törvényszerűségeket.

Legyenek képesek alapvető összefüggések, tendenciák felismerésére és megfogalmazására a tanult földrészekre vagy ország csoportokra, tájakra jellemző természeti jelenségekkel, társadalmi-gazdasági folyamatokkal kapcsolatban.

Legyenek tisztában a Földet fenyegető veszélyekkel, értsék a fenntarthatóság lényegét példák alapján, ismerjék fel, hogy a Föld sorsa a saját magatartásukon is múlik.

Legyenek képesek megadott szempontok alapján bemutatni földrajzi öveget, földrészeket, országokat és tipikus tájakat.

Legyenek képesek a tanulók a térképet információforrásként használni.

TOPOGRÁFIA

A tanuló tudja megfogalmazni a tényleges és viszonylagos földrajzi helyzetüket, fekvésüket.

Tudja megmutatni azokat különböző térképeken (falitérképen, atlaszban).

Tudja felismerni és megnevezni azokat kontúrtérképen.

Topográfiai ismeretek:

Afrika, Atlasz, Dél- és Kelet-afrikai- magasság, Kongó-medence, Szahara, Szudán; Száhel. Vörös-tenger,

Guineai-öböl, Kongó, Nílus, Egyiptom Alexandria, Kairó, Ausztrália Ausztráliai-alföld, Nagy-Artézi-medence, Nagy-Vízválasztó-hegység, Nyugat-ausztráliai-ösföld, Új-Guinea, Murray, Új-Zéland; Melbourne, Perth, Sydney

Kulcsfogalmak: Tagolatlan és tagolt partvidék; gyűrt- és röghegységrendszer, szárazföldi árokrendszer, időszakos folyó, artézi kút, tóvidék, sivatagtípus.

Emberfajta, bennszülött, éhségövezet, járvány, túllegeltetés, ökológiai katasztrófa. Gyűjtögetés, talajváltó, ültetvényes és oázisgazdálkodás, vándorló és istállózó állattartás, monokultúra,

TÉMAKÖR: Amerika földrajza

Követelmény: Legyen átfogó ismeretük tanult földrészek természet- és társadalom földrajzi sajátosságairól, lássak azok térbeli és történelmi összefüggéseit, érzékeljék a földrajzi tényezők életmódot meghatározó szerepét.

Ismerjék fel a földrajzi övezetesség kialakulásában megnyilvánuló összefüggéseket és törvényszerűségeket.

Legyenek képesek alapvető összefüggések, tendenciák felismerésére és megfogalmazására a tanult földrészekre vagy ország csoportokra, tájakra jellemző természeti jelenségekkel, társadalmi-gazdasági folyamatokkal kapcsolatban. Legyenek tisztában a Földet fenyegető veszélyekkel, értsék a fenntarthatóság lényegét példák alapján, ismerjék fel, hogy a Föld sorsa a saját magatartásukon is múlik.

Legyenek képesek megadott szempontok alapján bemutatni földrajzi öveget, földrészeket, országokat és tipikus tájakat. Legyenek képesek a tanulók a térképet információforrásként használni.

TOPOGRÁFIA

Tanuló tudja megfogalmazni a tényleges és viszonylagos földrajzi helyzetüket, fekvésüket.

Tudja megmutatni azokat különböző térképeken (falitérképen, atlaszban). Tudja felismerni és megnevezni azokat kontúrtérképen.

Topográfiai ismeretek:

Atlasz, Andok, Appalache, Sziklás-hegység, Brazil-felföld, Mexikói-fennsík, Amazonas- és Mississippi- és Paraná-alföld, Préri, Floridai- és Kaliforniai-félsziget, Mexikói-öböl, Amazonas, Mississippi, Orinoco, Paraná; Nagy-tavak, Panama-csatorna, Amerikai Egyesült Államok,

Brazília, Mexikó, Venezuela;Atlanta, Brazíliaváros, Chicago, Houston, Los Angeles, New Orleans, New York, Rio de Janeiro, San Francisco, São Paulo, Szilícium-völgy, Washington.

Kulcsfogalmak: Tagolatlan és tagolt partvidék, gyűrt- és röghegységrendszer, szárazföldi árokrendszer. Hurrikán, tornádó; vízesés. Egyoldalú gazdaság, banánköztársaság, gazdasági befolyás, bémunka, világceg, tudásalapú társadalom, világ gazdasági nagyhatalom. Tipikus táj (ültetvény, farm, rezervátum, menekülttábor, technológiai övezet, urbanizáció, városövek, városövezet, agglomerációs zóna).

TÉMAKÖR: Ázsia földrajza

Követelmény: Legyen átfogó ismeretük tanult földrészek természet- és társadalom földrajzi sajátosságairól, lássak azok térbeli és történelmi összefüggéseit, érzékeljék a földrajzi tényezők életmódot meghatározó szerepét. Ismerjék fel a földrajzi övezetesség kialakulásában megnyilvánuló összefüggéseket és törvényszerűségeket. Legyenek képesek alapvető összefüggések, tendenciák felismerésére és megfogalmazására a tanult földrészekre vagy ország csoportokra, tájakra jellemző természeti jelenségekkel, társadalmi-gazdasági folyamatokkal kapcsolatban. Legyenek tisztában a Földet fenyegető veszélyekkel, értsék a fenntarthatóság lényegét példák alapján, ismerjék fel, hogy a Föld sorsa a saját magatartásukon is múlik.

Legyenek képesek megadott szempontok alapján bemutatni földrajzi öveget, földrészeket, országokat és tipikus tájakat. Legyenek képesek a tanulók a térképet információforrásként használni.

TOPOGRÁFIA

A tanuló tudja megfogalmazni a tényleges és viszonylagos földrajzi helyzetüket, fekvésüket. Tudja megmutatni azokat különböző térképeken (falitérképen, atlaszban). Tudja felismerni és megnevezni azokat kontúrtérképen.

Topográfiai ismeretek:

Eurázsia, Ázsia részei, Közel- és Távols-Kelet; Arab-félsziget, Fülöp- és Japán-szigetek, Indokínai-félsziget, Indonéz-szigetvilág, Dekkán- és Közép-szibériai-fennsík, Dél-kínai-hegyvidék, Himalája, Pamír, Csomolungma, Fuji, Góbi, Hindusztáni-, Kínai- és Nyugat-szibériai-alföld, Mezopotámia, Tajvan, Takla-Makán, Tibet, Tien-san, Urál; Fekete-, Japán- és Kaszpi-tenger, Perzsa-öböl, Aral- és Bajkál-tó, Boszporusz, Brahmaputra, Indus, Jangce, Gangesz, Mekong, Ob, Sárga, Urál-folyó, Tigris. Dél-Korea, India, Japán, Kína, Kuvait, Szaúd-Arábia, Thaiföld, Törökország; Hongkong, Kalkutta, Kanton, Mumbai, Peking, Sanghaj, Szingapúr, Szöul, Tokió, Újdelhi.

Kulcsfogalmak: Vulkáni szigetív. szélsőségesen szárazföldi terület, monszunvidék és monszunterület; mérsékelt övezeti sivatagi, forró és mérsékelt övezeti monszun éghajlat, tájfun, cunami, talajpusztulás.

Népeségrobbanás, világvallás, zarándokhely. Öntözéses gazdálkodás, zöld forradalom, technológia átvitel, csúcstechnológia, informatikai társadalom

Dőltbetűs rész az osztályozó vizsga követelménye.

8. évfolyam

A tananyag feldolgozásához szükséges topográfiai fogalmak országonként

Németország: Germán-alföld, Német-középhegység, Rajna, Sváb-Bajor-medence, Duna, Elba, Rajna-Majna-Duna vízi út.

Berlin, Bonn, Bréma, Drezda, Duisburg, Frankfurt, Hamburg, Halle, Köln, Lipcse, München, Ruhr-vidék, Stuttgart.

Lengyelország: Lengyel-alföld, Lengyel-középhegység, Visztula, Odera, Varsó, Gdańsk, Katowice, Krakkó, Szilézia.

Csehország: Cseh-medence, Érchegység, Morva-medence, Szudéták, Elba, Moldva. Prága, Brno, Karlovy Vary, Plzeň, Ostrava.

Ausztria: Bécsi-medence, Grazi-medence, Keleti-Alpok, Duna, Bécs, Burgenland, Graz, Linz, Salzburg.

Horvátország: Dinári-hg., Száva, Eszék.

Svájc: Bern, Genf.

Szlovákia: Északnyugati-Kárpátok, Csallóköz, Magas-Tátra, Szlovák-érchegység, Duna, Vág, Pozsony, Kassa, Révkomárom.

Szlovénia: Keleti-Alpok, Karszt, Száva, Ljubjana.

Románia: Erdélyi-középhegység, Erdélyi-medence, Hargita, Kazán-szoros, Keleti-, Déli-Kárpátok, Moldova, Román-alföld, Duna, Körös, Maros, Olt, Szamos, Gyilkos-tó.

Bukarest, Arad, Brassó, Constanța, Kolozsvár, Marosvásárhely, Nagyvárad, Ploiești, Székelyföld, Székelyudvarhely, Temesvár.

Magyarország: Balaton, Bodrog, Csepel-sziget, Dráva, Duna, Dunántúl, Dunakanyar, Fertő tó, Hernád, Hévízi-tó, Ipoly, Keleti-főcsatorna, Kis-Balaton, Körös, Margit-sziget, Maros, Mohácsi-sziget, Mura, Nyugati-főcsatorna, Rába, Sajó, Sió, Szamos, Szentendrei-sziget, Szigetköz, Tihanyi-fsz., Tisza, Tisza-tó, Velencei-tó, Visegrádi-szoros, Zagyva, Zala.

Alföld: Tiszántúl, Duna–Tisza-köze, Mezőföld, Mátraalja, Bükkalja.

Bácskai-löszhát, Beregi-síkság, Bodrogtöz, Dráva-melléke, Duna–Dráva N. P., Hajdúság, Hortobágy, Hortobágyi N. P., Jászság, Kiskunság, Kiskunsági N. P., Körös–Maros N. P., Körösök-vidéke, Maros–Körös-köze, Nagykunság, Nyírség, Pesti-síkság, Sárköz, Solti-síkság, Szatmári-síkság.

Algyő, Baja, Békéscsaba, Cegléd, Debrecen, Dunaújváros, Gyula, Hajdúszoboszló, Hódmezővásárhely, Jászberény, Kaba, Kalocsa, Karcag, Kecskemét, Makó, Mohács, Nyíregyháza, Martfű, Orosháza, Paks, Szeged, Székesfehérvár, Szolnok, Tiszaújváros, Százhalombatta, Törökszentmiklós.

Kisalföld: Győri-medence, Mosoni-síkság, Rábaköz, Marcal-medence, Ság, Somló, Hanság, Kis-Duna, Mosoni-Duna, Marcal, Fertő-Hanság N. P.,

Ács, Esztergom, Győr, Hegyeshalom, Komárom, Látatlan, Mosonmagyaróvár, Nyergesújfaló, Pannonhalma, Petőháza, Répcelak.

Alpokalja: Nyugat-magyarországi-peremvidék, Göcsej, Kemeneshát, Kőszegi-hg., Őrség, Soproni-hg., Zalai-dombság, Zala.

Balf, Bük, Kőszeg, Nagykanizsa, Sárvár, Sopron, Szentgotthárd, Szombathely, Zalaegerszeg.

Dunántúli-dombság, Tolnai-dombság, Somogyi-dombság, Külső-Somogy, Belső-Somogy, Szekszárdi-dombság, Mecsek, Villányi-hg., Baranyai-dombság, Balaton.

Beremend, Kaposvár, Komló, Nagyatád, Nagykanizsa, Pécs, Siófok, Szekszárd, Szigetvár, Zalakaros, Őrségi N. P.

Dunántúli-középhegység: Badacsony, Bakony, Balaton-felvidék, Balaton-felvidéki N. P., Budai-hg., Dunazug-hegység, Gerecse, Móri-árok, Pilis, Tapolcai-medence, Velencei-hg., Vértes. Ajka, Balatonfüred, Dorog, Esztergom, Harkány, Hévíz, Keszthely, Pápa, Szentendre, Tata, Tatabánya, Tihany, Várpalota, Veszprém.

Északi-középhegység: Aggteleki-karszt, Baradla-barlang, Borsodi-medence, Börzsöny, Bükk, Bükk-fennsík, Cserehát, Cserhát, Hegyalja, Kékes, Mátra, Nógrádi-medence, Tokaj-Eperjesi-hg., Visegrádi-hg., Zempléni-hg., Aggteleki N. P., Bükki N. P., Balassagyarmat, Eger, Gyöngyös, Hatvan, Hollókő, Hollóháza, Kazincbarcika, Miskolc, Ózd, Salgótarján, Sárospatak, Vác, Visonta, Visegrád, Záhony.

Budapest – Budapesti agglomeráció, Magyarország megyéi.

Közép-magyarországi, nyugat-dunántúli-, közép-dunántúli-, dél-dunántúli-, észak-magyarországi-, észak-alföldi-, dél-alföldi-régió.

A tanuló:

- ismerje Közép-Európa regionális sajátosságait; a Kárpát-medencevidék tipikus tájait és Magyarország fő természeti-társadalmi-gazdasági jellemzőit, jelenségeit, folyamatait és összefüggéseit,
- tudja értelmezni és példákkal alátámasztani a kontinensrész sajátos gazdasági fejlődésének meghatározó összetevőit; a történelmi és a politikai változások, a történelmi hagyományok szerepét a társadalmi-gazdasági életben,
- támassza alá példákkal az eltérő életfeltételeket és életmódokat, a társadalom tájformáló szerepét Közép-Európában, illetve a Kárpát-medencében,
- tudja összehasonlítani és indokolni Közép-Európa országainak fejlettségét,
- értse az együttműködés szükségességét a régió és az Európai Unió tagállamai között,
- ismerje a térség környezeti állapotát károsító folyamatokat, tevékenységeket, s tudjon példákat mondani a megelőzés, az elhárítás lehetőségeire,
- indokolja az összefogás szükségességét hazánk és a közép-európai országok között; bizonyítsa példákkal sokoldalú kapcsolataikat, kötődésüket, egymásra utaltságukat társadalmi-gazdasági-környezetvédelmi kérdésekben,
- ismerje a régió népeinek, nemzetiségeinek, különféle társadalmi csoportjainak jellegzetességeit, értékeit, hagyományait,
- ismerje hazánk társadalmi-gazdasági adottságait és lehetőségeit, integrációs törekvéseit, nemzetközi kapcsolatait,
- legyen képes aktuális információk gyűjtésére megadott téma és szempontok szerint; szemelvények, adatok elemzésére, megfigyelésekre, következtetések levonására, önálló vélemény megfogalmazására,
- használja a térképet információszerzésre a szemléleti és a logikai térképolvasás szintjén egyaránt,
- tudja megmutatni térképen, bejelölni kontúrtérképen a tanult topográfiai fogalmakat és kapcsolja hozzájuk a jellemző földrajzi tartalmakat,
- ábrázolja ismereteit rajzokkal, térképvázlatok kiegészítésével, készítésével.

Kimeneti követelmények a 8. évfolyam végén

- Ismerje a tanuló a földi képződményeket, az alapvető természeti és társadalmi jelenségeket, folyamatokat, összefüggéseket.
- Értse a természetföldrajzi és regionális társadalmi-gazdasági folyamatok egymástutániságát, időbeli fejlődését.
- Tudja értelmezni az egyes földrészek, tájak, a megismert országok természeti és társadalmi jellemzőinek kölcsönhatásait, összefüggéseit.
- Ismerje fel a kontinensek, tipikus tájak és országok regionális sajátosságait.
- Értse meg, hogy a népek természeti és gazdasági körülményei, hagyományai meghatározzák gondolkodás módjukat, gazdasági helyzetüket, világszemléletüket.
- Lássa, hogy az emberek különböznek egymástól, de emberi voltukban egyenrangúak.
- A hazai tájakhoz való kötődés érdekében ismerje természeti és társadalmi értékeinket, valamint a természeti tényezők hatásait és földrajzi összefüggéseit a Kárpát-medence népeinek elhelyezkedésében, hagyományaiban, településeiben és gazdasági életében.
- Ismerje az emberi tevékenységek okozta környezetkárosító folyamatok példáit és megelőzésük, elhárításuk lehetőségeit.
- Tudjon példákat mondani a nemzetközi összefogásra, együttműködésre. Az általános iskola befejezésekor legyen képes az önálló szemléleti és – tanári segítséggel – az okfejtő

térképolvasásra, a különböző méretarányú és tartalmú térképeken. Ismerje az eligazodáshoz nélkülözhetetlen topográfiai fogalmakat, tudjon hozzájuk tartalmi jellemzőket kapcsolni.

- Tudja kiválasztani és használni a földrajzi és egyéb információhordozókat.
- Alkalmazza biztonsággal a szakkifejezéseket.
- Ábrázolja ismereteit egyszerű térképeken, rajzokban.
- Megfigyeléseit, tapasztalatait tudja értelmezni, értékelni, alkosson azok alapján véleményt.

1. félév

1. Helyünk Európában és a Kárpát-medencében
Minimum követelmény: *Európa határai, Duna, Rajna, Volga, indoeurópai nyelvek, kereszténység, iszlám, EGK, EU, Schengeni övezet, Kárpátok, Kárpát-medence,*
2. Életünk Magyarországon
Minimum követelmény: *Alföld, Kisalföld, Nyugati peremvidék, Dunántúli-dombvidék, Dunántúli-középhegység, Északi-középhegység, Balaton, Velencei-tó*
3. Gazdasági élet Magyarországon
Minimum követelmény: *Budapest, Debrecen, Sármellék, Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér, hungarikum*

2. félév

4. A szomszéd országok és Közép-Európa
Minimum követelmény: *Alpok, Ausztria, Bécs, Burgenland, Szlovénia Ljubljana, Horvátország, Zágráb, Szerbia, Belgrád, Vajdaság, Románia, Bukarest, Erdély, Ukrajna, Kijev, Kárpátalja, Szlovákia, Pozsony, Felvidék, Csehország, Prága, Lengyelország, Varsó, Németország, Berlin, Ruhr-vidék, Duna-Majna-Rajna vízi út*
5. Távolabbi Európai térségek
Minimum követelmény: *Izland, Reykjavík, Norvégia, Oslo, Finnország, Helsinki, Dánia, Koppenhága, Svédország, Stockholm, Portugália, Lisszabon, Spanyolország, Madrid, Olaszország, Róma, Görögország, Athén, Franciaország, Párizs, Egyesült Királyság, London, Oroszország, Moszkva, Írország, Dublin, Hollandia, Amszterdam, Belgium, Brüsszel, Luxemburg, Luxemburg*

Fizika

7. évfolyam

1. félév

I. Testek, folyamatok mérhető tulajdonsága

- *Fizikai mennyiségek (hosszúság, idő, tömeg, térfogat, terület) jelének, mértékegységeinek ismerete*
- *Sűrűség fogalma, jele, mértékegysége, kiszámítása.*
- *Feladatmegoldás: tömeg, térfogat, sűrűség kiszámítása*
- *Az anyagok fajtái (részecskeszerkezet és a mező) és jellemzésük*

II. Hőmérséklet, halmazállapot

- *Hőmérséklet jele, mértékegysége*

- *Hőterjedés formái*
- *Halmazállapot-változások jellemzése, grafikonok rajzolása*
- *Fizikai mennyiségek: olvadáshő, fajhő*
- *Termikus kölcsönhatás feltétele, következménye*

III. Testek mozgásának jellemzése

- *Út, pálya, elmozdulás közti különbség ismerete*
- *Sebesség fogalma, jele, mértékegysége, kiszámítási módja*
- *Feladatmegoldás: út, idő, térfogat kiszámítása*
- *Egyenes vonalú, egyenletes mozgás*
- *Mozgások grafikus ábrázolása*
- *Egyenletesen változó mozgások*
- *Gyorsulás fogalma, jele, mértékegysége, kiszámítási módja*
- *Körmozgás jellemzői*

2. félév

IV. Az erő

- *Erő jellemzői, jele, mértékegysége, fajtái*
- *Súlyerő és tömeg közti kapcsolat*
- *Az erő sebességváltoztató hatása (súrlódás)*
- *Súrlódás fajtái, súrlódási erő kiszámítása*
- *Newton törvények*
- *Munka, teljesítmény fogalma, jele, mértékegysége, kiszámítási módja*
- *Hatásfok fogalma, jele, mértékegysége, kiszámítási módja*
- *Feladatmegoldás: munka, teljesítmény, hatásfok, gyorsító erő kiszámítása*
- *Egyszerű gépek*
- *Forgatónyomaték*

I. Kölcsönhatások

- *Kölcsönhatások feltétele, következménye*
- *Szilárd testek nyomása*
- *Hidrosztatikai nyomás*
- *Légnyomás*
- *Feladatmegoldás: nyomás, nyomott felület, nyomóerő kiszámítása*
- *Közlekedőedények, hajszálcsövek*
- *Felhajtóerő*
- *Arkhimédész törvénye*
- *Testek úszása, lebegése, merülése*

V. Az energia

- *Energia fogalma, jele, mértékegysége*
- *Energiaforrások*
- *Energiaváltozások*

8. évfolyam

1. félév

II. Hang, hullámmozgás a természetben

- *Hangkeltés*

- Hangszerek csoportosítása
- Hallás, fül
- A magas és mély hangok
- A hang terjedése

III. A fény

- *A fény jellemzői, tulajdonságai*
- *Fényvisszaverődés*
- *Síktükör és gömbtükörök képalkotása, kép szerkesztése*
- *Fénytörés*
- *Optikai lencsék képalkotása, kép szerkesztése*
- *Látás, szem*
- *Optikai eszközök*

IV. Elektromos alapjelenségek

- *Elektromos állapot*
- *Atomok, elektronok, protonok*
- *Az elektromos áram*
- *Egyszerű áramkörök*
- *Elektromos töltés, áramerősség, feszültség, ellenállás jele, mértékegysége, kiszámítási módja*
- *Áramerősség, feszültség mérése*
- *Ohm törvénye*
- *Az áram hatásai*

2. félév

V. Az elektromos áram

- *Fogyasztók soros és párhuzamos kapcsolása*
- *Áramkörök összeállítása*
- *Feladatmegoldás: soros és párhuzamos kapcsolásra*
- *Áramforrások*
- *Elektromos munka és teljesítmény*

VI. Az elektromágneses indukció

- *Mágneses kölcsönhatás*
- *Elektromágneses indukció*
- *Váltakozó áram*
- *Transzformátor*
- *Feladatmegoldás: transzformátor menetszámainak, feszültségek kiszámítása*
- *Elektromos fogyasztók*

Kémia

7. évfolyam

Témakörök

I.	Mindennapi anyagaink
II.	Atomok és elemek
III.	Elemek és vegyületek
IV.	Kémiai reakciók

1. félév

Mindennapi anyagaink

1. A vegyipar fontos szerepének felismerése.
2. *A kémiailag tiszta anyag, az elem, a vegyület és a keverék fogalma.*
3. A kémia tárgyának és a kémia kísérletes jellegének ismerete, a kísérletezés szabályainak megértése. Egyszerű kísérletek szabályos és biztonságos végrehajtása.
4. *A fizikai és kémiai tulajdonságok megkülönböztetése.*
5. A kristálycukor példáján a fizikai és kémiai változás különbségének megismerése.
6. *Az egyesülés és a bomlás fogalmának megértése.*
7. *Az exoterm és az endoterm kémiai változások közötti különbség értelmezése.*
8. *A tömegszázalék fogalmának ismerete.*
9. A térfogatszázalék fogalmának megértése.
10. Az oldat készítésének lépései.
11. *A telített és telítetlen oldat fogalmának ismerete.*
12. *A levegő összetétele: a nitrogén, az oxigén, a nemesgázok és a szén-dioxid tulajdonságai.*
13. A földgáz és összetétele. A metán tulajdonságai.
14. Az anyagok tulajdonságai.
15. *Az oldatok.*
16. A keverékek alkotórészeinek elválasztási módszerei.
17. Anyagismeret bővítése.
18. *A gyors és a lassú égés, a tökéletes és a tökéletlen égés fogalma.*
19. *A gyors égés három feltételének ismerete.*
20. A tűzoltás módjai.

Atomok és elemek

1. Az elemi részecske fogalma.
2. *A rendszám és a tömegszám fogalma.*
3. *Az elektronburok héjas szerkezete.*
4. *A vegyértékhéj és a vegyértékelektronok fogalma és ábrázolásának lehetőségei.*
5. *A periódusos rendszer felépítése.*
6. *A nemesgáz elektronszerkezet.*
7. *A periódusos rendszerből kiolvasható információk. A megismert elemek csoportosítása és logikus rendszerbe foglalása az elektronszerkezetük, így jellemző kémiai tulajdonságaik alapján.*

2. félév

Elemek és vegyületek

1. Kémiai kötés: kovalens kötés
2. *Az összegképlet és a szerkezeti képlet felírásának módjai és jelentésük.*
3. *A molekulaképzés szabályai.*
4. *Elem- és vegyületmolekulák kialakulása: a klór, az oxigén, a nitrogén, a víz, a hidrogén-klorid, a metán, az ammónia és a szén-dioxid molekulaszervezete.*
5. A molekulák között másodrendű kötések hatnak.
6. A hidrogén és a vízmolekulák polaritása és az ebből adódó másodrendű kötés erősségének ismerete.
7. Az apoláris és dipólusmolekula fogalma.
8. A molekularács fogalma.
9. *Az ion, a kation és az anion fogalma.*
10. A nátrium és a klór, illetve a magnézium és az oxigén reakciójának értelmezése ionképződéssel.
11. A NaCl szerkezetének és fizikai tulajdonságainak összekapcsolt értelmezése.
12. *Atom – ion – molekula kapcsolata.*
13. *A képletírás és szabályai.*

Kémiai reakciók

1. *A tömegmegmaradás törvénye.*
2. *A reakcióegyenlet felírásának lépései.*
3. *Egyszerű reakciók egyenleteinek felírása és rendezése.*
4. A sav és bázis fogalma Arrhenius értelmezése alapján. A hidrogénion és a hidroxidion jelentősége.
5. A bázis és a lúg kapcsolata.
6. Fontosabb savak és bázisok nevei és képletei.
7. Erős és gyenge sav értelmezése, egy- és többértékű sav és bázis értelmezése.
8. A közömbösítés fogalma.
9. A sav + bázis = só + víz reakció értelmezése.
10. Fontosabb savak és bázisok reakciójának felírása reakcióegyenlettel.

8. évfolyam

Témakörök

Kémia a természetben
Kémia az iparban
Szerves vegyületek
Kémia a háztartásban

1. félév

Kémia a természetben

1. *A légkör összetételének ismételése (N_2 , O_2 , CO_2 , H_2O , Ar). Tulajdonságaik, légzés, fotoszintézis, üvegházhatás, a CO_2 mérgező hatása.*
2. A hidrogén és a levegő tulajdonságai.

3. Édesvíz, tengervíz, ivóvíz, esővíz, ásványvíz, gyógyvíz, szennyvíz, desztillált víz, ioncserélt víz, jég, hó. Összetételük, előfordulásuk, felhasználhatóságuk. A természetes vizek mint élő rendszerek.
4. A vizek és ásványok kémiai összetételének áttekintése; a vízszennyezés kémiai vonatkozásainak ismerete, megértése, környezettudatos szemlélet kialakításához kapcsolódó feladatok megoldása.
5. Az ásvány, a kőzet és az érc fogalma.
6. *A legfontosabb szenek felhasználása. Kőszenek fajtái, széntartalmuk, fűtőértékük, korrak.*
7. A legfontosabb szenek és tulajdonságaik.
8. *A szénsav és tulajdonságai.*

Kémia az iparban

1. *A savak, bázisok és sók ismerete, a kémiai reakciók ismerete.*
2. *A vas és ötvözeteinek tulajdonságai.*
3. *Az alumínium fizikai és kémiai tulajdonságai.*
4. *A vas- és acélgyártás folyamata röviden. A vashulladék szerepe.*
5. *A mészalapú építkezés körfolyamata: mészégetés, mészoltás, karbonátosodás. A vegyületek tulajdonságai.*
6. *Kalcium-szulfát. Kristályvíz. Kristályos gipsz, égetett gipsz.*
7. Homok, üveg.
8. *Az üveg tulajdonságai. Újrahasznosítás.*
9. *A porcelán, a finomkerámia, az üveg és a papír tulajdonságai.*
10. *A műanyagipar és hazai szerepe. Műanyagok.*
11. *Ismerjék meg az energiaforrásainkat, és tudják megkülönböztetni egymástól a megújuló és a nem megújuló energiákat.*

2. félév

Szerves vegyületek

1. *Szerves és szervetlen anyagok megkülönböztetése.*
2. *Szénhidrogének*
3. *Ismerjék az alkoholok és szerves savak funkciós csoportjait.*
4. *Ismerjék a legfontosabb alkoholokat és szerves savakat.*
5. *Ismerjék az alkohol káros hatását, és tudjanak különbséget tenni az etil-alkohol és a metil-alkohol között.*
6. *A szén, az alkoholok és a szerves savak néhány tulajdonsága.*
7. *Ismerjék a legfontosabb szénhidrát keletkezési reakciót, a fotoszintézist.*
8. *Ismerjék az egyszerű és összetett szénhidrátokat.*
9. *Ismerjék a szőlőcukrot, gyümölcscukrot és a répacukrot.*
10. *Ismerjék a fehérjék összetételét. Tudják, hogy vannak aminosavak és ezek az aminosavak peptidkötéssel kapcsolódnak.*
11. *Tudják, hogy a zsírok és olajok glicerinnél és zsírsavakból épülnek fel.*
12. *A zsírok és olajok legfontosabb tulajdonságai.*
13. *Ismerjék a legfontosabb élelmiszer-csoportokat. Tudják, hogy mitől lesz egészséges a táplálkozás.*

Kémia a háztartásban

1. *Ismerjék meg a hétköznapi életben használt savakat, lúgokat és sókat.*

2. Ismerjék meg a konyhasót, a szódbikarbónát, a sütőport, a szalicilsavat, a nátriumbenzoátot és az ecetsavat.
3. Mosószerek és szappanok, mint kettős oldékonyságú részecskék.
4. A csomagolóanyagok áttekintése. Az üveg és a papír, mint újrahasznosítható csomagolóanyag.

Informatika

4. évfolyam

1. félév

I. Informatikai alapismeretek (gyakorlat)

- A számítógép fő részeinek neve, funkciói
- Billentyűzet, egér önálló használata
- A használt programok ikonjának felismerése, a program önálló elindítása
- Mappa létrehozása, átnevezése, törlése
- Tájékozódás a könyvtárszerkezetben (könyvtár váltása)
- Pendrájv szabályos leválasztása
- Számológép használata

II. Grafikai alapismeretek – Paint (gyakorlat)

- A Paint program önálló elindítása
- Az elkészült munkák elmentése adott helyre, azok visszatöltése
- Rajzeszközök változatos használata
- Színek szerkesztése színekódok alapján (RGB)
- Szöveg beillesztése, formázása

2. félév

III. Szöveges adatok bevitele – Jegyzetömb (gyakorlat)

- A Jegyzetömb önálló elindítása
- Az elkészült munkák elmentése adott helyre, azok visszatöltése
- Szöveg begépelése, nagybetűk, írásjelek, szóköz helyes használata
- Különleges karakterek megjelenítése (Shift és AltGr)
- Dokumentum egy részének kijelölése
- Másolás a Ctrl billentyűvel, a vágólap
- A Jegyzetömb menüsorának ismerete (másolás, kivágás, beillesztés, törlés, keresés, csere, dátum, idő beszúrása)

IV. Programozás alapjai –Imagine Logo (gyakorlat)

- Az Imagine Logo önálló elindítása
- A Logo programozási nyelvben a teknőc tudatos irányítása egyszerű utasításokkal (előre, hátra, fordulás, tollat fel, tollat le, radír, tollszín, tollvastagság, törölkép, haza)
- Ismétlődést tartalmazó rajz készítése

5. évfolyam

1. félév

I. **Hardver alapok: az adatok bevitele, adatok megjelenítése (elmélet)**

- A főbb egységek, perifériák és működési elvük ismerete, önálló használata
- Monitorok: RGB, képátoló, inch, felbontás, pixel fogalma; monitorok fajtái
- Nyomtatók fajtái, működési elvük
- Egér fajtái, beállítási lehetőségei
- Billentyűzet: vezérlőbillentyűk, funkcióbillentyűk, gépeléshez használható billentyűk, navigációsbillentyűk, numerikus billentyűk

II. **Szövegszerkesztési alapismeretek (gyakorlat)**

- Szöveg begépelése, a dokumentum egy részének kijelölése
- Az elkészült munkák mentése adott helyre, azok visszatöltése
- Szöveg javítása, módosítása több módon
- Karakterek, szavak formázása (betűtípus, betűstílus, betűméret)
- A különleges karakterek beszúrása (szimbólumok)
- Bekezdések formázása (igazítás, behúzás, térköz)
- Felsorolás, számozás
- Adott szöveghez képek keresése, beszúrása, formázása

2. félév

III. **Adatok kódolása, tárolása, adatfeldolgozás (elmélet)**

- Jelek, jelkészletek, kódolás
- Memória, tárolókapacitás, bájt; a bájt többszöröse
- Háttértárak szerepe, fajtái
- Az USB kulcs kezelés szabályai
- Algoritmus: különféle formákban megfogalmazni a hétköznapi életben és az iskolában előforduló események, tevékenységek algoritmizálható részleteit
- Processzor és feladatai

IV. **Prezentációkészítés – alapszint (gyakorlat)**

- A bemutató készítő program egyszerű lehetőségeinek ismerete
- Az elkészült munkák mentése adott helyre, azok visszatöltése
- Több diából álló bemutató készítése adott témával kapcsolatban
- A bemutató formázása (dia háttere, betűformázás, animáció, áttűnés)

6. évfolyam

1. félév

I. **Az operációs rendszer, fájlkezelés (elmélet, gyakorlat)**

- Az operációs rendszer fogalma, és legfontosabb feladatai
- Fájl fogalma, jellemzői
- Fájl és mappaműveletek (könyvtárszerkezet kialakítása, mappa és fájl keresése, másolása, mozgatása, törlése)

- Intéző és Total Commander

II. Szövegszerkesztés – középhaladó szint (gyakorlat)

- Szöveg begépelése, kijelölése, javítása, mentése, visszatöltése
- Karakterformázás (betűtípus, betűstílus, betűméret)
- A különleges karakterek beszúrása (szimbólumok)
- Bekezdések formázása (igazítás, behúzás, térköz)
- Felsorolás, számozás
- Képek keresése, beszúrása, formázása
- Adatok táblázatos elrendezése
- Táblázat formázása (oszlopszélesség, szegély és mintázat)
- Űrlap készítése

2. II. félév

III. Programozás Logo nyelven – középhaladó szint (gyakorlat)

- Az algoritmus hétköznapi fogalmának ismeret
- Néhány lépéses algoritmus megértése
- A Logo programozási nyelvben egyszerű algoritmus alkalmazása, a teknőc tudatos irányítása
- Ismétlődést tartalmazó rajz készítése Logo környezetben
- Logo nyelven paraméteres eljárásokat létrehozása

IV. Prezentációkészítés – középhaladó szint (gyakorlat)

- A bemutató készítő program egyszerű lehetőségeinek ismerete
- Több diából álló bemutató készítése tantárgyi problémával kapcsolatban
- A bemutató formázása (dia háttere, betűformázás, animáció, áttűnés)
- PPT bemutatása előadás formájában

7. évfolyam

1. félév

I. A számítógép és környezete (elmélet)

- A számítógép főbb egységei, perifériák és működési elvük; a perifériák és a központi egység kapcsolata
- Processzor, memória, háttértárak
- Bit és bájt; kettes számrendszer; bájt többszörösei
- A számítástechnika története, Neumann János

II. Prezentációkészítés –haladó szint (gyakorlat)

- Több diából álló bemutató készítése tantárgyi problémával kapcsolatban
- Bemutató formázása (dia háttere, betűformázás, képek formázása, videó, hang beszúrása, animáció, áttűnés)
- Hiperhivatkozások használata
- PPT bemutatása előadás formájában

2. félév

III. Excel táblázatkezelés – alapszint (gyakorlat)

- A táblázatkezelő program egyszerű lehetőségeinek ismerete (a táblázat felépítése, gyorsformázása)
- A táblázat beszúrása, szöveg formázása, szegélyez és rács, háttér kialakítása, cellák beszúrása, törlése, mentés
- Képletek (automatikus újraszámítás, képlet másolása)
- A relatív és abszolút cellahivatkozás
- Diagramok készítése (az adatok arányának és változásának szemléltetése)
- Statisztikai számítások, függvények

8. évfolyam

1. félév

I. A hétköznapok információs társadalma (elmélet)

- A számítástechnika „újabbkori” története, fejlődésének várható tendenciái
- Hogyan változtatta, változtatja meg az informatika a mindennapjainkat
- Az internet használatával kapcsolatos kihívások: számítási felhő, webáruházak
- Adatbiztonság és adatvédelem
- A szoftverek csoportosítása
- A szoftverek tulajdonjogával kapcsolatos ismeretek
- A programok telepítésével kapcsolatos tudnivalók

II. Szövegszerkesztés – haladó szint (gyakorlat)

- Táblázatok készítése és formázása
- Adatok táblázatos elrendezése tabulátorokkal
- Egyenletszerkesztő
- Nagyobb méretű dokumentumok: stílus, tartalomjegyzék, élőfej, élőláb, oldal-szám, lábjegyzet

2. félév

III. Prezentációkészítés –haladó szint (gyakorlat)

- Adott minta és leírás alapján bemutató készítése

IV. Excel táblázatkezelés – középhaladó szint (gyakorlat)

- Képletek felírása
- Függvények alkalmazása
- Diagramok készítése, a diagramtípusok helyes alkalmazása
- A táblázatkezelő programok alkalmazása gyakorlati problémák megoldásában:
  - statisztikai feladatok
  - százalékszámítás
  - pénzügyi számítások

- dátum- és időkezelés
  - választás két lehetőség között
- Kitekintés a szövegszerkesztők és prezentációkészítők kapcsolódó szolgáltatásaira

Etika

5. évfolyam

Tantárgyi követelmények, minimum követelmények

- Tudatában van annak, hogy az emberek sokfélék
- Gondolkodik saját személyiségjegyein, *törekszik* a megalapozott véleményalkotásra, illetve vélekedéseinek és *tetteinek utólagos értékelésére*.
- Gondolkodik rajta, hogy mit tekint értéknek; tudja, hogy ez befolyásolja a döntéseit, és hogy időnként választania kell még a számára fontos értékek között is.
- Képes különféle szintű kapcsolatok kialakítására és ápolására
- Fontos számára a közösséghez való tartozás érzése; *képes* átlátni és *elfogadni a közösségi normákat*.
- Nyitottan *fogadja a sajátjától eltérő véleményeket*, szokásokat.
- Érzékeli, hogy a társadalom tagjai különféle körülmények között élnek, megbecsüli a neki nyújtott segítséget.
- Tisztában van azzal, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és *törekszik* rá, hogy életvitelével minél kevésbé károsítsa a természetet.
- A tanuló *törekszik* a megalapozott véleményalkotásra, illetve vélekedéseinek és tetteinek utólagos értékelésére.

1. félév

1. SZEMÉLYES KAPCSOLATOK

A legszorosabb kapcsolat: a család

A család, mint közösség bemutatása néhány mondatban

Helyem a családban- választ tud adni a kérdésre: Ki vagyok én a családban?

A családon belüli viszonyokat ismeri, képes beszélni a *munkamegosztásról*.

A családi kapcsolatok ápolásának módjait fel tudja sorolni: személyes találkozások, telefon, internet adta lehetőségek

A tanuló gondolkodik saját személyiségjegyein, képes néhány mondatban bemutatni önmagát, külső és belső tulajdonságait.

Barátság

Meg tudja nevezni a rokonszenv elnyerésének néhány módját.

Képes választ adni a kérdésre: milyen eszközöket nem szabad vagy nem érdemes használni a rokonszenv elnyerése során? Válaszát képes megindokolni.

A társas kapcsolatok témában képes néhány mondatban megfogalmazni az idegenekkel és barátokkal kialakított kapcsolatok különbségét.

Ismeri a baráti kapcsolat jellemzőit, a kapcsolatok ápolásának módjait, a konfliktusok kezelésének fontosságát.

Meg tudja fogalmazni a társakkal való kapcsolatok fontosságát saját életében, megkülönbözteti a szorosabb és lazább kortársi kapcsolatot

Példát tud megfogalmazni a megbocsátás témájában, a kapcsolat ápolásának lehetőségeiről.

A baráti kapcsolatok jellemzése során megfogalmazza a titkok megosztásának lehetőségeit, ismeri egymás tiszteletének jelentőségét.

Képes átlátni és elfogadni a közösségi normákat.

Fogalmak: *barát, ismerős, rokonszenv, ellenszenv, barátság, őszinteség, hazugság, szeretet, tisztelet, közömbösség, harag, fájdalom, megértés, sértés, megbocsátás, konfliktus, előítélet, összetartás, szokás, őszinteség, tisztelet*

2. félév

2. EGÉSZSÉGES ÉLET

A tanuló tisztában van az egészség megőrzésének jelentőségével, és tudja, hogy maga is felelős ezért.

Az egészségre veszélyes hatásokat képes megnevezni.

Tudatában van annak, hogy az emberek sokfélék, elfogadja a testi és lelki vonásokban megnyilvánuló sokszínűséget.

Érzékeli, hogy a társadalom tagjai különféle körülmények között élnek. Lehetőségéhez mértén szerepet vállal a rászorulóknak segítségében. Megbecsüli a neki nyújtott segítséget.

Fejlődés és szükségletek

A gyermek, a felnőtt és az idős emberek szükségletei közötti különbségeket felismeri.

A testi és szellemi fejlődés szempontjából képes néhány mondatban beszélni az egészségvédelem szerepéről.

Tud 1-3 példát sorolni arra, hogyan kerülhet veszélybe az egészség.

Képes véleményt alkotni arról, hogyan védhető meg az egészség.

Ismeri, képes megfogalmazni a lelki egészség fogalmát

Meg tudja különböztetni a jó és rossz lelkiállapot fogalmát

A lelkiismeret fogalmát ismeri, felismeri tetteinkre gyakorolt hatását

Fogyatékos fogalmát ismeri.

Meg tudja fogalmazni a fogyatékos és a betegség fogalma közötti különbséget.

Választ tud megfogalmazni a kérdésre: Mit tanulhatnak az ép gyerekek fogyatékkal élő társuktól?

Fogalmak: *testi tulajdonság, lelki tulajdonság, szellemi képesség, szükséglet, fejlődés, egészség, betegség, fogyatékos, befogadás, elfogadás, lelkiismeret, szándék, döntés, beilleszkedés*

Az ember és a természet kapcsolata

Az ember és a természet kölcsönös egymásra hatását meg tudja fogalmazni néhány mondatban.

Képes egy embert és egy másik élőlényt összehasonlítani, a hasonlóságokat és különbségeket megfogalmazni.

Fogalmak: *befogadás, barátság, felelősség*

3. KÖZÖSSÉGEK, KORTÁRSI KAPCSOLATOK

A csoportok jellemzőit képes megnevezni, ismeri a közösséghez való tartozás jellemzőit (szabályok, egyenrangúság, szokások, közös tevékenységek)

Meg tudja fogalmazni a következő fogalmakat, képes példát mondani rájuk: konfliktusok a csoportban, károkozás fajtái, büntetés, vetélkedés.

Képes megnevezni az iskolán belül működő csoportokat (osztály, tanulócsoporthoz egy-egy tanórán, szakkör, évfolyam), a adott szerveződésbe tartozó tanulók hasonlóságát képes megfogalmazni (azonos érdeklődési terület, korosztály)

Képes megnevezni olyan szokásokat, tevékenységeket, amelyek a saját csoportjára érvényesek.

Képes magát legalább egy csoportban elhelyezni, a csoport jellemzőit képes felsorolni, tevékenységeiről, szokásairól mondatokat fogalmaz, jegyzetet készít.

Gondolatait megfogalmazza a körülötte lévő többi csoportról. Felismeri a hasonlóságokat saját csoportja és a másik csoport között.

Képes néhány mondatban megfogalmazni a csoportban megjelenő konfliktusokat, a tagok egymáshoz való viszonyában felismeri az egyenrangú viszonyt.

Ismeri a bocsánatkérés formáját.

Törekszik érveit megismertetni a többiekkel, véleményét érthetően megfogalmazni.

Képes választ fogalmazni a kérdésre: a csoport tagjai miben tudnak segíteni nekem?

Tud említeni olyan helyzetet, példát, amikor választania kell a számára fontos értékek között.

Képes különféle szintű *kapcsolatok kialakítására* és ápolására, tudja, hogy az elkövetett hibákat ki kell javítania.

Fontos számára a közösséghez való tartozás érzése; képes átlátni és elfogadni a közösségi normákat.

Elfogadja a sajátjától eltérő véleményeket

Fogalmak: *csoport, közösség, összetartás, beilleszkedés, idegen, kirekesztés, általánosítás, előítélet, hiba, vétség, bűn, megbocsátás, jóvátétel, felelősség*

6. évfolyam

Tantárgyi követelmények, minimum követelmények

- A tanuló megérti, hogy az emberek viselkedését, döntéseit tudásuk, gondolataik, érzelmeik, vágyaik, értékrendjük és nézeteik egyaránt befolyásolják.
- Képes *reflektálni saját* maga és mások *tetteire*.
- Életkorának megfelelő szinten ismeri önmagát, *képes reálisan felmérni a lehetőségeit*, van elképzelése saját jövőjéről.
- Képes mérlegelni különféle cselekedeteket.
- Érti, hogy felelősséggel tartozik.
- Képes megfogalmazni, hogy mi okoz neki örömet, illetve rossz érzést.
- A tanuló törekszik a megalapozott véleményalkotásra, illetve vélekedéseinek és tetteinek utólagos értékelésére.

1. félév

4. KAPCSOLATOK

MI ÉS ŐK

Saját családja történetét előzetes feladatként megismeri, bemutatja (családja, őseink)

A családi kapcsolatok ápolásának (2 módját) módjait fel tudja sorolni: személyes találkozások, telefon, internet adta lehetőségek

Képes megkülönböztetni a családi és más közösségeket (pl.: iskolai, vallási, sport), 2-3 jellemző vonásukat megnevezni.

Képes különféle szintű kapcsolatok kialakítására és ápolására

Fontos számára a közösséghez való tartozás érzése; *képes* átlátni és *elfogadni a közösségi normákat*.

A tanuló különböző csoportokhoz való tartozását képes megnevezni, az adott csoportok szerveződését képes bemutatni (sport, kortárs, család, iskola...)

Felismeri, hogy a csoportok szerveződése különböző, próbál kapcsolódási pontot találni a csoportjai között.

Képes megnevezni az egyenrangúságot és különbözőségeket a csoportokon belül.

Felismeri a csoportokon belüli konfliktusok, a konfliktushelyzetet megnevezi, legalább 1 megoldási javaslatot képes felvetni

Képes ellenállni a csoportnyomásnak, és saját értékrendje szerinti autonóm döntéseket hozni.

Tisztában van vele, hogy *baráti- és párkapcsolataiban felelősséggel tartozik a társaiért.*

Érti a *szabályok* szerepét az emberi együttélésben, *igyekszik alkalmazkodni hozzájuk*; tudja, maga is alakítója lehet a közösségi szabályoknak.

Képes példát mondani virtuális közösségekre, néhány mondatban bemutat egy választott formát.

Meg tudja nevezni az internet 2-3 előnyét és hátrányát.

A VALLÁSOK

Beszámolót készít, melyben egy vallást mutat be előzetes felkészülés után szokásaikról, hagyományaikról.

Fel tud sorolni legalább 2 vallást, ismeri a vallási sokszínűség fogalmát.

Tudja, hogy a különböző vallások egy országon belül is egymás mellett élhetnek.

NÉPCSOPORTOK

Ismeri szűkebb környezetét (Magyarország, Európa)

Képes megnevezni a Kárpát-medence hazánkkal szomszédos (2) országait. 1 általa választott népcsoport sajátos szokásairól, hagyományairól, jellegzetességéről (gasztronómia, sport, turizmus) beszámol társainak.

Képes megfogalmazni a kisebbség és többség szó közötti különbséget.

SZEGÉNYSÉG - GAZDAGSÁG

Felismeri és képes megfogalmazni a vagyoni különbségeket ember és ember között.

Előzetes felkészülés után bemutat társainak 2-3 segítő szervezetet, megnevezi a segítségnyújtás módját.

Ismeri a szolidaritás szó jelentését, meg tudja fogalmazni a kedvezmény fogalmát.

Képes megfogalmazni a szegénység és gazdagság fogalmát.

Fogalmak: összetartás, beilleszkedés, vetélkedés, *kirekesztés*, általánosítás, előítélet, vétség, megbocsátás, *felelősség*, rokonszenv, ellenszenv, *őszinteség*, *hazugság*, *tisztelet*, megértés, *megbocsátás*, konfliktus, egyenlőség, egyenlőtlenség, *igazságosság*, *igazságtalanság*, hagyomány, *ünnep*

2. félév

5. A technikai fejlődés hatásai

EMBER ÉS TERMÉSZET

Tud néhány mondatot fogalmazni az ember és a természet viszonyáról.

Tisztában van azzal, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és törekszik rá, hogy életvitelével minél kevésbé károsítsa a természetet.

Képes megfogalmazni az ökológiai lábnyom fogalmát, segítséggel képes kiszámítani saját ökológiai lábnyomát.

Ismeri a tudatos vásárlás fogalmát, a hulladékkal kapcsolatban *képes megfogalmazni a szelektív hulladékgyűjtés előnyét.*

TULAJDON

Képes megfogalmazni *a tulajdon fogalmát és képes erre 2-3 példát mondani saját életéből, közösségéből.*

Megnevezi a tulajdon 2 fajtáját: magánvagyon és közvagyon.

Tudja, hogy felelősséggel tartozunk a tulajdon megóvásáért, erre saját életéből képes 2-3 példát sorolni.

TECHNIKA, MÉDIA, REKLÁMOK

Előzetes felkészülés után bemutatja a 20-21. században a technika fejlődését.

Ismeri a modern technika legfontosabb előnyeit és hátrányait, emberekre gyakorolt hatását.

Mondatokat fogalmaz a technika egyének- közösségek életére gyakorolt hatásáról.

Képes példát mondani arra, hogy a reklámok a nézők befolyásolására törekcszenek, és törekszik arra, hogy kritikusán viszonyuljon a különféle médiaüzenetekhez.

Példát fogalmaz arra, hogyan befolyásolja választásainkat, véleményünket a média (tv-sorozat, reklám)

Képes beszélni a következő fogalmakról: média, tv, internet, reklámok

Fogalmak: *ökológiai lábnyom, fogyasztás, technikai eszköz, függőség, magántulajdon, köztulajdon, visszaélés, reklám.*

6. A mindenséget kutató ember

TERMÉSZETFELETTI VILÁG

Képes megfogalmazni a való világ és a természetfeletti világ közötti különbséget. Képes 2 irodalmi példát mondani a természetfeletti világ megjelenésére (Biblia, római-görög mondavilág).

A TUDOMÁNY

Ismeri és képes megfogalmazni a tudós és tudomány fogalmát.

2 példát tud sorolni arra, hogy milyen kérdésekre keresnek választ a tudósok.

Törekszik választ adni az - *En milyen kérdéseket tennék fel a világról, ha tudós lennék?*- kérdésre

Előzetes felkészülés után képes társainak egy választott tudományterület eredményeit bemutatni: a világ megismerésének állomásai egy adott korban

A MŰVÉSZET

2-3 példát sorol a művészeti ágak közül. Meg tudja nevezni, hol találkozhat az alkotásaikkal.

Képes 1 választott művészeti ágról 4-5 mondatot fogalmazni (milyen eszközökkel fejezik ki érzéseiket, gondolataikat)

Képes megfogalmazni, hogy a választott művészeti terület miért áll közel hozzá.

Fogalmak: *természetfeletti erő, templom, vallási jelkép, ima, böjt, zárandoklat, szent könyv, szent hely, tudomány, tudományos megismerés, művészet, művészi alkotás*

7. évfolyam

Az általános iskola szakaszzáró éveiben megnő azoknak a kérdéseknek a köre és bővül azoknak az élethelyzeteknek a sora, amelyekben a fiatalok önálló döntéseket hoznak – s ezzel együtt fokozódik a felelősségük is önmagukkal, társaikkal és környezetükkel szemben. Ez a helyzet fontos kapcsolódási pontokat kínál *a másokért való felelősségvállalás és az önkéntesség*, valamint a *pályaorientáció* témakörének nevelési céljaihoz, illetve a *kezdeményezőkéscséség és vállalkozói kompetencia* fejlesztéséhez.

Erre az életkorra új dimenziókkal bővül a fiúk és a lányok kapcsolata, s az ezzel összefüggő témák tanórai feldolgozása szerepet vállalhat *a testi és lelki egészségre*, illetve a *családi életre való nevelés* általános céljainak megvalósításában.

13-14 évesen a tanulók már nagymértékben önálló használói a legkülönbözőbb technikai eszközöknek, így az erkölcsstan órák keretében is kitüntetett helyet kell kapnia a *médiatudatosságra* nevelésnek – hangsúlyozva, hogy ez egyúttal fontos szelete az *állampolgárságra és demokráciára* nevelésnek, valamint az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkéscséség* fejlesztésének is.

Tematikai egység	Ki vagyok én, és mi vezérli a tetteimet?
Előzetes tudás, tapasztalat	A nyelv és nyelvhasználat, valamint az emberi kommunikáció témakörében szerzett anyanyelvi ismeretek. A tettek belső mozgatóerőivel kapcsolatos személyes tapasztalatok.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önismeret fejlesztése a saját mozgatóerőkre való reflektálás révén. Az önfogadás és az akarat erő fejlődésének támogatása. Ösztönzés a személyes értékválasztásra és az ezzel járó feszültségek kezelésének gyakorlása.

Nyelv és gondolkodás

Vajon hogyan születik a gondolat? Mi minden befolyásolja, hogy mit gondolok? Mindig van-e célja a gondolkodásnak? Milyen kapcsolat van a gondolkodás és a nyelv, a fogalmak és a szavak között? Milyen kapcsolat van a szavak és a tettek között?

Hogyan befolyásolhatja a nyelvhasználat a társas kapcsolataimat?

Vajon aki más nyelvet beszél, az másképp is gondolkodik?

Tudás és értelem

Mi az, ami igazán érdekel? Hogyan és mit tanulok könnyen? Miben vagyok sikeres? Mi az, amiben kevésbé vagyok sikeres, és vajon miért? Akarok valamin változtatni ezen a téren? Ha igen, miért és hogyan?

Miben vagyok tehetséges? Hogyan használom és hogyan fejlesztem a tehetségemet? Vajon már a születéskor eldől, hogy milyen teljesítményt érhet el valaki, vagy a tanulás és a gyakorlás szerepe a meghatározó?

Kulcsfogalmak/fogalmak	Nyelv, gondolkodás, szó, fogalom, tett, nyelvhasználat, tudás, értelem, tehetség, siker, kudarc, felelősség, ösztön, érzés, érzelem, igény, vágy, cél, döntés, válság, akarat, érték, értékrend, értékütközés.
-------------------------------	--

Tematikai egység	Párkapcsolat és szerelem
Előzetes tudás, tapasztalat	A nemi éréssel és a szaporodással kapcsolatos biológiai ismeretek. A párkapcsolatok terén szerzett személyes tapasztalatok.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak megértetése, hogy milyen szerepet játszik az intim párkapcsolat az emberek életében. Az egymás iránti felelősség érzésének felkeltése. A szexuális visszaélések veszélyeinek tudatosítása.

Kapcsolataim

Kikkel tartok szorosabb vagy lazább kapcsolatot? Kihez mi fűz, és milyen mélységűek ezek az érzések?

Mi tesz vonzóvá és mi tesz ellenszenvessé valakit? Milyen módon lehet elnyerni valakinek a rokonszenvét? Milyen eszközöket nem szabad vagy nem érdemes használni ennek során? Miért?

Baráti kapcsolatok

Lehetnek-e a barátoknak titkaik egymás előtt? Mit jelent az, hogy őszinték vagyunk valakihez? Megengedhető-e a hazugság a barátok között? Csak szavakkal lehet hazudni vagy más módon is? Mit jelent a barátságban a másik tisztelete? Hogyan tudják segíteni egymást a barátok? Mi az, amivel fájdalmat tudnak okozni egymásnak? Hogyan lehet bocsánatot kérni és megbocsátani? Van-e olyan vétség, ami megbocsáthatatlan?

A kapcsolat ápolása

Milyen formái vannak a szeretet kimutatásának és a figyelmességnek? Milyen szerepe van a kapcsolat ápolásában a személyes találkozásoknak, a telefonnak, az internetnek és a közös programoknak?

Milyen problémák és milyen konfliktusok zavarhatják meg a barátságot? Hogyan lehet feloldani ezeket?

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Barát, ismerős, rokonszenv, ellenszenv, barátság, őszinteség, hazugság, szeretet, tisztelet, közömbösség, harag, fájdalom, megértés, sértés, megbocsátás, konfliktus.
--------------------------------	---

Tematikai egység	Kortársi csoportok
Előzetes tudás, tapasztalat	Iskolai és iskolán kívüli közösségekben szerzett személyes tapasztalatok.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közösséghez való tartozás fontosságának megérettetése. A csoporttagok közötti összetartozás érzését kiváltó legfontosabb tényezők tudatosítása. Egy-egy személy csoporton belüli helyzetének felismertetése. A csoporton belüli konfliktuskezelés és kárenyhítés néhány technikájának gyakorlati megismertetése. Annak megérettetése, hogy mások csoportjai mások számára ugyanolyan értékesek. Az osztályban felmerülő előítéletek és sztereotípiák kezelése.

Közösségeim

Milyen csoportokhoz tartozom? Mi változott ezen a téren az utóbbi időben? Milyen okai vannak a változásnak? Melyik csoporthoz mennyire kötődöm, és miért?

A mi csoportunk

Melyik csoportomban érzem a legjobban magam, és miért?

Mi minden kapcsolja össze a csoport tagjait? Milyen közös tevékenységeink, jeleink, szokásaink és szabályaink vannak?

Egyenrangú-e mindenki a csoportban, vagy van-e valamilyen különbség a tagok között?

Mások csoportjai

Milyen más csoportok vannak körülöttem, amelyekbe nem tartozom bele? Milyennek látom e csoportok tagjait? Mit tudok róluk? Valóban különböznek-e a mi csoportunk tagjaitól? Ha igen, miben?

Mi az oka annak, ha valakit vagy valamilyen csoportot idegennek érzünk? Mi mindenben különbözhet tőlünk egy idegen?

Válhat-e baráttá, aki korábban idegen volt? Ha igen, milyen módon? Ha nem, miért nem?

Konfliktusok a csoportban

Milyen problémák és milyen konfliktusok fordulhatnak elő a csoportokon belül? Hogyan lehet ezeket megoldani, és mi történik, ha nem sikerül?

Mi történik, ha valaki véletlenül vagy szándékosan kárt okoz a csoport többi tagjának?

Mit fejez ki a büntetés, milyen elfogadható és el nem fogadható módjai vannak a bűnhődésnek?

Mitől függ, hogy helyre lehet-e hozni egy vétséget?

Lehet-e valaki egyszerre két egymással vetélkedő csoport tagja? Ha igen, hogy oldható ez meg?

Ha nem, miért nem?

Kulcsfogalmak/fogalmak	Csoport, közösség, összetartás, beilleszkedés, idegen, kirekesztés, általánosítás, előítélet, hiba, vétség, bűn, megbocsátás, jóvátétel, felelősség.
-------------------------------	--

Tematikai egység	A technikai fejlődés hatásai
Előzetes tudás, tapasztalat	Az ember és a természet közötti kapcsolatra vonatkozó általános ismeretek. Példa értékű technikatörténeti ismeretelemek. Különböző technikai eszközök használatához kapcsolódó személyes tapasztalatok.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak tudatosítása, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és mi magunk is szerepet játszhatunk a természet károsításában vagy védelmében. A tulajdonhoz való személyes viszony árnyalása a közösségi és a köztulajdon fogalmának bevezetésével. A modern technika mindennapi életet érintő pozitív és negatív hatásainak felismertetése. A média viselkedést befolyásoló hatásainak tudatosítása.

Az ökológiai lábnyom

Milyen kapcsolatban áll egymással az ember és a természet? Miért nem egyforma az emberek ökológiai lábnyoma a Föld minden részén? Mit tehetek a saját ökológiai lábnyomom csökkentése érdekében?

Az ember és a technika

Hogyan befolyásolja a technika fejlődése az ember életét? Melyek a mai világ legfontosabb technikai eszközei? Hogyan hat ezek jelenléte az egyének és a közösségek életére? Mik az előnyei, mik a hátrányai és mik a veszélyei? Lehet-e függővé válni egy technikai eszköztől?

Enyém, tied, mienk

Mit tekinthetek a saját tulajdonomnak? Milyen védelem illeti meg a magántulajdont?

Lehet-e közös tulajdonom más emberekkel? Hogyan használható és miként védhető meg a közös tulajdon?

Kié a köztulajdon? Hogyan használható és miként védhető meg? Mikor lehet és mikor nem közös tulajdont vagy köztulajdont magáncélra használni?

A mozgóképek hatása

Miért van annyi reklám a tévében és az interneten? Milyen eszközökkel próbálnak meg befolyásolni minket a reklámok?

Miért és hogyan hatnak ránk a televíziós filmsorozatok?

Hogyan alakítják a reklámok és a tévésorozatok a választásaimat és a véleményemet?

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ökológiai lábnyom, fogyasztás, technikai eszköz, függőség, magántulajdon, közösségi tulajdon, köztulajdon, visszaélés, média, reklám.
--------------------------------	---

A tanuló megérti, hogy az ember egyszerre biológiai és tudatos lény, akit veleszületett képességei alkalmassá tesznek a tanulásra, mások megértésére és önmaga vizsgálatára.

Érti, hogy az emberek viselkedését, döntéseit tudásuk, gondolataik, érzelmeik, vágyaik, nézeteik és értékrendjük egyaránt befolyásolják.

Képes reflektálni saját maga és mások gondolataira, motívumaira és tetteire.

Életkorának megfelelő szinten ismeri önmagát, hosszabb távú elképzeléseinek kialakításakor képes reálisan felmérni a lehetőségeit.

Képes erkölcsi szempontok szerint mérlegelni különféle cselekedeteket, és el tudja viselni az értékek közötti választással együtt járó belső feszültséget.

Képes ellenállni a csoportnyomásnak, és saját értékrendje szerinti autonóm döntéseket hozni.

Tisztában van vele, hogy baráti- és párkapcsolataiban felelősséggel tartozik a társaiért.

8. évfolyam

A 7-8. évfolyamon a tanulók már képesek pontosan érzékelni az egyes társadalmi csoportok lehetőségei és életesélyei közötti különbségeket, fel tudják fogni a *társadalmi igazságosság* kérdéskörébe sorolható problémákat, és képesek minderről összefüggésekben gondolkodni. Következésképpen az erkölcsstan órák keretében direkt formában is felvetődhetnek a kiakasztottság, az előítéletek, valamint a méltányosság kérdéseit feszegető témakörök. Az órai beszélgetések valamennyi formája elősegítheti a *lelkiismeret* szociális dimenziójának erősödését.

Szintén fontos sajátossága ennek az életkornak, hogy megkezdődik a *személyes világnézet* és világnézet kialakulása, amely ugyan csak évek múltán válik teljesen összerendezetté, de ezekben az években az iskola fontos feladata, hogy ezt a folyamatot a maga eszközeivel támogassa. A formálódó világnézetben testet öltő értékekre támaszkodva a fiatalok fokozatosan elkezdik elhelyezni magukat a létezés tágabb összefüggésrendszerében.

Az életkorra jellemző *önállósodást* az iskola *véleményt, választást és döntést igénylő helyzetek* teremtésével tudja támogatni. Ebből az erkölcsstan valós, vagy a valóságoshoz nagyon hasonló morális dilemmák mérlegeltetésével veheti ki a maga részét. Ebben a szakaszban a dilemmák már hangsúlyosan célozhatják a *személyes jövőkép* kialakítását, valamint az *identitás* különféle dimenziókban való stabilizálódását. E folyamat részeként fontos szerepet kap az erkölcsstan órákon annak a megerősítése, hogy másnak ugyanúgy joga van saját identitáshoz, amelynek a szokásokban és vélekedésekben megnyilvánuló másságát tiszteletben kell tartani.

Ugyancsak kiemelt szerep juthat e szakasz óráin az adott konkrét témákhoz kapcsolódó *információk* különféle forrásokból való összegyűjtésének és rendszerezésének, a *kritikai gondolkodás fejlesztésének* és a jelenségek érvekkel alátámasztott *értékelésének*, valamint a *disputa* jellegű vitáknak és az *erkölcsi dilemmavitáknak* is.

Tematikai egység	Ki vagyok én, és mi vezérli a tetteimet?
Előzetes tudás, tapasztalat	A nyelv és nyelvhasználat, valamint az emberi kommunikáció témakörében szerzett anyanyelvi ismeretek. A tettek belső mozgatóerőivel kapcsolatos személyes tapasztalatok.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önismeret fejlesztése a saját mozgatóerőkre való reflektálás révén. Az önelfogadás és az akaraterő fejlődésének támogatása. Ösztönzés a személyes értékválasztásra és az ezzel járó feszültségek kezelésének gyakorlása.

Ösztönzők és mozgatóerők

Mi minden befolyásolja a tetteimet és a döntéseimet? Mik az ösztönök, és hogyan hatnak a viselkedésünkre? Mikor jó, hogy hatnak ránk, és mikor nem? Tudjuk-e befolyásolni az ösztönös késztetéseinket?

Hogyan hatnak a testi és lelki állapotunkra, tetteinkre a pozitív és a negatív érzések és érzelmek? Lehet-e befolyásolni az érzelmeket?

Milyen igények, vágyak és célok alakítják a döntéseinket? Mi az, ami akarattal elérhető, és mi az, ami nem? Hogyan hat ránk a siker, a kudarc és a válság?

Ha én nem vagyok magamért, akkor ki van értem? Elég-e az, ha csak magamért vagyok?

Érték és mérték

Mi az, ami igazán fontos az életemben? Vannak-e olyan értékek, amelyek mindenkinek egyformán fontosak? Mik az én értékeim? Előfordult-e már olyan döntési helyzet, amikor ütköztek ezek az értékek egymással, és választanom kellett közöttük? Mit tettem akkor, és mit tennék hasonló helyzetben most? Tudok-e valamilyen sorrendet felállítani az értékeim között?

Kulcsfogalmak/fogalmak	Nyelv, gondolkodás, szó, fogalom, tett, nyelvhasználat, tudás, értelem, tehetség, siker, kudarc, felelősség, ösztön, érzés, érzelem, igény, vágy, cél, döntés, válság, akarat, érték, értékrend, értékütközés.
-------------------------------	--

Tematikai egység	Helyem a világban	Órakeret10 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Az Európáról, a globalizációról és a multikulturális társadalmakról szerzett történelmi és földrajzi ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az európai identitás kialakulásának támogatása a tanulóknál. A más kultúrák iránti nyitottság erősítése; annak elfogadtatása, hogy napjaink globális világában a kultúrák és a népcsoportok számos ok miatt keverednek egymással, ami előnyökkel és nehézségekkel is együtt járhat. A legfontosabb általános társadalmi normák funkciójának megértetése és a betartásukra vonatkozó igény erősítése.	

Tágabb otthonunk: Európa

Melyek az Európai Unió jelképei, és mit jelentenek ezek számomra? Európa mely térségeiben élnek olyan emberek, akiket közelebbről vagy távolabbról ismerek? Mi kapcsol össze velük? Miben hasonlítanak egymásra Európa különböző országainak lakói, és mi mindenben különböznek egymástól?

Színesedő társadalmak

Miért akarnak egyes emberek máshol tanulni vagy dolgozni, mint ahol megszülettek? Milyen pozitív és negatív hatásai lehetnek e jelenségnek az egyének és a közösségek életére?

Mi az oka annak, hogy sokan elmenekülnek saját hazájukból, és más országban akarnak letelepedni? Be kell-e engedni egy gazdagabb országnak a saját területére a világ szegényebb térségeiből menekülőket? Milyen előnyei származhatnak a külföldiek befogadásából egy országnak, és milyen problémák forrása lehet ez? Vajon ugyanolyan jogok illetik-e meg a külföldről érkezőket, mint a befogadó ország polgárait?

Melyek a más néphez vagy más kultúrához tartozó emberekkel szembeni sztereotípiák és előítéletek forrásai? Miért fordulnak elő Magyarországon és Európa más részein is etnikai háttérű konfliktusok? Mire van szükség ahhoz, hogy létrejöjjön a bizalom és az együttérzés a különböző kultúrákhoz tartozó emberek között?

A társadalmi együttélés közös normái

Milyen jellegű szabályok vonatkoznak a társadalom minden tagjára? Milyen esetekben fogadható el a kivételezés? Hogyan alakulnak ki ezek a közös szabályok? Miért baj, ha egyesek nem tartják be ezeket a szabályokat? Jogos-e, ha ezért megbüntetik őket? A büntetés milyen formái fogadhatók el? Milyen módon lehet jóvátenni, ha valaki vétett a társadalom közös normái ellen? Milyen formában próbálnak egyes emberek mások által nem elérhető előnyökhöz jutni? Meg lehet-e szüntetni a vesztegetést és a korrupciót? Lehet-e a hála jele a hálapénz? Hibázik-e az, aki adja vagy az, aki kapja? Melyik hatékonyabb, a büntetés vagy a megelőzés? Mit tehet az egyén és a közösség a társadalmi normák általános érvényre jutása érdekében? Meg lehet-e tartani azt az elvet, hogy ne tegyünk senkivel olyat, amit nem szeretnénk, hogy velünk megtörténjen?

Új technikák, új szabályok

Vajon az, ami fenn van a világhálón, a világ közös tulajdonának tekinthető? Mi az, amit szabadon használhatunk fel az interneten elérhető tartalmak közül, és mi az, amit nem? Mi az, amit szabadon letölthetünk onnan, és mi az, amit nem? Honnan lehet tudni, hogy mit véd a szerzői jog és mit nem?

Vannak-e a mobil telefon használatának közösségi szabályai?

Kulcsfogalmak/fogalmak	Európai Unió, menekült, befogadó ország, sztereotípa, előítélet, etnikai konfliktus, társadalmi norma, szabályszegés, vesztegetés, korrupció, hálapénz, büntetés, megelőzés, szerzői jog.
-------------------------------	---

Tematikai egység	Mi dolgunk a világban?
Előzetes tudás, tapasztalat	Az alkohol, a cigaretta és a drogok káros hatásaival kapcsolatos egészségügyi ismeretek.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A személyes jövőkép kialakításának ösztönzése, az egyéni és közösségi boldogulást támogató értékek melletti elköteleződés támogatása.

Jóllét és jólét

Mivel lehet a legnagyobb örömet, illetve bánatot okozni nekem? Mitől érzem jól magam a bőrömben, és mitől érzem rosszul? Miről tudnék könnyen lemondani a jelenlegi életem javai és lehetőségei közül? Mi az, amihez mindenképp ragaszkodnék? Mit szeretnék elérni az életemben? Mit lehet pénzért megkapni és mit nem?

Mit kell tennem azért, hogy egészséges maradjak?

Boldogulás, boldogság

Hogyan képezem el a jövőmet? Mikor érezném sikeresnek, értelmesnek az életem alakulását? Milyen szerepe lehet ebben a tanulásnak, a pénznek, a munkának, az alkotásnak és az emberi kapcsolatoknak? Milyen foglalkozásokat tudok elképzelni magamnak? Mit tartok még fontosnak a boldoguláshoz?

Mivel tudom enyhíteni a rosszkedvemet vagy a bennem lévő feszültséget, ha valami nem úgy sikerül, ahogy elképzeltem? Mit gondolok ezzel kapcsolatban a drogról és az alkohollal? Vajon mindent érdemes kipróbálni az életben, vagy van olyasmi, amit egyszer sem? Amit sokan tesznek, azt helyes is tenni? Mit tehetek és mit nem szabad tennem a boldogulásomért?

A média és a valóság

Mit tudhatunk meg a világról a tévéből, az újságokból és az internetről? Honnan tudjuk, hogy a valóságot mutatja-e be az, amit az újságban olvasunk, a tévében látunk, az interneten találunk? Mitől függ, hogy egy információt hitelesnek érzünk-e vagy sem? Hogyan kell tájékozódni ahhoz, hogy valós információhoz jussunk? Tudjuk-e mi magunk is alakítani a világot a médián keresztül?

Kulcsfogalmak/fogalmak	Jóllét, jóllét, öröm, bánat, elégedettség, boldogság, boldogulás, vágy, remény, hiányérzet, elégedetlenség, boldogtalanság, stressz, drog, alkohol, függőség, értelmes élet, média, befolyásolás, korrupció, hitelesség.
-------------------------------	--

Tematikai egység	Hit, világkép, világnézet
Előzetes tudás, tapasztalat	Különböző vallásokhoz kapcsolódó, történelmi, irodalmi és művészeti ismeretek.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tények és vélemények elkülönítése; érvényes állítások és értékelések megfogalmazásának gyakorlása, fejlesztése. A nagy világvallások legfontosabb tanításainak megismertetése. A világertelmezések közötti párbeszéd fontosságának elfogadtatása.

Az ember, mint értékelő és erkölcsi lény

Hogyan tudunk különbséget tenni a tények és a vélekedések között? Miért fontos ezek megkülönböztetése? Hogyan tudjuk eldönteni, hogy egy állítás igaz vagy nem? Miért fontos ezt tudni? Hogyan alakulnak ki a tévhitek, a sztereotípiák és az előítéletek? Mi járul hozzá ezek fenntartásához, és mi segíti elő a lebomlásukat? Mi a különbség a meggyőződés, a hit, a világnézet és a világnézet között?

A nagy világvallások világnépe

Milyenek mutatja be a világ kezdetét, működését és végét a judaizmus, a kereszténység, az iszlám, a hinduizmus és a buddhizmus? Milyen egyéb világnépek élnek más vallásokban? Miben hasonlítanak ezek egymáshoz, és miben különböznek?

A nagy világvallások erkölcsi tanításai

Mit mond a kereszténység a jóról és a rosszról, a helyesről és a helytelenről? Mit mondanak ugyanerről a judaizmus, az iszlám, a hinduizmus és a buddhizmus tanításai? Melyek a világvallások közös értékei?

Párbeszéd és együttműködés

Miről érdemes együtt gondolkodniuk a mai világban a különböző keresztény felekezetek képviselőinek, a keresztény és zsidó vallású embereknek, a keresztényeknek és más vallások követőinek, a hívőknek és a nem hívőknek?

Milyen új vallási mozgalmak kialakulásának lehetünk tanúi napjainkban? Vajon miért nem a régi vallások közül választanak maguknak ezek követői?

Kulcsfogalmak/fogalmak	Tény, vélemény, állítás, értékelés, tévhit, sztereotípiák, előítéletek, Tízparancsolat, meggyőződés, világnézet, világnézet, hit, vallás, világvallás, erkölcsi tanítás.
-------------------------------	--

Kialakultak benne az európai identitás csírái.

Nyitott más kultúrák értékeinek megismerésére és befogadására.

Érti a szabályok szerepét az emberi együttélésben, s e belátás alapján igyekszik alkalmazkodni hozzájuk; igényli azonban, hogy maga is alakítója lehessen a közösségi szabályoknak.

Van elképzelése saját jövőjéről, és tisztában van vele, hogy céljai eléréséért erőfeszítéseket kell tennie.

Életkorának megfelelő szinten tisztában van vele, hogy minden döntés szabadsága egyúttal felelősséggel is jár.

Fontosnak érzi a közösséghez tartozást, miközben törekszik személyes autonómiájának megőrzésére.

Képes megfogalmazni, hogy mi okoz neki örömet, illetve rossz érzést.

Tisztában van a függőséget okozó szokások súlyos következményeivel.

Tudja, hogy ugyanazt a dolgot különböző emberek eltérő módon ítélik meg, ami konfliktusok forrása lehet.

Ének-zene

5. évfolyam

Tantárgyi követelmények

Magyar népzene: válogatás régi rétegű és új stílusú népdalokból (5 magyar népdal éneklése).

Magyar történelmi énekek: az 1848–49-es szabadságharc dalai (2).

Kulcsfogalmak/fogalmak:

Régi és új stílusú népdal, gregorián ének, Himnusz, Szózat,

Dúr, moll, visszatérő forma, rondó.

triola, kis éles és kis nyújtott ritmus, dúr és moll hangsor, abszolút hangnevek (pontosítva), violinkulcs, allegro, andante, pianissimo.

Gregorián ének, reneszánsz tánc, madrigál, dal, daljáték, menüett, szvit, concerto.

6. évfolyam

Tantárgyi és minimum követelmények

Magyar népzene: válogatás régi rétegű és új stílusú népdalokból

Magyar történelmi énekek: históriás énekek, kuruc kori dalok, az 1848–49-es szabadságharc dalai.

Más népek dalai, bécsi klasszikus és más zenei stílusból.

5 magyar népdal, 3 történelmi ének, 2 műdal

Többszólamúság: kánonok.

Kulcsfogalmak/fogalmak:

Régi és új stílusú népdal, históriás ének, kuruc kori dal, kórusmű

zenei periódus, visszatérő forma, rondó, dallami variáció, szekvencia.

6/8, 3/8, felütés, csonka ütem, triola, dúr és moll hangsor, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, basszukulcs, allegro, andante, mezzoforte, pianissimo.

Dal, daljáték, opera, szerenád, divertimento, versenymű, szimfónia.

7. évfolyam

Tantárgyi és minimum követelmények

Az énekes anyagból 15 dalt (8 magyar dal: népdal, népies dal, népies műdal; 4 műdal; 1 többszólamú ének; 2 zenemű főtémája) előadni.

A zenehallgatásra ajánlott, stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneműveket (min. 10 alkotás) felismerje

Ajánlott zenehallgatási anyag

Európán kívüli kultúrák népzeneje

Franz Schubert: Die Schöne Müllerin – dalciklus

Erkel Ferenc: Hunyadi László, Bánk bán – részletek

Liszt Ferenc: Les Preludes

Kodály Zoltán: Székelyfonó, Hány János

Romantikus zeneszerzők alkotásai

Kulcsfogalmak/fogalmak:

Kis és nagy szext, kis és nagy szeptim

Műzene, népzenei feldolgozás, romantikus zene.

Szimfonikus költemény, kamarazene.

8. évfolyam

Tantárgyi és minimum követelmények

Az énekes anyagból 15 szemelvényt (8 magyar népdal, 4 történelmi ének, 1 műdal, 2 XX. századi zenemű főtémája) előadni.

A zenehallgatásra ajánlott, stílusból, zenei korszakból kiválasztott zeneműveket (min. 10 alkotás) felismerni

Ajánlott zenehallgatási anyag

Gregorián énekek, korai többszólamú művek részletei

Georg Friedrich Händel: Messiás (Messiah), HWV 56: For unto us a child is born, Halleluja

Joseph Haydn: Évszakok (Die Jahreszeiten), Hob. XXI:3 – Szüreti kórus

Maurice Ravel: Bolero

Bartók Béla: Concerto, BB 123 IV. tétel – Megszakított közjáték

Benjamin Britten: Variációk és fúga egy Purcell-témára

Presser Gábor, Kocsák Tibor, a Szőrényi–Bródy szerzőpáros és más magyar szerzők egy-egy zenés színpadi művének részlete.

Kulcsfogalmak/fogalmak:

Társas dal, verbunkos dal, keserves, romantikus dal, táncnóta.

Hangközök, alap hármashangzatok, hangsorok, hangnemek, hangnemi váltások

Homofónia, polifónia, zenei impresszionizmus, műzene, népzenei feldolgozás, klasszikus zene, populáris zene.

Trubadúr ének, madrigál, oratórium, kantáta, concerto grosso, vonósnégyes, versenymű, szimfonikus költemény; táncjáték, kamarazene, jazz, rock.

Technika

5. évfolyam

Tematikai egységek

1. Ételtészítés – 2. félév

- Az ételtészítés alapjai, élelmiszerek
- Ételek készítése
- Élelmiszerek, ételek tárolása, tartósítási eljárások
- Konyhai eszközök, gépek használata
- Étkezési kultúra
- Az ételek készítésével kapcsolatos utómunkálatok
- Környezettudatosság

Étel, étkezés, élelmiszer, *egészséges táplálkozás*, éhezés, közétkeztetés, családi étkezés, *főtt étel (meleg étel)*, *hideg étel*, tálalás, mosogatás, maradék étel, *ételtárolás*, hulladék, fogyaszthatóság, *anyagtakarékoság*, *energiatakarékoság*, *víztaakarékoság*, *szelektív hulladékgyűjtés*.

2. Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben – 1. félév

- *A mesterséges, illetve épített környezet*
- *Az épített környezet biztonsága, katasztrófa-elhárítás*
- *Balesetek megelőzése*
- *Környezettudatosság*
- *Növénytermesztés, állattartás*
- *Az egészségre ártalmas természeti eredetű veszélyforrások*

Épület, építmény, *alaprajz*, *helyszínrajz*, *méretarány*, szerkezeti anyag, fizikai és technológiai tulajdonság, építés, készítés, termelés, munkavédelmi szabály, munkavédelmi eszköz, használati utasítás, baleset

3. Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés – 1. félév

- A tárgyak és a tárgykészítéshez használt anyagok fizikai és technológiai tulajdonságai
- Tárgyak, szerkezetek, modellek előállítás
- Takarékos, hatékony, igényes munkavégzés
- Eszközök rendeltetésszerű, biztonságos használata, megfelelő munkakörnyezet

Anyag, *fa, alapanyag, termék, szerszám*, fizikai tulajdonság, technológia, anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, tervezés, minta, méret, *mérés*, méretarány, anyagmennyiség, költség, szabály, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás

4. Közlekedési ismeretek – 2. félév

- A forgalomszabályozás közlekedési jelzései
- A közlekedés rendszere, közlekedéstörténet
- Balesetvédelem

Útvonaltípus, *főútvonal, kerékpárút*, autóút, autópálya, közlekedési csomópont, forgalomirányítás, *elsőbbség*, kikerülés, fékezés, fékút, megállás, tilalom, *közlekedési tábla*, viselkedési norma, útkereszteződés, alárendelt út, egyenrangú út, útviszony, *közlekedésbiztonság*

6. évfolyam

Tematikai egységek

1. Ételkészítés – 2. félév

- Az ételkészítés, élelmiszerek
- Ételek készítése
- Élelmiszerek, ételek tárolása, tartósítási eljárások
- Konyhai eszközök, gépek használata
- Étkezési kultúra
- Az ételek készítésével kapcsolatos utómunkálatok
- Környezettudatosság

Magyar konyha jellegzetességei, étkezés, élelmiszer, *hungarikumok* egészséges táplálkozás, főzött jellegű (pl. levesek, főzelékek, főtt tészta), sütőben készülő (pl. sütemények, pizza, rakott ételek), továbbá serpenyőben készülő ételek, tálalás, mosogatás, maradék étel, *ételtárolás*, tartósított élelmiszer (étel), ételmaradék, hulladék, fogyaszthatóság, megromlás, ételmérgezés, *anyagtakarékoság, energiatakarékoság, víztakarékoság, szelektív hulladékgyűjtés*.

2. Teendők a háztartásban és a lakókörnyezetben – 1. félév

- *A mesterséges, illetve épített környezet*
- *Az épített környezet biztonsága, katasztrófa-elhárítás*
- *Balesetek megelőzése*
- *Környezettudatosság*
- *Veszélyes anyagok a háztartásban*
- *Az egészségre ártalmas természeti eredetű veszélyforrások*

Alaprajz, helyszínrajz, méretarány, vagyonvédelem, tűzvédelem, *alkatrész, szerkezet, gép, rendszer, szerkezeti anyag*, fizikai és technológiai tulajdonság, termelés, javítás, felújítás, állagmegóvás, karbantartás, vegyszer, permetezés, oltás, gyógyszer, mérgezés, fertőzés, egészségkárosodás, baleset, áramütés, érintésvédelem, hulladék, veszélyes hulladék.

3. Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés – 1. félév

- A tárgyak és a tárgykészítéshez használt anyagok fizikai és technológiai tulajdonságai
- Tárgyak, szerkezetek, modellek előállítás
- Műszaki kommunikáció alkalmazása
- Takarékos, hatékony, igényes munkavégzés
- Eszközök rendeltetésszerű, biztonságos használata, megfelelő munkakörnyezet

Anyag, fa, fém, műanyag, alapanyag, termék, szerszám, fizikai tulajdonság, technológia, anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, tervezés, minta, rajzjelek, vonalfajta, méret, mérés, méretarány, vetületi ábrázolás, anyagmennyiség, költség, szabály, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás

4. Közlekedési ismeretek – 2. félév

- A forgalomszabályozás közlekedési jelzései
- A közlekedés rendszere, közlekedéstörténet
- Balesetvédelem
- Vasúti közlekedés

Gyalogos és kerékpáros közlekedés KRESZ szerinti szabályainak, valamint a *tömegközlekedés* szabályainak ismerete, biztonságos alkalmazása.

A kerékpár kialakulása, karbantartásához szükséges ismeretek elsajátítása.

A vasúti közlekedés kialakulása

Tájékozódás közúti és vasúti menetrendekben, útvonaltérképeken. *Útvonalterv* olvasása, készítése.

7. évfolyam

Tematikai egységek

1. A háztartás és a közszolgáltatások – 1. félév

- A háztartás elektromos rendszere
- A háztartás és a lakókörnyezet vízellátó-, szennyvíz- és csapadékvíz-elvezető, illetve -kezelő rendszere
- A háztartás és a lakókörnyezet különböző fűtési megoldásai
- Hulladékgyűjtés

Elektromos energia előállítása, energiafogyasztás, áramfelvétel, túláramvédelem, érintésvédelem, *áramütés*, ivóvíz, szennyvíz, csapadékvíz, használati melegvíz, vízvezeték, vízszelvény, szennyvízvezeték, csatornázás, szennyvíztisztítás, gázenergia, gázfogyasztás, gázfűtés, gázszivárgás, gázmérgezés, füstmérgezés, füstgázelvezetés, szilárd tüzelés, hulladék, *veszélyes hulladék*, újrahasznosítás, hulladékkezelés, szolgáltatás, közmű, közüzemi szolgáltató, *közüzemi számla*

2. Közlekedés – 1. félév

- A kerékpáros közúti közlekedés
  - Közlekedéstörténet
  - Környezet- és egészségtudatos közlekedés
  - Nyomtatott és elektronikus közlekedési információforrások
- Motor*, útvonaltervezés, *menetrend*, környezettudatos közlekedés, környezeti terhelés.

3. Tárgyi kultúra, technológiák, tárgykészítés, modellezés – 2. félév

- Karbantartás a háztartásban
- Tárgykészítés

- Eszközök rendeltetésszerű, biztonságos használata, megfelelő munkakörnyezet
Vízvezeték, szerelvény, elektromos szerelvény, *gépelem, varrás*
- 4. Továbbtanulás, munkák, szakmák, megélhetés, munkakörnyezetek megismerése –
2. félév**
- A tanulási pálya
- Szakmák és munkák
- Munkakörnyezetek megismerése
- Környezet és pályaválasztás
- Munkavállalás
- Megélhetés

Általános iskola, középiskola, felsőoktatás, szakképzés, felnőttképzés, szakképesítés (szakma), érettségi, diploma, fizikai munka, kétkézi munka, szellemi munka, ipar, kereskedelem, mezőgazdaság, közlekedés, termelés, termék, szolgáltatás, foglalkozás, munkahely, munkaidő, munkabér, munkaadó, munkavállaló, vállalkozó, alkalmazott, motivációs levél, állásinterjú, munkaszerződés, munkanélküliség, családi öfenntartás, karrier, hivatás, alapanyag, termelőeszköz, gép, áruterelés, sorozatgyártás, egyedi termék, javítás, felújítás, szolgáltatás, építés, szerelés, technológia, munkaművelet, fogyasztó, vevő, ügyfél, vállalat, vállalkozás, intézmény, munkaszervezet, munkahelyi hierarchia, munkamegosztás, munkanorma, munkabér.

Vizuális kultúra

5. évfolyam

1. Művészeti korok ábrázolási rendszere: Őskor; Ókor: egyiptomi, görög, római művészet
2. Kép és szöveg kapcsolata: mese pl.: meseillusztráció, képregény, szó-képek alkotása
3. Jelértelmezés, jelalkotás pl.: tájékozódás, piktogramok
4. Idő- és térbeli változások, mozgás ábrázolása
5. Környezetvédelem: Víz világnapja

6. évfolyam

1. Művészeti korok ábrázolási rendszere: Román stílus, Gótika művészete (építészet, festészet...), Reneszánsz művészet
2. Kép és szöveg kapcsolata: mondák pl.: képregény tervezése, iniciálé tervezése
3. Jelértelmezés, jelalkotás: címer tervezése
4. Környezetvédelem: Víz világnapja

7. évfolyam

1. Kifejezés, képzőművészet: Barokk, Rokokó, Klasszicizmus
2. Érzelmek és hangulatok kifejezése: Portré, karikatúra pl.: képregény tervezése, iniciálé tervezése

3. Síkból térbe: axonometria, vetületi ábrázolás, perspektíva

4. Játék a vonalakkal: minta tervezése

5. Színtan: szíkontrasztok, színek jelentése

6. Környezetvédelem: Víz világnapja

8. évfolyam

1. Kifejezés, képzőművészet: Modern művészet; Impresszionizmus, Posztimpresszionizmus, Avantgárd művészeti irányzatok pl.: absztrakció, képvers...

2. Vizuális kommunikáció: magyarázó képek, rajzok (piktogram)

3. Emberi test: mozgás ábrázolása

4. Tárgy és környezetkultúra: tárgytervezés, embléma, arculat tervezés...

5. Média és mozgókép kultúra: animáció

6. Környezetvédelem: Víz világnapja

Testnevelés

	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Kitartó futás (egyenletes tempóban, megállás nélkül)	6 perc <i>minimum szint: 3 perc</i>	6 perc <i>minimum szint: 3 perc</i>	6 perc <i>minimum szint: 3 perc</i>	6 perc <i>minimum szint: 3 perc</i>
Kondicionális képességek (fekvőtámasz; felülés; törzsemelés; guggolás)	1 sorozat (10 db;10 db;10 db) <i>minimum szint: a 4 gyakorlatból 3 teljesítése</i>	1 sorozat (10 db;10 db;10 db) <i>minimum szint: a 4 gyakorlatból 3 teljesítése</i>	1 sorozat (10 db;10 db;10 db) <i>minimum szint: a 4 gyakorlatból 3 teljesítése</i>	1 sorozat (10 db;10 db;10 db) <i>minimum szint: a 4 gyakorlatból 3 teljesítése</i>
Labdarúgás	labdavezetés egyenes vonalban <i>minimum szint: labdavezetés egyenes vonalban</i>	labdavezetés bóják között egyenletes tempóban <i>minimum szint: labdavezetés egyenes vonalban</i>	labdavezetés bóják között; kapura lövés <i>minimum szint: labdavezetés egyenes vonalban</i>	labdavezetés bóják között; kapura lövés <i>minimum szint: labdavezetés egyenes vonalban</i>
Talajtorna	Mérlegállás; dőlés előre fekvőtámaszba; karhajlítás-nyújtás; vetődés előre hátsó fekvőtámaszba; nyújtott ülésben törzshajlítás előre; tarkóállás; terpeszfelugrás. <i>minimum szint: 3 talaj elem bemutatása</i>	Mérlegállás; dőlés előre fekvőtámaszba; karhajlítás-nyújtás; vetődés előre hátsó fekvőtámaszba; nyújtott ülésben törzshajlítás előre; tarkóállás; terpeszfelugrás. <i>minimum szint: 3 talaj elem bemutatása</i>	Mérlegállás; dőlés előre fekvőtámaszba; karhajlítás-nyújtás; vetődés előre hátsó fekvőtámaszba; nyújtott ülésben törzshajlítás előre; tarkóállás; terpeszfelugrás. Fejállás <i>minimum szint: 3 talaj elem bemutatása</i>	Mérlegállás; dőlés előre fekvőtámaszba; karhajlítás-nyújtás; vetődés előre hátsó fekvőtámaszba; nyújtott ülésben törzshajlítás előre; tarkóállás; terpeszfelugrás. Fejállás, kézenátfordulás oldalt. <i>minimum szint: 3 talaj elem bemutatása</i>
Kötélmászás (5 m)	<i>minimum szint: 1 m</i>	<i>minimum szint: 1 m</i>	<i>minimum szint: 1 m</i>	<i>minimum szint: 1 m</i>

Csivít-gimnasztika	128 ütemű gyakorlat-lánc <i>minimum szint: az első 32 ütem bemutatása</i>	128 ütemű gyakorlat-lánc <i>minimum szint: az első 32 ütem bemutatása</i>	128 ütemű gyakorlat-lánc <i>minimum szint: az első 32 ütem bemutatása</i>	128 ütemű gyakorlat-lánc <i>minimum szint: az első 32 ütem bemutatása</i>
Küzdősport	Esés hátra <i>minimum szint: esés guggolóállásból.</i>	Esés előre <i>minimum szint: esés térdelésből.</i>	Esés oldalra <i>minimum szint: esés térdelésből.</i>	Judo gurulások <i>minimum szint: átfordulás a test bármely tengely körül.</i>
Kosárlabda	Labdavezetés egyenes vonalban, egyenletes tempóban. <i>minimum szint: labdavezetés egyenes vonalban</i>	Labdavezetés egyenletes tempóban a bóják között. <i>minimum szint: labdavezetés egyenes vonalban</i>	Fektetett dobás <i>minimum szint: labdavezetés egyenes vonalban</i>	Labdavezetés bóják között; fektetett dobás. <i>minimum szint: labdavezetés egyenes vonalban</i>
Röplabda	Kosárérintés: 15 db <i>minimum szint: 7 db érintés</i>	Kosárérintés párban 20 db <i>minimum szint: kosárérintés párban 10 db</i>	Alsó nyitás; kosárérintés <i>minimum szint: 6 m-ről háló fölött érvényes nyitás, 6 próbálkozásból legalább 2 sikeres legyen</i>	Alsó nyitás; kosárérintés <i>minimum szint: 6 m-ről háló fölött érvényes nyitás, 6 próbálkozásból legalább 2 sikeres legyen</i>